

Riksdagens protokoll

1994/95:53

Torsdagen den 19 januari

Kl. 12.00 – 16.13

Protokoll
1994/95:53

1 § Utökning av antalet suppleanter i vissa utskott och i EU-nämnden

Valberedningen hade, enligt ett till kammaren inkommet protokollsutdrag, på begäran av Socialdemokraternas, Moderata samlingspartiets, Centerpartiets, Folkpartiet liberalernas och Miljöpartiets riksdagsgrupper tillstyrkt att antalet suppleanter skulle utökas enligt följande:

från 22 till 24 i finansutskottet
från 21 till 22 i skatteutskottet
från 19 till 20 i justitieutskottet
från 22 till 23 i kulturutskottet
från 23 till 24 i arbetsmarknadsutskottet
från 19 till 20 i bostadsutskottet
från 17 till 23 i EU-nämnden

Kammaren medgav dessa utökningar.

2 § Val av extra suppleanter i vissa utskott och i EU-nämnden

Företogs val av extra suppleanter i vissa utskott och i EU-nämnden.

Kammaren medgav att valen fick ske i ett sammanhang.

Kammaren valde i enlighet med valberedningens förslag till

suppleanter i finansutskottet

Sven Bergström (c)

Lars Leijonborg (fp)

suppleant i skatteutskottet

Nils Fredrik Aurelius (m)

suppleant i justitieutskottet
Birgit Henriksson (m)

suppleant i kulturutskottet
Lars Hjertén (m)

suppleant i arbetsmarknadsutskottet
Annika Jonsell (m)

suppleant i bostadsutskottet
Agne Hansson (c)

suppleanter i EU-nämnden
Lennart Nilsson (s)
Carl Bildt (m)
Karl-Gösta Svenson (m)
Per-Ola Eriksson (c)
Anne Wibble (fp)
Peter Eriksson (mp)

3 § Avsägelse

Tredje vice talmannen meddelade att följande avsägelse inkommit:

Yvonne Sandberg-Fries (s) hade avsagt sig uppdraget att vara ledamot i finansutskottet,

Holger Gustafsson (kds) hade avsagt sig uppdraget att vara ledamot i skatteutskottet,

Maj-Lis Lööv (s) hade avsagt sig uppdraget att vara ledamot i utrikesutskottet,

Maj Britt Theorin (s) hade avsagt sig uppdraget att vara ledamot i utrikesutskottet,

Axel Andersson (s) hade avsagt sig uppdraget att vara ledamot i utrikesutskottet,

Jan Andersson (s) hade avsagt sig uppdraget att vara ledamot i socialutskottet,

Birgitta Ahlqvist (s) hade avsagt sig uppdraget att vara ledamot i socialutskottet,

Inga-Britt Johansson (s) hade avsagt sig uppdraget att vara ledamot i jordbruksutskottet,

Reynoldh Furustrand (s) hade avsagt sig uppdraget att vara ledamot i näringsutskottet,

Bengt-Ola Rytta (s) hade avsagt sig uppdraget att vara ledamot i bostadsutskottet,

Axel Andersson (s) hade avsagt sig uppdraget att vara suppleant i konstitutionsutskottet,

Pär Nuder (s) hade avsagt sig uppdraget att vara suppleant i konstitutionsutskottet,

Kristina Persson (s) hade av sagt sig uppdraget att vara suppleant i finansutskottet,

Michael Stjernström (kds) hade av sagt sig uppdraget att vara suppleant i finansutskottet,

Kristina Persson (s) hade av sagt sig uppdraget att vara suppleant i skatteutskottet,

Jan Andersson (s) hade av sagt sig uppdraget att vara suppleant i justitieutskottet,

Michael Stjernström (kds) hade av sagt sig uppdraget att vara suppleant i justitieutskottet,

Birgitta Ahlqvist (s) hade av sagt sig uppdraget att vara suppleant i lagutskottet,

Tommy Waidelich (s) hade av sagt sig uppdraget att vara suppleant i utrikesutskottet,

Michael Stjernström (kds) hade av sagt sig uppdraget att vara suppleant i utrikesutskottet,

Reynoldh Furustrand (s) hade av sagt sig uppdraget att vara suppleant i försvarsutskottet,

Michael Stjernström (kds) hade av sagt sig uppdraget att vara suppleant i försvarsutskottet,

Michael Stjernström (kds) hade av sagt sig uppdraget att vara suppleant i socialförsäkringsutskottet,

Michael Stjernström (kds) hade av sagt sig uppdraget att vara suppleant i socialutskottet,

Michael Stjernström (kds) hade av sagt sig uppdraget att vara suppleant i kulturutskottet,

Michael Stjernström (kds) hade av sagt sig uppdraget att vara suppleant i utbildningsutskottet,

Tommy Waidelich (s) hade av sagt sig uppdraget att vara suppleant i trafikutskottet,

Michael Stjernström (kds) hade av sagt sig uppdraget att vara suppleant i näringsutskottet,

Bengt-Ola Rytta (s) hade av sagt sig uppdraget att vara suppleant i arbetsmarknadsutskottet,

Michael Stjernström (kds) hade av sagt sig uppdraget att vara suppleant i arbetsmarknadsutskottet,

Yvonne Sandberg-Fries (s) hade av sagt sig uppdraget att vara suppleant i bostadsutskottet och

Michael Stjernström (kds) hade av sagt sig uppdraget att vara suppleant i bostadsutskottet.

Kammaren biföll dessa avsägelser.

4 § Anmälan om kompletteringsval till vissa utskott

Tredje vice talmannen meddelade att på grund av uppkomna vakan-
ser hade Socialdemokratiska riksdagsgruppen och Kristdemokratiska
riksdagsgruppen anmält nedanstående nya ledamöter och suppleanter
till angivna utskott.

Tredje vice talmannen förklarade valda till

ledamot i finansutskottet

Kjell Nordström (s)

ledamot i skatteutskottet

Michael Stjernström (kds)

ledamöter i utrikesutskottet

Lena Klevenås (s)

Urban Ahlin (s)

Arne Mellqvist (s)

ledamöter i socialutskottet

Conny Öhman (s)

Mariann Ytterberg (s)

ledamot i jordbruksutskottet

Åsa Stenberg (s)

ledamot i näringsutskottet

Dag Ericson (s)

ledamot i bostadsutskottet

Carina Moberg (s)

suppleanter i konstitutionsutskottet

Agneta Brendt (s)

Elisebeht Markström (s)

suppleanter i finansutskottet

Kristina Nordström (s)

Magnus Johansson (s)

Ulla-Britt Hagström (kds)

suppleanter i skatteutskottet

Kristina Nordström (s)

Ulla-Britt Hagström (kds)

suppleanter i justitieutskottet

Christin Nilsson (s)

Ulla-Britt Hagström (kds)

Prot. 1994/95:53

19 januari

suppleant i lagutskottet

Eva Persson Sellin (s)

suppleanter i utrikesutskottet

Elisebeht Markström (s)

Agneta Brendt (s)

Christina Axelsson (s)

Ulla-Britt Hagström (kds)

suppleanter i försvarsutskottet

Lars G Linder (s)

Ulla-Britt Hagström (kds)

suppleant i socialförsäkringsutskottet

Ulla-Britt Hagström (kds)

suppleanter i socialutskottet

Christin Nilsson (s)

Eva Persson Sellin (s)

Ulla-Britt Hagström (kds)

suppleant i kulturutskottet

Ulla-Britt Hagström (kds)

suppleant i utbildningsutskottet

Ulla-Britt Hagström (kds)

suppleant i trafikutskottet

Christina Axelsson (s)

suppleant i jordbruksutskottet

Siv Wittgren-Ahl (s)

suppleanter i näringsutskottet

Lars G Linder (s)

Ulla-Britt Hagström (kds)

suppleanter i arbetsmarknadsutskottet

Anders Ygeman (s)

Ulla Britt Hagström (kds)

suppleanter i bostadsutskottet
Anders Ygeman (s)
Magnus Johansson (s)
Ulla-Britt Hagström (kds)

5 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 12 januari.

6 § Meddelande om svar på interpellationer

Till kammaren hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 1994/95:48

Till riksdagen

Beträffande interpellation 1994/95:48 av Eva Zetterberg (v) om Bretton Woods-institutionerna får jag meddela att jag inte kan besvara denna inom föreskrivna fyra veckor.

Skälet härtill är att vi inte funnit någon debattdag som passar interpellanten och mig på grund av bl. a. utrikes tjänsteresor.

Jag kommer att besvara interpellationen den 23 februari 1995.
Stockholm den 12 januari 1995

Göran Persson

Interpellation 1994/95:49

Till riksdagen

Beträffande interpellation 1994/95:49 av Sten Andersson (m) om narkotikasmuggling får jag meddela att jag inte kan besvara denna inom föreskrivna fyra veckor.

Skälet härtill är att vi inte funnit någon debattdag som passar interpellanten och mig på grund av bl. a. utrikes tjänsteresor.

Jag kommer att besvara interpellationen den 23 februari 1995.
Stockholm den 17 januari 1995

Göran Persson

*Svar på
interpellationer*

7 § Svar på interpellation 1994/95:28 om den svenska ESK-politiken

Anf. 1 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s)
Herr talman! Kristina Svensson har ställt tre frågor till mig rörande den svenska ESK-politiken:

- Vad innebär ett fortsatt starkt svenskt engagemang i ESK?
- Kommer Sverige i Budapest att driva frågan om att beslutsordningen, dvs. konsensus minus ett, mjukas upp?

• Kommer Sverige att ta initiativ för att utlösa Moskva mekanismen mot Turkiet?

Låt mig inledningsvis erinra om statsministerns information till riksdagen den 13 december om sitt deltagande i ESK:s toppmöte i Budapest. I den efterföljande debatten berörde statsministern kortfattat Kristina Svenssons frågor.

Jag vill också informera om att regeringen under våren i en särskild skrivelse till riksdagen kommer att ytterligare belysa Sveriges allmänna syn på ESK, eller som det heter från årsskiftet, OSSE, Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa.

Låt mig mot denna bakgrund uttrycka mig kortfattat i ett stort ämne. En ny säkerhetsordning i hela Europa kan endast växa fram genom ett förtroendefullt samarbete mellan Europas länder och folk. OSSE är en oundgänglig del av säkerhetsstrukturen i det nya Europa. OSSE har särskilda förutsättningar och en särskild roll att spela vad avser krisförebyggande, konflikthanterande och fredsbevarande insatser. OSSE har visat förmåga till anpassning till nya krav i en ny tid inom de ramar som samförståndet staterna emellan medger.

Organisationens särskilda kvalitéer ligger i det normsystem och de långtgående politiska åtaganden som accepterats, enligt konsensusprincipen, av samtliga deltagarstater, inklusive Ryssland och USA. OSSE:s breda definition av begreppet säkerhet innefattar allt ifrån mänskliga fri- och rättigheter och demokratibyggnad till militär säkerhet.

OSSE har på basis av dessa principer utvecklat en speciell kompetens att förebygga och hantera konflikter även inom stater. Jag vill i detta sammanhang särskilt nämna de pågående ansträngningarna att söka nå en lösning på Nagorno-Karabach-konflikten, inkluderande förberedelser för en OSSE-närvaro i området. Sverige har bl.a. genom sin roll i den s.k. Minskprocessen på ett konkret sätt engagerats i detta arbete.

Dessa är de grundläggande utgångspunkterna för det svenska agerandet i OSSE. Sverige kommer att aktivt medverka till att OSSE:s operativa karaktär och dess inriktning på konfliktförebyggande och krishanterande insatser utvecklas.

Tydligare riktlinjer för samverkan mellan OSSE och FN är av stor betydelse. Regeringen utnyttjade senast tillfället att vid FN:s generalsekreterares besök i Stockholm ta upp denna fråga i anslutning till planeringen inför en fredsbevarande operation i Nagorno-Karabach.

Händelseutvecklingen i Tjetjenien har ytterligare understrukt vikten av de möjligheter som OSSE erbjuder till en alleuropeisk dialog i detta syfte med deltagande av den ryska federationen. Åtaganden som deltagarstaterna har gjort inom OSSE är tillämpliga i Tjetjenienfallet. OSSE:s ordförandeskap och trojka har vid flera tillfällen direkt till den ryska regeringen framfört kritik mot dess agerande i Tjetjenien. Man har också klargjort de möjligheter till konfliktlösning som OSSE erbjuder. Ordförandeskapet förbereder nu utsändandet av en speciell mission till Tjetjenien. Sverige är berett att bidra med personal till en sådan mission.

Prot. 1994/95:53
19 januari

*Svar på
interpellationer*

Kristina Svensson berör i sin interpellation också frågan om beslutsordningen inom OSSE, dvs. konsensusprincipen.

Konsensusprincipen är ett av fundamenten för ESK:s verksamhet. Det faktum att ESK:s åtaganden och normsystem etablerats genom konsensus ger naturligtvis dessa en särskild tyngd. Konsensusprincipen har tjänat som ett värn för de små staternas möjligheter att agera på lika villkor och skärpt deltagarstaternas ambitioner att nå fungerande kompromisser.

Det är dock uppenbart att konsensusprincipen också har vissa negativa sidor. Statsministern betonade i sitt anförande vid toppmötet i Budapest att det var angeläget att bättre balansera konsensusprincipens nackdelar med dess fördelar.

Det finns dock ett starkt motstånd både inom och utanför EU mot långtgående förändringar av formerna för beslutsfattande. Eventuella förändringar kräver därför noggranna överväganden.

Jag skulle kunna tänka mig att nuvarande undantag, den s.k. konsensus-minus-en-principen för speciella krissituationer, kompletteras med undantag för t.ex. beslut som enbart rör genomförandet av redan fattade beslut. Det är också angeläget att öka ordförandeskapets och andra OSSE-institutioners handlingsfrihet.

Kristina Svensson har även frågat mig om Sverige avser att ta något initiativ för att utlösa den s.k. Moskamekanismen i Turkietfallet. Moskamekanismen syftar bl.a. till att, genom besök av expertmissioner från OSSE, bevaka att demokratiska och mänskliga rättigheter respekteras.

Sverige har vid upprepade tillfällen uttryckt stark oro beträffande respekten för de mänskliga rättigheterna i Turkiet. Vi har ägnat denna fråga intensiv uppmärksamhet, såväl vid bilaterala kontakter som inom ramen för multilaterala forum. Sverige har agerat på flera sätt inom OSSE, där vi tillsammans med de nordiska länderna föreslagit att Turkiet inbjuder en OSSE-mission för att belysa situationen. Turkiet har hittills inte hört sammat denna propå.

Vid ESK:s översynskonferens i Budapest beklagade EU i slutet av november att Turkiet inte reagerat positivt på detta nordiska förslag och uppmanade Turkiet att ta sin position under förnyat övervägande. Det är vår förhoppning att så skall ske och att en OSSE-mission kommer till stånd.

Under hösten har Sverige som aktiv observatör i EU tillhört de länder som aktivt verkat för att frågor rörande mänskliga rättigheter diskuteras i samband med förhandlingarna om en tullunion mellan EU och Turkiet. Jag har dessutom själv talat med Turkiets utrikesminister om denna fråga i samband med Europarådets ministermöte i november.

Regeringen kommer också i fortsättningen att föra en dialog med turkiska företrädare i dessa frågor samt fortsätta ansträngningarna i relevanta forum.

Anf. 2 KRISTINA SVENSSON (s)

Herr talman! Jag vill tacka utrikesministern för svaret på min interpellation angående den svenska OSSE-politiken. Det är fortfarande litet

ovant att använda den nya förkortningen, men det är alltså Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa, dvs. det gamla ESK, som det handlar om.

Toppmötet i Budapest i december förra året tror jag i historiens ljus kommer att framstå som ett betydelsefullt steg i organisationens utveckling. Det gäller naturligtvis inte bara namnbytet utan i allra högsta grad det dokument som då antogs av stats- och regeringschefer. Det innebär ytterligare ett fall framåt i arbetet för att skapa en alleuropeisk säkerhetsordning.

Det var naturligtvis ett misslyckande i Budapest att man inte kunde enas kring ett uttalande om kriget i Bosnien och konflikten i f.d. Jugoslavien. Men det slutdokument som man enades kring innehåller bra skrivningar kring konfliktförebyggande åtgärder.

Så inträffar det tragiska: Endast några veckor efter det att slutdokumentet undertecknats bryter Ryssland mot överenskommelsen, och i 36 § och 38 § i "Code of Conduct" talas det om att inget medlemsland i interna konflikter får använda mer än s.k. anpassat våld och att man naturligtvis måste handla i enlighet med sin konstitution.

Konflikten i Tjetjenien, som ju övergått till ett regelrätt inbördeskrig, är djupt tragisk med ohyggliga mänskliga lidanden. Den är också ett misslyckande för den sköra demokratin i Ryssland.

OSSE måste nu handla och gör så. I Wien förra veckan samlades såväl den permanenta kommittén som parlamentarikerförsamlingen, och man antog mycket kraftiga uttalanden mot det ryska agerandet. Men det räcker inte med att anta resolutioner. OSSE kommer att skicka en speciell mission till Tjetjenien och erbjuder också sina instrument för konfliktlösning.

Men OSSE är ju inte till för att skapa fred utan för att bevara fred. OSSE skall arbeta med prevention och konfliktförebyggande åtgärder. OSSE gör och har gjort mycket för att förhindra att konflikter blossar upp. Jag kan bara nämna det arbete som utförs av högkommissariaten för nationella minoriteter. Utan hans insatser i Estland och Lettland skulle förmodligen motsättningarna i dag varit stora mellan den ryska befolkningen och ester och letter.

Låt mig återgå till svaret på interpellationen.

Som ordförande i den svenska OSSE-delegationen, parlamentarikerdelegationen, är jag glad över att kunna konstatera att utrikesministern avser att under våren i en skrivelse till riksdagen ytterligare belysa Sveriges syn på OSSE. Vi har i parlamentarikerdelegationen vid flera tillfällen framfört detta önskemål. Jag hoppas att skrivelsen kommer ganska snart.

Utrikesministern säger i sitt svar: "Sverige kommer att aktivt medverka till att OSSE:s operativa karaktär och dess inriktning på konfliktförebyggande och krishanterande insatser utvecklas." Detta är också något som framförs i budgetpropositionen. Jag hoppas att det också innebär att man tänker sig att förstärka vår OSSE-delegation i Wien.

Jag vet att frågan om konsensusprincipen är svår. Jag tycker att det är bra att vi från svensk sida agerar och framhåller för- och nackdelarna med konsensus minus ett.

Prot. 1994/95:53
19 januari

*Svar på
interpellationer*

Jag skulle ändå vilja få konkretiserat vad svaret egentligen innebär. Utrikesministern säger att hon kan tänka sig att det "kompletteras med undantag för t.ex. beslut som enbart rör genomförandet av redan fattade beslut". Det vore bra med en konkretisering av det.

Vad gäller Turkiet tycker inte jag att jag får något svar. Jag frågar ju om ifall Sverige är berett att ta initiativ till att utlösa Moskvamekanismen. Vi känner till alla initiativ som tagits, men nästa steg är Moskvamekanismen. Kommer Sverige att ta ett sådant initiativ? Jag skulle som sagt gärna vilja få en precisering på den punkten.

Anf. 3 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s)

Herr talman! Den beskrivning som Kristina Svensson gör av hur man kan använda en sådan här organisation för säkerhet och samarbete instämmer jag helt i. Och successivt måste vi som nation använda den ännu mer; vi måste också lära andra nationer att använda den. Det ligger stora möjligheter i och det knyts stora förhoppningar till denna organisation. Men i och med förväntningarna finns det naturligtvis hela tiden risker för besvikelser på grund av misslyckanden. Man måste förstå att de nationer som faktiskt finns med – de är över 50 stycken – måste samarbeta för att det hela skall fungera. Det är i samarbetet som framgången ligger.

Jag uppskattar att Kristina Svensson nämner det vardagliga krisförebyggande arbetet, som ligger i exempelvis minoritetskommissariats verksamhet. Om det arbetet blir det ju egentligen aldrig några rubriker, utan det är när man misslyckas med att hantera kriser, som uppstått än här än där, som rubrikerna kommer. Men många kriser förebyggs också på ett positivt sätt. Jag tror att vi behöver göra ännu mycket mer i sådana sammanhang. Det handlar nämligen inte alltid om att vara snabbt ute med brandkåren när det redan brinner, utan det viktigaste arbetet är att förebygga eldsvådan.

Det är nog så att vi ganska lång tid i förväg kan se om konflikter är under upptågande, framför allt när det gäller minoritetsfrågorna. Det kunde vi ju se i f.d. Jugoslavien – egentligen i hela Kaukasus också. Tjetjenien är ett mycket tragiskt exempel på det. Det faktum att OSSE kan agera genom missioner och genom dialoger – det permanenta rådet sitter just nu och diskuterar och Ryssland är med där – är väldigt väsentligt. Och att vi kan kanalisera vår kritik denna väg gör att den blir så mycket starkare.

Den mission som Kristina Svensson talade om är så pass förberedd när det gäller att resa till Tjetjenien att avresan förhoppningsvis blir i början av nästa vecka.

Vad gäller de frågor som Kristina Svensson tar upp om konsensusprincipen är det ju så att diskussionen bör få pågå. Det går inte att vara väldigt exakt och säga: Just så här vill vi göra; man måste föra ett samtal. Vi är beredda att föra samtal och se till förändringar, för det behövs förändringar i den här principen. Det var bra när man byggde upp organisationen, men man måste nu se till att organisationen kan ledas tydligare genom att man kan fatta beslut även om ibland någon är emot beslutet.

När det gäller Turkiet kan jag inte lämna ett direkt svar på huruvida den s.k. Moskvamekanismen skall utlösas på det formella sättet, som Kristina Svensson nu säger. Det kravet har vi inte ställt. Vad vi har gjort i stället är att försöka nyttja de andra metoder som vi också ser.

Fram till förra veckan tyckte vi oss också se vissa positiva tecken i Turkiet. Det kom rapporter både om hur man utvecklade konstitutionen och om beslut som domstolar fattade vad gäller fall som vi har kritiserat. Men i dag är det återigen ett annat läge. Vi har nu fått andra rapporter om tuffare tag.

Dess värre måste alltså Turkiet fortfarande stå på listan över stater som vi måste ordentligt observera både inom OSSE, inom Europarådet och inom EU. Vi använder alla dessa organ för att komma till tals med Turkiet om bristen på respekt för mänskliga rättigheter.

Anf. 4 KRISTINA SVENSSON (s)

Herr talman! Får jag då ta Turkietfrågan först. Vi är alla medvetna om vilka brott som pågår, framför allt mot kurderna i den sydöstra delen av landet. Vi har dessutom parlamentarikerrättsgångarna i färskt minne.

OSSE och Sverige har tagit flera initiativ för att uppmärksamma det här och få Turkiet att ändra sig, men det har inte lett någonstans.

När Lena Hjelm-Wallén gjorde en redovisning för några veckor sedan trodde vi att det möjligen kunde bli resultat, men nu är vi tillbaka i det gamla.

Den mission OSSE hade avsett att skicka till Turkiet var, vad jag förstår, inte välkommen. Inga av åtgärderna har lett någonstans. Av de instrument man har inom OSSE är nästa den s.k. Moskvamekanismen. Vad är det då som gör att vi inte kan ta ett sådant initiativ? Många väntar på det, och det är vad man måste göra nu när det gäller Turkiet.

Parlamentarikerdelegationen skulle också i väg till Turkiet i höstas, men blev nekad inträde. Delegationen, i vilket jag skulle ha deltagit, skulle ha letts av den amerikanske senatoren Cecini. Nu är vi välkomna, längre fram under våren, men hela tiden sker nya förhållningar.

Vi har ju dessa mekanismer för att de skall användas. Om vi inte använder dem är de ju fullständigt effektlösa. Man vet att ingen bryr sig om dem.

Jag vill alltså ha ett svar på frågan varför det är så omöjligt att ta detta initiativ.

Jag förstår uppriktigt sagt inte vad det står på s. 3 längst ned i svaret när det gäller konsensus. Det var därför jag ville ha en konkretisering av vad som menas med uppluckringen av konsensus.

Parlamentarikerförsamlingen har på sitt möte Wien i somras klart deklarerat att vi menar att man måste luckra upp konsensus – minus – en-principen. Det betyder inte att man skall gå över till rena majoritetsbeslut. Det kan finnas andra vägar.

Anf. 5 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s)

Herr talman! När det gäller konsensusfrågan är det viktiga, tycker jag, att vi för ett samtal om hur man kan rucka på principerna. Det är

bra att parlamentarikerförsamlingen är med och ger sitt bidrag till hur man skall göra.

Den öppning som finns i svaret avser inte de tunga frågorna, som har med normer och sådana saker att göra, utan mera uppföljning av de tunga besluten, och – långt åt andra hållet – administrativa frågor och sådant. Jag säger det som ett exempel.

Man måste börja någonstans för att få en dialog, och då bör man börja med ganska enkla frågor.

När det gäller Turkiet är det alldeles rätt, som Kristina Svensson säger, att den OSSE-mission vi från nordiskt håll hade önskat, ja, krävt skulle få besöka Turkiet inte har släppts in. Den har inte varit välkommen.

Det är bra om man nu välkomnar parlamentarikerdelegationen, men det räcker inte. Vi menar att det måste till en mera formell mission.

Kan vi här göra något mera och använda den speciella Moskvekanismen, som Kristina Svensson nämner? Jag håller det inte för uteslutet. Men man kan inte bara säga: Nu gör vi så. I denna fråga måste man ha konsultationer med andra länder. Då måste man se vad det kan ge i förhållande till Turkiet. Det handlar här om en process där vi arbetar med olika instrument och med olika organisationer.

OSSE är en mycket viktig organisation i sammanhanget.

Jag hoppas också få ett direkt och konkret tillfälle att ta upp frågor om mänskliga rättigheter i Turkiet vid ett möte som planeras med den turkiske utrikesministern. Han är rätt ny i sin roll. Han vill ha sådana diskussioner till stånd när EU nu diskuterar tullunion med Turkiet. Det är bra att utnyttja den typen av möjliga avtal för att också ordentligt gå igenom frågor om mänskliga rättigheter.

Anf. 6 KRISTINA SVENSSON (s)

Herr talman! Jag förstår naturligtvis svårigheterna när det gäller konsensus, och jag känner till den inställning som finns inom olika OSSE-delegationer i den här frågan. Det är bra att Sverige tar initiativ för att försöka luckra upp det hela.

Turkietfrågan: Utrikesministern håller det inte för uteslutet att vi kan ta initiativ, självklart tillsammans med andra länder. Jag förstår att det måste innebära tillsammans med exempelvis övriga nordiska länder, Holland och kanske några andra också, för att eventuellt kunna utlösa Moskvekanismen. Jag menar att detta är nödvändigt. Naturligtvis är det en process, men det är ju flera andra länder som kan tänka sig att ställa upp på det här. Det krävs att man har med sig ett visst antal länder. Jag tycker man skall utnyttja den situation Turkiet befinner sig i, beträffande t.ex. förhandlingsläget med EU, och ställa krav.

Jag tolkar uppgifterna i det svar utrikesministern lämnade som ett fall framåt i den svenska positionen. Är det riktigt?

Anf. 7 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s)

Herr talman! Jag är naturligtvis alltid tacksam om riksdagsledamöterna tolkar svar som ett fall framåt, men det beror på vad Kristina

Svensson hade för åsikt från början. Jag har bara ärligt redovisat var vi står i de här frågorna.

Jag tror det är bra att vi får en sådan här diskussion i Sveriges riksdag. Det visar vad man faktiskt kan göra med OSSE, men också att det är ganska svårt och att vi måste vara många tillsammans för att göra det.

Jag tror att Kristina Svenssons insatser i parlamentarikerförsamlingen och vad vi från utrikesförvaltningen gör i ministerrådssammanhangen tillsammans kan bli ett ganska gott handlande också när det gäller Turkiet.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 1994/95:47 om nyföretagandet i den privata sektorn m.m.

Anf. 8 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Herr talman! Ärendena inom regeringskansliet är så fördelade att jag skall svara på den interpellation som Bo Lundgren ställt till statsministern.

Regeringen lade den 10 januari 1995 fram budgetpropositionen, inklusive finansplan. Regeringen presenterade där ett omfattande program för att sanera statsfinanserna. Samtidigt presenterade regeringen ett stort och ambitiöst åtgärdsprogram för att öka sysselsättningen och minska arbetslösheten.

Genom de förslag som regeringen nu lagt fram sker under de närmaste åren en radikal förbättring av Sveriges finansiella balans. Statens utgifter minskas, och inkomsterna stärks. Till detta kommer de positiva effekterna av en ökad sysselsättning.

Regeringen framhåller i finansplanen att balansen mellan sanering av statsfinanserna och bekämpning av arbetslösheten är svår och känslig. Om de budgetförstärkande åtgärderna är för begränsade ökar risken för fortsatt höga räntor, minskat förtroende för den svenska kronan och bestående hög arbetslöshet. Budgetförstärkande åtgärder medför emellertid att den inhemska efterfrågan försvagas, oavsett om de utformas som skattehöjningar eller som utgiftsminskningar. Om åtgärderna är för omfattande kan uppgången komma av sig och arbetslösheten av det skälet bli kvar på för hög nivå. De förslag som regeringen nu lagt fram bygger på en sådan avvägning.

Vägen ur den ekonomiska krisen ställer stora krav på sammanhållning och solidaritet. Att ta Sverige ur krisen är en uppgift som inte kan klaras utan uppoffringar och brett folkligt stöd. Därför måste alla vara med och bära de bördor som krispolitiken innebär. Det finns i dag en stark vilja i hela det svenska samhället att bidra till att lösa krisen. Regeringen avser att ta till vara denna vilja till insatser i kampen mot arbetslöshet och statsskuld.

De budgetförstärkande åtgärderna har därför fördelats mellan inkomstförstärkningar och utgiftsminskningar samt även i övrigt utfor-

Prot. 1994/95:53
19 januari

*Svar på
interpellationer*

mats så att bördorna fördelas så rättvist som möjligt, och så att de som har de bästa förutsättningarna också får bära den största bördan. De skattehöjningar som riksdagen beslutat om eller som regeringen föreslagit är således en nödvändig och ofrånkomlig del av en framgångsrik stabiliseringspolitik.

Bo Lundgren tar i interpellationen upp utvecklingen när det gäller sysselsättningen inom den privata sektorn. Sedan 1950-talets början har ett betydande antal arbetstillfällen inom jordbruket försvunnit genom mekaniseringen. Vidare har förekomsten av tjänstefolk i hushållet i stort sett försvunnit. Denna modernisering av det svenska samhället måste beaktas vid jämförelser av sysselsättningsstrukturen över tiden.

Däremot har det under hela efterkrigstiden funnits en underliggande tillväxt i den sammanlagda sysselsättningen inom övriga privata sektorer som väl kompenserat för förändringarna i jordbrukssysselsatta och tjänstefolk. Den privata sysselsättningen minskade emellertid kraftigt under åren 1976–1982 och 1991–1994. Förlusten av arbetstillfällen i den privata sektorn under dessa två perioder har försvagat förutsättningarna för tillväxt och en hög sysselsättning.

Den svenska ekonomin har först nu kommit i en återhämtning efter tre år av nedgång. Dessa tre år präglades av den svagaste produktionsutveckling som Sverige har upplevt sedan 1930-talet. Produktionen har minskat tre år i rad. Statsskulden har fördubblats, arbetslösheten tredubblats och den offentliga sektorns underskott tioudubblats. Nedgångens djup är resultatet av flera samverkande faktorer, däribland att världsekonomin utvecklades svagt under början på 90-talet, och att överhettningen i den svenska ekonomin mot slutet av 80-talet försämrade det svenska näringslivets internationella konkurrensförmåga.

Att Sverige som ett av ett fåtal länder drabbades av en flerårig kraftig produktionsnedgång berodde emellertid också på den förda ekonomiska politiken. Kombinationen av skattesänkningar på kapitalinkomster och skattehöjningar på arbete och konsumtion gav en kraftig åtstramningseffekt mitt under en nedåtgående konjunktur, samtidigt som statsfinanserna fortsatte att försvagas. Den motsägelsefulla finanspolitiken ökade konsumenternas osäkerhet och omvärldens tvivel, och bidrog därmed på ett avgörande sätt till den ekonomiska krisen och till att antalet arbetade timmar i det privata näringslivet sjönk med ca 12 % under den treårsperiod som den föregående regeringen ansvarade för.

Under de närmaste åren kommer tillväxtens starkaste drivkrafter att vara en fortsatt stark exporttillväxt och tilltagande investeringsaktivitet. Inom den hemmamarknadsorienterade delen av näringslivet kommer emellertid utvecklingen att hämmas av en svag efterfrågeutveckling på grund av behovet av åtgärder för att sanera och stabilisera de offentliga finanserna.

Bo Lundgren har frågat vilka åtgärder regeringen avser att vidta för att förbättra förutsättningarna för nyföretagande och expansion i den privata sektorn.

En sanering av statsfinanserna är en nödvändig förutsättning för ett gott företagarklimat och för en stark och uthållig ekonomisk tillväxt.

Regeringens politik innebär en noggrann avvägning mellan de på kort sikt motsatsfulla behoven av att sanera och stabilisera de offentliga finanserna och av att vårda och stärka den inhemska efterfrågan. Arbetsmarknadspolitiken läggs samtidigt om för att bl.a. stärka återhämtningen genom att förbättra utbudet av kvalificerad arbetskraft.

I budgetpropositionen föreslås en serie åtgärder för att bättre tillgodose företagens behov av riskkapital, för att underlätta småföretagens expansion, för att stödja kvinnliga företagare och för att underlätta kunskapsöverföring till små och medelstora företag.

Under den föregående mandatperioden skärptes beskattningen i företagssektorn. Regeringen kommer att senare lägga fram förslag till förändringar som åter sänker skattebelastningen på i första hand de små och medelstora företagen. Utformningen av dessa åtgärder diskuteras för närvarande med företrädare för näringslivet.

Bo Lundgren har vidare frågat vilka åtgärder regeringen avser att vidta för att sänka beskattningen av arbete.

Låt mig först påminna om det statsfinansiella läge som Sverige befinner sig i. Underskottet 1994/95 beräknas komma att uppgå till 192 miljarder kronor. Statsskulden beräknas vid utgången av 1994 uppgå till 1 296 miljarder kronor, motsvarande 86 % av bruttonationalprodukten. Den stora skulden har föranlett ett av de två stora amerikanska ratinginstituten att sänka Sveriges s.k. rating från Aa2 till Aa3. Beslutet kommer att leda till en ökad internationell uppmärksamhet på Sveriges sätt och förmåga att hantera sina offentliga finanser.

Så länge den strukturella obalansen mellan statens inkomster och utgifter kvarstår finns inget utrymme för några större eller mer generella skattesänkningar. Tvärtom bygger det saneringsprogram som regeringen redovisat för riksdagen på en väl avvägd balans mellan inkomstförstärkningar och utgiftsminskningar.

Under den föregående mandatperioden inriktades skattepolitiken på en sänkt beskattning av kapitalinkomster samtidigt som beskattningen av arbetsinkomster skärptes. Skattepolitiken fick därmed en utformning som motverkade såväl de stabiliseringspolitiska som de fördelningspolitiska målen. Regeringen anser mot denna bakgrund att om och när det finns utrymme att genomföra lättnader i beskattningen så bör skattesänkningar för arbetsinkomster ha försteg framför sänkta kapitalskatter.

Bo Lundgren har slutligen frågat vilka åtgärder regeringen avser att vidta för att uppnå en neutral beskattning av olika kapitalinkomster så att avkastningen av riskkapital inte i något fall blir högre än motsvarande beskattning av lånat kapital.

Riksdagen har godkänt regeringens förslag i proposition 1994/95:25 om en enhetlig beskattning av hushållens kapitalinkomster. Räntor, realisationsvinster och utdelningar kommer därmed att beskattas hos mottagaren med samma skattesats. De nya reglerna motsvarar i allt väsentligt den enhetliga kapitalbeskattning som infördes i bred enighet i och med 1989 års skattereform. Därmed elimineras såväl de snedvridande effekterna av olika skattesatser för olika typer av kapital-

Prot. 1994/95:53
19 januari

*Svar på
interpellationer*

inkomster som de möjligheter till skatteplanering som förekomsten av olika skattesatser fört med sig.

Anf. 9 BO LUNDGREN (m)

Herr talman! Låt mig tacka Göran Persson för svaret. Låt mig inledningsvis också avfärda den mytbildning som Göran Persson så ofta ägnar sig åt. När man lyssnar på honom får man ofta intrycket att han tror att allt var frid och fröjd i Sverige fram till den 7 oktober 1991, sedan gick allt snett.

Så var det naturligtvis inte. Det var faktiskt i vissa avseenden en litet mer nyanserad bild Göran Persson gav.

Under den föregående mandatperioden skulle skatten på arbete ha höjts. Så är det inte.

När samma tjänstemän som nu för övrigt finns hos Göran Persson analyserade detta påstående vid ett tidigare tillfälle, konstaterade vi att sänkta arbetsgivaravgifter sannolikt betecknades som sänkta kapital-skatte snarare än sänkt skatt på arbete. De facto är det skatt på arbete. Det är beklagligt om det är brist på insikt som ligger bakom mytbildningen. Men det tror jag faktiskt inte. Låt oss i stället, Göran Persson, gå över till en mer seriös debatt om hur vi skall hantera de allvarliga problemen för framtiden. Det skulle vara mycket allvarligt om vi har en finansminister som inte vill föra en sådan diskussion inom sitt parti, med andra och med oppositionen.

Den viktigaste uppgift som regeringen och riksdagen har att hantera är att sanera statsfinanserna, men det får inte skymma de strukturella problemen. Saneringen av de statliga finanserna förutsätter nämligen att det blir en rimlig tillväxt av nya jobb i den privata sektorn. Det är ett sätt att få en lägre ränta. Det hjälper till. Det blir en positiv cirkel. Det ena förutsätter det andra. Saneringen ger förutsättningar för nya jobb om den utförs på ett riktigt sätt. Nya jobb underlättar en sanering.

Problemet är att det med fel åtgärder inte varaktigt blir väsentligt lägre räntor. Det första felslutet i Göran Perssons svar är att budgetförstärkningar får samma effekter räknat i kronor oavsett åtgärd. Självfallet ger en skattehöjning som försämrar ekonomins sätt att fungera totalt sett ett sämre utfall än en utgiftsneddragning som ökar och förbättrar produktiviteten i ekonomin. Det går inte att resonera på annat sätt. Om finansministern tror det har vi kanske svaret på frågan varför regeringen driver denna felaktiga politik.

De offentliga utgifterna ligger på ungefär 70 % av den samlade produktionen, skatterna ligger på 50 %. Var finns problemet? Det finns på utgiftssidan. Det är därför räntan inte har gått ned. Om Göran Persson hade lagt fram förslag om att dra ned utgiftsnivån ungefär lika mycket som skatterna höjdes i fjol hade vi säkert sett väsentligt lägre obligationsräntor i dag. Den strukturella sidan får inte skymmas på det sätt som den gör i det förslag som regeringen har.

Får vi jobb i den privata sektorn? Det är inte Göran Persson som bestämmer det, även om det i svaret står att det har vidtagits åtgärder; det gillar ju socialdemokraterna. Det är vanliga människor runt om i Sverige – de som funderar på att starta nya företag eller på att expande-

ra de företag som de redan driver – som skall känna att det är intressant, lönsamt och bra att starta nya eller expandera gamla företag och därmed skapa nya jobb.

Vi behöver alltså varaktiga åtgärder som skapar bättre förutsättningar för företagen att fatta beslut. Det skall inte vara tillfälliga åtgärder. Det är intressant att finansministern och arbetsmarknadsministern tror att man genom tillfälliga arbetsgivaravgiftsänkningar skall kunna få fram nya jobb, som annars inte hade kommit till stånd. Det visar, enligt finansministern, hur mycket skatterna faktiskt påverkar benägenheten att anställa. Men vad gör man som är varaktigt? Jo, dels höjer man skatten på det riskbärande kapital som är grunden för varje expansion och varje nytt företag. Dels höjer man arbetskraftskostnaden dramatiskt med drygt 30 miljarder kronor. Det blir dyrare att anställa, och därmed blir det färre jobb. Om jag hade svarat för en höjning av skatten på arbete, vilket inte stämmer, varför fortsätter Göran Persson på den felaktiga vägen?

Frågan kvarstår fortfarande: Vad skall regeringen ägna sig åt? För några dagar sedan presenterades en studie av Stephen J. Davis och Magnus Henrekson från Fackföreningsrörelsens institut för ekonomisk forskning. Den heter Näringspolitik, företagsstorlek och ekonomisk tillväxt i Sverige. De skriver om vad som händer efter reformerna 1991 och under den period då den borgerliga regeringen var ansvarig. De framhåller:

”Trots de långsiktigt gynnsamma förändringarna finns fortfarande flera ekonomiskpolitiska åtgärder som snedvrider den svenska sysselsättningsfördelningen. Beslutet att höja marginalskatterna (inklusive obligatoriska avgifter), återinföra dubbelbeskattningen på aktieutdelningar, avstå från att avskaffa förmögenhetsskatten och återinföra investeringssubventioner ökar åter igen snedvridningarna. Det är ofrånkomligt att skattebetingade snedvridningar i sysselsättnings- och produktionsmönstret är stora i ett land med en så stor offentlig sektor som Sverige. De förändringar som genomförs (senhösten 1994) bidrar dock, enligt vår analys, till att åter igen öka dessa snedvridande effekter.” Alltså försämras förutsättningarna för de nya jobben.

Frågan till Göran Persson kvarstår: Vilka åtgärder tänker han och regeringen vidta för att skapa de förutsättningar som behövs för att de människor som bestämmer om det skall bli några nya jobb faktiskt fattar de riktiga besluten?

Anf. 10 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Herr talman! Bo Lundgren förlorade för fyra månader sedan ett val och lämnade efter sig en period då han fick försöka tillämpa alla de vackra tankar som han nu presenterar här i talarstolen. Det är inte uppmuntrande och upplyftande att komma in i Finansdepartementet och öppna böckerna efter Lundgren. Det är en utomordentligt trist läsning.

Bo Lundgren frågar hur det kommer sig att svenskar tvekar om att starta företag. Svaret är ganska enkelt. Det finns också belagt i den nationalekonomiska forskningen. Det handlar om att de naturligtvis ser att de lever i ett land som har en sådan grundläggande obalans i sina

statsfinanser att de inte vet någonting om de långsiktiga förutsättningarna. De ser att de lever i ett land som har haft en regering som totalt har kört sönder statsfinanserna och drivit en konjunkturpolitik på tvärs med konjunkturen. Det har skapat ett rykte i omvärlden om att vi inte kan hantera vår ekonomi. Det ger oss ohyggligt höga räntor.

Bo Lundgren var skatteminister i den regering som lyckades med bedriften att bli världsmästare i räntesänkning. Ni sänkte räntan från 500 % till 13 %. Bo Lundgren satt vidare kvar i en regering som, om den inte lyckades bli världsmästare, i alla fall blev OECD-mästare när det gällde realräntan. Ni höjde den reala räntan till nivåer som gör att alla sunt tänkande och företagsekonomiskt inriktade småföretagare tar sig en extra funderare innan de gör en investering.

Mot denna bakgrund talas det om strukturella reformer. Det finns en stor strukturell reform som jag – tillsammans med regeringskollektivet – har bestämt mig för att genomföra. Den strukturella reformen representeras av balans i statens finanser. Det är någonting som uppenbarligen är på tvärs med Bo Lundgrens filosofi. Om det inte är på tvärs med Bo Lundgrens filosofi är det dystert. I så fall visar de tre gångna åren på ett monumentalt tillkortakommande.

Jag tänker nu, tillsammans med regeringen, fatta alla de många gånger impopulära beslut som är nödvändiga för att man skall komma till rätta med de stora underskott som har skapats. Om vi inte gör det i denna uppåtgående konjunktur kanske vi inte får en andra chans. Om vi inte gör det nu kan vi heller inte se till att vi blir herrar i eget hus. Det är vad det handlar om.

Lundgren, som vet allt om hur detta borde göras, borde rimligen på något sätt ha försökt visa det i praktiken under sin tid i regeringsställning. Mitt svar på den grundläggande frågan om vad vi nu måste fokusera oss på och göra en kraftsamling kring gäller saneringen av statsfinanserna. Det påverkar räntan. Räntan styr statens finanser. Statsskulden fördubblades under Lundgrens tid i kanslihuset. Med den ohyggliga statsskuld som vi har innebär varje procents ränteförändring 14–15 miljarder kronor mer i statsutgifter varje år. Räntan påverkar varje småföretagare som skall investera. Räntan påverkar varje enskilt hushåll som har lån, exempelvis på en bostadsrätt eller en villa. Där ligger problemet.

Bo Lundgren! Om man inte har kraften att hantera en sådan sak och inte har modet att vidta de åtgärder som är nödvändiga skall man naturligtvis lämna kanslihuset, precis som den gamla regeringen gjorde, åt krafter som har viljan och förmågan att hantera problemet. Nu försöker vi. Vi har gott hopp om att vi skall lyckas. Om vi klarar av saneringen av statsfinanserna vidtar vi också den mest grundläggande strukturella förändringen av den svenska ekonomin, vilket i sin tur lägger grunden för en ny tillväxt. Det är vad det handlar om.

Bo Lundgren! Börja gärna nästa replik med att berätta om vilka tillväxttal Bo Lundgren och hans regering lyckades prestera under tiden i kanslihuset. Då belyser han det åtminstone i riksdagens protokoll.

När man hör Lundgrens självsäkerhet och enkla lösningar kan man tro att det var plus 5, 4 eller 3 %. Var det inte minus 2 %? Var det inte

för första gången sedan andra världskriget, sedan 30-talet, i Sverige en situation där produktionsresurserna krympte? Hur kunde det komma sig, med all den briljans ni besatt i Sveriges "mest kompetenta" regering, som dessutom visste vad ni skulle göra? Berätta det, Bo Lundgren, så skall jag i min tur klara ut statsfinanserna!

Prot. 1994/95:53
19 januari

Svar på
interpellationer

Anf. 11 BO LUNDGREN (m)

Herr talman! När det gäller tävlan i självsäkerhet kommer jag aldrig att nå upp i den klass som Göran Persson befinner sig i. Jag är ganska glad över det, därför att jag tycker att man skall vara flexibel och inte färdigprogrammerad. När jag lyssnar på Göran Persson och debatterar med honom kommer jag att tänka på dataspel. Jag ägnar mig inte så mycket åt sådana, men jag har förstått att det finns ett begränsat antal reaktioner, som är på förhand fastställda, när man gör vissa drag. Ungefär så upplever jag Göran Persson i debatten.

Göran Persson talade i fem, nästan sex minuter utan att seriöst diskutera det stora problemet om hur vi skall bära oss åt för att få fram de nya jobben i den privata sektorn.

Att tillväxten blev negativ och att de prognoser som den förra regeringen lämnade blev sämre än förutsatt 1991, 1992 och 1993 berodde framför allt på effekterna av den finansiella kris som var följden av 80-talets spekulatsekonomi. Detta kan vi diskutera under lång tid, men jag tror att Göran Persson är väl medveten om det.

Det som är intressant är återigen – vilket interpellationen handlar om – vad som behövs för att klara jobben i den privata sektorn. Göran Persson vet, lika bra som jag, att sysselsättningsåtgärder som ger tillfälliga jobb, eller expansion av offentlig sektor för att ge nya jobb, inte är lösningen. Det hjälper inte till att hantera just saneringen av statsfinanserna. Den bygger på dels budgetförstärkningar, dels tillväxt i ekonomin. Tillväxt är produktionsökningar som ger nya jobb.

Om man gör fel här krävs det mer budgetförstärkningar för att nå fram till ett visst mål. Det tar längre tid, och det är mindre trovärdigt. Det är just det Göran Persson upplever nu, därför att han inser inte att höjda skatter på jobb ger sämre förutsättningar att sanera statsfinanserna än vad förstärkningar av budgeten på utgiftssidan ger. Det är där det stora problemet ligger.

Om man vill ta del av det privata näringslivets bedömningar av olika typer av politik, kan man titta i min interpellation, som Göran Persson sannolikt inte har läst. Där finns nämligen en illustration av hur företagsklimatet upplevdes 1990 och 1993. Det skedde en dramatisk förbättring, trots de problem vi hade. Man såg nämligen att vi också, förutom att göra budgetförstärkningar, var beredda att hantera de strukturella problemen.

Jag skulle egentligen vilja återkomma till Göran Persson med en blygsam begäran: Fundera på att säga någonting om just jobben i privat sektor! Kan man åstadkomma sådana genom skärpt skatt på det kapital som alltid måste vara grunden för att bygga upp nya företag och expandera gamla företag, och genom att höja skatten på arbete så dramatiskt? Är det inte den andra vägen man skall gå, Göran Persson?

Anf. 12 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Herr talman! Bo Lundgren lyssnade dåligt. Jag ägnade säkert fem minuter åt att beskriva det statsfinansiella moraset. Jag gjorde en mycket tydlig koppling mellan ordningen i statsfinanserna och svårigheterna att skapa framtidstro i såväl näringsliv som privata hushåll och offentlig sektor. Min och regeringens uppgift är att återge den framtids tron genom att återskapa ordning i statens finanser. Det är den stora strukturella frågan. Detta begrep uppenbarligen aldrig den tidigare regeringen.

Det handlar om tre saker när vi pratar om statsfinanserna, precis som Bo Lundgren sade. Det första är tillväxt. När vi summerar fyraårsperioden för den här regeringen och jämför med de negativa tillväxtsiffrorna under den borgerliga regeringens tid får vi se vem som lyckades bäst.

Det andra är utgiftskontrollen. Ja, vi kommer att ha en utomordentligt stram utgiftskontroll i staten. Men hur var det på Bo Lundgrens tid? Ni var världsmästare i offentliga utgifter. Det åstadkom ni genom att låta arbetslösheten öka.

Det tredje är att klara statens finanser, och det gör man genom skatter om man inte kan hantera utgifterna och tillväxten. Ni sänkte skatterna, trots att underskotten växte.

Om man inte ser detta statsfinansiella förfalls samband med svårigheterna att åstadkomma en uthållig tillväxt i ekonomin, tror jag att man lider av en viss ideologisk blindhet, som gör att man inte riktigt place-
rar den offentliga ekonomin i rätt sammanhang.

Vi skall också vara klara över att företagsklimatet i Sverige genomgick en dramatisk förändring. Vi fick 50 000 konkurser i små och medelstora företag under den borgerliga regeringens tid. Detta slog totalt ut hemmamarknaden. Samtidigt gav vi exportindustrin en extraprislapp på allt som lyftes ut över gränsen, genom att vi lät kronan falla som den gjorde. Det som var regeringen Bildts riktigt stora ekonomisk-politiska misslyckande, dvs. vaktslåendet om den fasta kronkursen, blev till sist det som kom att rädda regeringen ur det totala fiaskot, genom att den devalvering som kom gav ett lyft åt framför allt exportindustrin. Men det var stick i stäv med de teorier som regeringen hade gått till val på.

De få kvarvarande företagarna, som klarade sig genom det moderata stålbadet, upplevde naturligtvis att företagsklimatet hade blivit bättre. De hade ju fått en devalvering på 30 %.

Nu skall hemmamarknaden få mer, och då måste det bli en efterfrågan. Efterfrågan måste komma från hushållen. Hushållen måste uppleva framtidstro. Framtidstron kommer att grundas på vår förmåga att hantera statsfinanserna. Där ligger naturligtvis den avgörande frågan. Allt annat i den här diskussionen är egentligen ovidkommande.

Bo Lundgren bör till protokollet läsa in resultatet och tillväxtsiffrorna från den period då han fick pröva sina idéer om nyliberala skattesänkningar för kapitalägare.

Herr talman! Det är rätt fascinerande att höra hur Göran Persson kritiserar den regering som jag tillhörde för att vi strävade efter att fullfölja den fasta växelkurs som etablerades av den regering Göran Persson tillhörde en gång i tiden. Vi kan diskutera vid vilken nivå man fixerade den fasta växelkursen, men det är en annan debatt, som vi kan föra under lång tid.

*Svar på
interpellationer*

Det stora problemet är att Göran Persson säger att det inte finns anledning att diskutera något annat än budgetsaneringen. Det är två saker man måste göra. Det ena är att man måste diskutera hur budgetsaneringen skall ske. Det andra är att man måste diskutera långsiktigt strukturella förändringar för att kunna få fram nya jobb i den privata sektorn totalt sett. Detta verkar regeringen över huvud taget inte orka med. Det är anmärkningsvärt.

Anledningen till att jag citerar olika personer är att Göran Persson är blockerad inför tanken att jag skulle kunna säga någonting som är riktigt. Det har vi konstaterat sedan flera år tillbaka.

Klas Eklund jobbade som planeringschef hos Kjell-Olof Feldt på Finansdepartementet. Även om han nu har en annan befattning är det rimligt att lyssna på honom, liksom på Magnus Henreksson och på många andra ekonomer. Ett stort antal ekonomer deltog i ett seminarium i början av denna vecka för att diskutera en rapport om just de problem jag vill ta upp.

Klas Eklund skriver i Dagens Industri i dag när det gäller behovet av nya statsfinansiella åtgärder att det behövs "åtgärder för att förbättra ekonomins funktionssätt och göra arbetsmarknaden mer flexibel. Här har delar av den ekonomiska politiken – inte minst skatterna – snarast långsiktigt negativa effekter!"

Det här är väl ändå någonting som borde bekymra Göran Persson, där han sitter på femte våningen i Finansdepartementet och lägger fram en finansplan som innebär att vi skall ha en total arbetslöshet på i det närmaste 10 % år 1998. Då är det någonting som har gått snett, även om ambitionen är att göra något ytterligare. Men vad är det?

Jo, det kan ju bara vara en sak. Det är att skapa det goda näringsklimat – för där är vi väl överens – som gör att vi i den privata sektorn får fram de nya jobben. Kvinnor och män som jobbar i dag, som kanske blir egenföretagare, de som driver företag måste känna att klimatet är bra.

1990 var det få som tyckte att det hade förbättrats. Så många försvann inte genom konkurserna som orsakades av Göran Perssons släpphänta 80-tal. Vi kan ta den debatten sedan. Göran Persson älskar ju att fördjupa sig i den. 65 % tyckte att det var bättre 1993. Det är fakta.

Göran Persson, landets finansminister, spelar hasard med de arbetslösas framtid. Det är skrämmande.

Herr talman! Att vi tar risker i den svenska ekonomiska politiken är jag den förste att peka på. Vi är farligt ute. Vi tar över ett underskott

som är så stort och en skuld som är så våldsamt stor att vår rörelsefrihet är utomordentligt begränsad.

Risken består i att vi är för hårt skuldsatta. Skuldsättningen fördubblades under den tid som Lundgren prövade sina teorier.

Nu erkänner uppenbarligen Lundgren att det är statsfinanserna som är den avgörande frågan. Det är bra, i så fall. Då kan vi säga att vi startar med usla statsfinansier. Det är vi också överens om. Vi kan också konstatera att de som lämnar ifrån sig de usla statsfinanserna, den som hade ansvar för en väsentlig del av detta fögderi, står i talarstolen mitt emot mig. Så ligger det till.

Mot den bakgrunden säger man att det är viktigt hur man gör detta. Ja, ni har försökt er metod. Nu försöker vi vår metod. Om den inte duger enligt er uppfattning, utan vi skall göra större besparingar, om vi i stället för skattehöjningar skall göra besparingar, upp till bevis! Samla den splittrade borgerligheten! Gör det nästa vecka, när motionstiden går ut, och lägg fram besparingar, inte som regeringen har gjort på 48 miljarder kronor, utan på 96 miljarder kronor. Det är det ni ställer i utsikt. Gör det på ett sådant sätt att det är trovärdigt för en omgivning att ni skulle klara av att ta hem det som politiska beslut.

På något sätt är Bo Lundgren och Moderaterna litet av ekonomisk-politiska tillämpare av luftgitarr. Det är bäst för er så länge ni får praktisera era teorier från läktaren. När ni tas in på plan och i verkligheten skall försöka tillämpa dem där, orkar ni inte eller också förmår ni inte. Vid varje tillfälle då ni får ett praktiskt inflytande på den ekonomiska politiken, slutar det med kaos. Det har det gjort nu.

Ur det kaoset skall vi gå. Vi har visat vägen. Klarar vi nu detta kommer successivt företagsklimatet och tillväxten att gå åt rätt håll. Vi såg i går Volvos långsiktiga bedömning av Sverige. Vi har sett andra liknande bedömningar. Räntorna faller. Många talar om att regeringen har lagt fram en väl avvägd budget.

Låt oss nu hålla i det här på ett sådant sätt att inte riksdagen genom svaghet avstår från att göra tillräckligt stora besparingar! Men, som sagt var, där har Lundgren förut visat brist på kraft, så jag är inte särskilt hoppfull om att han nu skall ha förmågan att ta hem det som är nödvändigt. Låt oss se nästa vecka!

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 1994/95:27 om totalisatorskatten

Anf. 15 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Herr talman! Sten Andersson har frågat mig om jag avser att höja totalisatorskatten.

Det finns för närvarande inga planer på att höja skatten på totalisatorspel.

Anf. 16 STEN ANDERSSON (m)

Herr talman! Jag tycker om när politiker är tydliga, klara och koncisa. Samtliga de kriterierna uppfyller herr finansministern. Jag vill mycket kort tacka för ett mycket positivt svar. Tack!

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 1994/95:53

19 januari

*Svar på
interpellationer*

10 § Svar på interpellation 1994/95:40 om nya arbetstillfällen i tjänstesektorn m.m.

Anf. 17 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Herr talman! Mats Odell har ställt två frågor till mig angående nya arbetstillfällen i tjänstesektorn.

Den första frågan gäller om jag kommer att verka i enlighet med EU:s arbete för sänkta arbetskraftskostnader för att öka sysselsättningen.

Låt mig först påminna Mats Odell om det kärva statsfinansiella läge som Sverige befinner sig i. En sanering av statsfinanserna är en förutsättning för en stark och uthållig ekonomisk tillväxt. Samtidigt går det inte att klara underskottet och statsskulden om inte sysselsättningen ökar och arbetslösheten sjunker. Några lättsinniga skattesänkningar har Sverige inte råd med. Det är den bistra sanningen.

I höstens ekonomisk-politiska proposition lades grunden för att sanera statsfinanserna och stabilisera statsskulden. Sammantaget lade regeringen fram förslag till inkomstförstärkningar och utgiftsminskningar som förbättrar de offentliga finanserna med 56,4 miljarder kronor år 1998. Regeringen fullföljer med budgetpropositionen sitt arbete med att förstärka finanserna. Sammanlagt föreslår regeringen utgiftsminskningar på 46,4 miljarder kronor. Dessutom tillkommer inkomstförstärkningar på 48,5 miljarder kronor. Tillsammans med tidigare beslutade åtgärder kommer statens finanser att förstärkas med drygt 113 miljarder kronor år 1998. Som andel av BNP kommer statsskulden att stabiliseras 1997, för att därefter falla något fram till år 1998. För att undvika en försvagning av statsfinanserna föreslog regeringen att medlemsavgiften till EU skulle finansieras genom ökade skatter och avgifter samt minskade utgifter.

Det finns i princip två alternativ för att skapa nya jobb. Det första alternativet innebär en sänkning av lönerna för att skapa nya arbetstillfällen. Detta gör det mer lönsamt för företagen att anställa billig arbetskraft än att investera i ny teknik, vilket successivt hotar att reducera produktiviteten. Därmed blir tillväxten lägre. Det andra alternativet är en fortlöpande satsning på att höja arbetskraftens kompetens, utveckla ny teknologi och nya produkter. Produktiviteten stiger, vilket bidrar till en varaktig hög tillväxt. Det är denna väg som regeringen har valt.

Fråga nummer två gäller om jag kommer att analysera konsekvenserna av de 50 miljarder i skattehöjningar som föreslagits med avseende på sysselsättning, investering och tillväxt.

Jag delar Mats Odells syn att den viktigaste uppgiften är att skapa förutsättningar för näringslivet att expandera. I den ekonomisk-politiska propositionen i november lämnades förslag till åtgärder i denna riktning. Insatserna bestod av arbetsmarknadspolitiska åtgärder, utbildningsinsatser samt stöd till investeringar. Sysselsättningspaketet, som Mats Odell kritiserar, är nödvändigt för att upprätthålla och förstärka arbetskraftens kompetens.

I budgetpropositionen lades ytterligare förslag till åtgärder. Ett kraftfullt handlingsprogram läggs fram för att stärka tillväxten, öka sysselsättningen och pressa ned arbetslösheten. Handlingsprogrammet består av insatser inom fem områden.

- En satsning görs mot en mer aktiv näringspolitik för små och medelstora företag.

- Åtgärder vidtas för att stimulera anställningar. Arbetsmarknadspolitiken läggs om från passivt bidragstagande till insatser för att skapa fasta anställningar i näringslivet. Ett nytt anställningsstöd införs. För det första bidrar stödet till att pressa ned arbetslösheten genom att öka och tidigarelägga efterfrågan på arbetskraft. För det andra stimulerar det arbetsgivarna att anställa arbetslösa genom en sänkning av de sociala avgifterna med upp till 6 000 kr per månad i 12 månader.

- Åtgärder vidtas för att öka arbetskraftens kompetens. Regeringen lägger fram förslag som innebär att över 90 000 årsstudieplatser skapas inom den reguljära utbildningen. Därtill tillkommer ytterligare 70 000 platser inom ramen för arbetsmarknadsutbildningen.

- Åtgärder vidtas för att mobilisera arbetslösa.

- Åtgärder vidtas för att minska ungdomsarbetslösheten.

Utöver dessa insatser avser regeringen att pröva olika vägar att reducera skatteuttaget på företagen. Ett samråd med näringslivet pågår i denna fråga. En möjlig inriktning är att sänkningen av skatteuttaget koncentreras till mindre företag med inriktning att förbättra möjligheterna till kapitalförsörjning och expansion.

Regeringen kommer att följa utvecklingen mycket noggrant och kommer inte att tveka att vidta ytterligare åtgärder för att sanera statsfinanserna och minska arbetslösheten om det bedöms vara nödvändigt.

Anf. 18 MATS ODELL (kds)

Herr talman! Först vill jag tacka finansministern för svaret. Det bjöd inte på några större överraskningar. Det avslöjar snarast ännu en gång, som jag brukar påpeka i mina allt som oftast trivsamma debatter med finansministern, det dystra faktum att regeringen helt enkelt saknar en långsiktig och en genomtänkt strategi för att åstadkomma nya jobb i det privata näringslivet och särskilt i de mindre familjeföretagen. Problemet här är ju den egna ideologin och all den politiska kraft, och den är verkligen imponerande, som man inom socialdemokratien genom åren har investerat i vad jag skulle vilja kalla den socialistiska bilden av Sveriges familjeföretagare. Det är fortfarande alldeles för mycket av bilden av familjeföretagaren – bilden av kapitalisten, motparten på andra sidan bordet – som växer fram i propositionerna och i det politiska handlandet.

Den gamla ideologiska kompassen från klasskampens dagar ger en felaktig inriktning åt dagens politik och dagens samhälle, Göran Persson!

Detta underliggande synsätt, som fortfarande genomsyrar alldeles för mycket av er politik, leder fel om målet är att stimulera vanliga enskilda människor att våga språnget att övergå från att vara löntagare till att starta eget, att utveckla kreativitet och affärsidéer, att våga och vilja nyanställa och att våga växa. Det är därför som tillväxten är så mycket lägre i Sverige än i övriga OECD-länder sedan snart tre decennier tillbaka. Alla dessa ideologiskt betingade återställare som ni har drivit igenom, i armkrok med Gudrun Schyman och de f.d. kommunisterna, drabbar ju ytterst de mest utsatta grupperna i samhället.

Jag undrar, herr talman, om Göran Persson och Gudrun Schyman eller deras väljare verkligen har tänkt på det faktum att ju sämre konkurrenskraften i svensk ekonomi är, desto större nedskärningar och skattehöjningar krävs det för att nå balans.

Den här ideologiska missvisningen i dagens verklighet skapar en mängd motsägelser och paradoxer i den budget som Göran Persson hänvisar till i sitt svar.

Skatte- och avgiftshöjningar på arbete med närmare 30 miljarder kronor hämmar naturligtvis ökningen av sysselsättningen i tjänsteföretag och familjeföretag på samma sätt som Göran Persson räknar med att en skatterabatt på 7 miljarder skall beröra 110 000 anställda, som därmed bättre kommer att få jobb framför allt i landets större exportföretag.

Bland de här paradoxerna och återställarna har vi också arbetsrättens område. Här leder er ideologiska kompass till att familjeföretagens utveckling hämmas. Gårdagens huvudledare i Aftonbladet rekommenderas för läsning på just den här punkten:

"Vi väntar på en kulturrevolution för småföretagen. Men under tiden värker arbetsrätten som ett skavsår på regeringens förhållande till företagarna."

Arbetsföretagen är ett annat exempel. Dessa företag skall faktiskt inte drivas av familjeföretagare utan – om jag förstått saken rätt – av någon sorts statstjänstemän på den myndighet som kallas Arbetsmarknadsstyrelsen. Enligt uppgift i dagens Morgoneko har den här uppfinningen av Allan Larsson och Birger Bäckström slagits sönder redan på ritbordet av utredningens experter – dessa gäster från verkligheten som har kommit in.

Arbetsföretagen, som skulle ge sysselsättning åt 20 000 arbetslösa, har nu alltså kraschlandat innan de ens har lyft från ritbordet. Dessa företag, som inte är företag, samt deras anställda, som inte är anställda, kommer – om det här förverkligas – att slå ut svenska familjeföretag på tjänstemarknaden.

En färsk undersökning visar, Göran Persson, att 1 beredskapsarbete slår ut uppemot 0,7 vanliga arbeten inom byggsektorn. Men den låga tillväxten fördjupas och permanentas med denna allmänt tillväxthämmande politik.

Prot. 1994/95:53
19 januari

*Svar på
interpellationer*

Så till straffbeskattningen av riskvilligt kapital. I finansplanen står det på s. 6: "Det är avgörande för tillväxten att få till stånd en utveckling som leder till att det finansiella sparandet i den privata sektorn – över 170 miljarder kronor 1994 – investeras och skapar nya arbetstillfällen."

Hur kan det då vara logiskt att lägga en straffskatt på just övergången från banksparande till riskvilligt sparande, som ni har gjort? Er ideologiska kompass visar fel, Göran Persson!

Anf. 19 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Herr talman! Så står då en annan av det tidiga 90-talets regeringsledamöter här i talarstolen och talar om tillväxt. Den tidigare var Bo Lundgren. Detta sker på ett sätt som hade vi bakom oss en period då landet flödat av mjölk och honung. Mats Odell har bidragit till en depression och till en period då vi för första gången sedan 30-talet haft en negativ tillväxt. Sedan har han mage att stå här i talarstolen och dela ut goda råd.

På vilken erfarenhetsgrund, Mats Odell, står kds och Mats Odell när ni delar ut goda råd om hur man med ekonomisk politik åstadkommer tillväxt? Ni har ju tre år bakom er då ni har provat krafterna. Hur gick det?

Läs in till riksdagens protokoll, Mats Odell, det som Bo Lundgren inte vågade läsa in, nämligen tillväxtsiffrorna under den period då ni regerade! Sluta sedan med dravlet om den socialistiska bilden av företagaren! Det retar kanske inte så många socialdemokrater men väl ohyggligt många småföretagare, kanske särskilt de 50 000 småföretagare och deras familjer som ni försatt i konkurs med er ekonomiska politik. Vad hade de för bild av er? Var det den kristdemokratiska bilden, dvs. 50 000 konkurser, eller var det den kapitalistiska bilden eller den antisocialistiska bilden? Inte vet jag. Men nog såg de framför sig en bild: brevet från banken med krav på betalning och inlösen av lån samt domen från tingsrätten om konkurs. Det var er bild av företagsklimatet. Sluta således med ert dravel!

För att sedan komma tillbaka till verkligheten så är det på det viset att vi nu har att sanera statsfinanserna. Då finns det inga genvägar som att bara stå i talarstolen och veva vilt om ytterligare förmåner i form av skattesänkningar för kapitalägare och andra. Det gör uppenbarligen Mats Odell. Detta är lättsinne, därför att de skattesänkningar som vi nu har tagit tillbaka lånade Mats Odell till – kanske i utlandet, kanske i Sverige.

Det man lånar sig till i form av förmåner är sådant som byggs på lösan sand. Kom ihåg, Mats Odell, att det är hälleberget som gäller också i den ekonomiska politiken!

När man skall analysera någonting i kds värld analyserar man den del av regeringens ekonomiska politik som handlar om skattehöjningar. Har det aldrig fallit Mats Odell in att analysera vad 50 miljarder i nedskärningar i sociala förmåner representerar? Skulle det inte vara intressantare att starta med? Kan det inte vara på det viset att väldigt många av de egenföretagare, småföretagare, som arbetar på hemmamarknaden

inte så mycket lider av skatt på eget kapital utan just av att de saknar kunder?

Efterfrågan i ekonomin är det som bär upp hemmamarknaden. Min djupa smärta består i att jag tvingas göra nedskärningar i sociala förmåner, i hushållens efterfrågan, därför att budgetmorasat faktiskt driver mig dithän.

När det gäller småföretagen tror jag att den bristande efterfrågan är något som är minst lika viktigt att diskutera som skattefrågorna. Om man sedan ser till hela samhället, så kanske det är intressantare att diskutera vad de 50 miljarderna i nedskärningar betyder för samhällsmoralen än vad 50 miljarder i skattehöjningar betyder för figurer som Mats Odell, mig själv och dem som äger aktier och stora kapital.

I interpellationen ligger egentligen därmed indirekt en beskrivning av hur kds ser på ekonomisk politik och fördelningspolitik, som är djupt avslöjande. Genom detta kombinerat med resultatet av tre års verksamhet växer en bild fram som är långt ifrån vacker, och den är verkligen inte socialistisk.

Anf. 20 MATS ODELL (kds)

Herr talman! Historia kan inte ha varit Göran Perssons starka sida i skolan.

Er historieskrivning i finansplanen är ju en verklig höjdare. Jag tror att den kommer att bli mycket eftertraktad i ekonomiska pekoralsamlingar i framtiden.

Tro mig, bröderna Grimm var imponerande i sin källkritik jämfört med Göran Persson. Det är imponerande hur ni med skohorn lyckas klämma in samtliga Svea rikes strukturella brister och tillkortakommanden till två perioder, nämligen hösten 1991 till hösten 1994, om det nu inte var hösten 1976 till hösten 1982 som roten till problemen uppstod.

Göran Persson säger att jag och den borgerliga regeringen bidrog till en depression. Sanningen är, Göran Persson, att under 30 år har den socialistiska bilden av den svenske familjeföretagaren hämmat tillväxten i detta land. Varje svenskt hushåll skulle i dag haft 150 000 kr mer om Sverige sedan 1970 hade haft samma tillväxt som OECD-länderna. Skyll inte på perioderna 1976–1982 respektive 1991–1994!

Hela den stora rörelsen, som Göran Persson representerar, har haft en ideologisk kompass som har gjort att ni haft inslag i er politik som har varit klart tillväxthämmande.

Jag frågar mig: Hur kan Göran Persson resa ner till Ecofinmötet i Bryssel och säga ja till Essenmötets program för ökad sysselsättning som just bygger på en mer flexibel arbetsrätt och sänkta indirekta skatter samtidigt som han går i exakt motsatt riktning på hemmaplan?

Strukturpolitiken är felaktig. Jag tycker, Göran Persson, att vi ändå borde vara så ärliga att vi koncentrerade oss på att diskutera det som frågan handlar om.

Jag ställer frågan direkt och brutalt till Göran Persson: Hade det varit nödvändigt att skära ner på barnbidragen, om ni inte hade genomfört återställarna som drabbar de svenska familjeföretagens vilja och

förmåga att nyanställa människor? Här har vi själva kärnan i problemet. Ju mer ideologiskt betingade återställare som införs, desto större nedskärningar krävs det för vanligt folk.

Jag hoppas, herr talman, att den sanningen kommer att gå upp framöver, inte bara för Göran Perssons väljare utan även för Gudrun Schymans väljare och väljarna i hela landet.

Anf. 21 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Herr talman! Det var ett ovanligt substantiellt inlägg av Mats Odell, om man nu skall uttrycka sig i ironiska ordalag.

För att först och främst svara på en lustighet om detta med historia så hade jag under den tid då bokstavsbedrag gavs i historia A och under den tid av skolgången som jag hade sifferbedrag en femma. Jag är omåttligt stolt över mina historiebetyg, så i den meningen brister det inte.

Mats Odell förbigår det som är kärnan i diskussionen, vilket också föregående talare, Bo Lundgren, gjorde. Tror Mats Odell att det finns ett samband mellan de sönderkörda statsfinanserna och våra möjligheter att nu ta oss ur den ekonomiska krisen med hjälp av tillväxt? Klarar vi en tillväxt utan ordning på statsfinanserna?

Den omvärld som bedömer oss har ju sett ett Sverige som letts av människor som när statsfinansiell kris rullade som värst under försommaren 1994 med stigande räntor och växande underskott introducerade en ny social reform, därför att det var något som man lovat ett av de ingående koalitionspartierna att ordna före valet. Det var kds vårdnadsbidrag. Det är klart att detta såg väl de som lånade ut pengar åt oss och sade: Sitter den regeringen kvar, sitter vi fast i det statsfinansiella förfallet. Då steg räntorna, och när räntorna steg följde konkurserna i småföretagen. När räntorna steg omöjliggjordes byggprojekten. När räntorna steg drevs hushållen ännu längre in i den ekonomiska krisen, därför att deras lån blev dyrare. När räntorna steg, steg statens budgetunderskott.

Ni bär ett ohyggligt stort ansvar för situationen, Mats Odell. Börja där och stöd nu den nya regeringen i ansträngningarna att ordna upp situationen! Vi kan hålla på med alla flotta resonemang och teorier om tillväxt, men det är meningslöst om vi inte för omvärlden kan visa att vi kan hantera det enklaste, plus och minus i en resultaträkning. Det var ju där ni brast, och det är det som vi nu försöker att ordna till. Därför blir jag förskräckt när jag hör Mats Odell säga att han i det budgetalternativ som kds skall presentera uppenbarligen kommer att använda sig av greppet att om man bara hade haft högre tillväxt och inte genomfört förändringar i arbetsrätten, så skulle man slippa spara i exempelvis barnbidrag eller pensioner. Om det är på detta som Mats Odell bygger sitt kommande budgetalternativ som talesman för kds ekonomiska politik, så har han gjort det utomordentligt lätt för sig men också beskrivit varför Sverige hamnade i just den djupa kris som vi nu befinner oss.

Sedan är väl Mats Odell kanske litet dåligt påläst. Jag skall inte strö salt i några sår, för det är mycket att läsa in. Men om Mats Odell tar del

av finansplanen så skall han finna att det inte enbart handlar om borgerliga missgrepp. Också socialdemokratiska regeringar har begått fel.

Vad vi pekar på är dock att den verkliga uppförsbacken för svensk ekonomi började med den stora skuldsättningsvåg som sattes i gång av Gösta Bohman, Thorbjörn Fälldin och Per Ahlmark – den senare avlöst av Ola Ullsten. Det är ju den lånekarusellen som ni sedan fick ärva och som sedan byggdes på med ett 80-tal som överhettades och sedan byggdes på med ett 90-tal där man förde en felaktig konjunkturpolitik. Det är ju detta som är historieskrivningen. Perioden 1976–1982 representerar ett lågvattenmärke i ekonomisk politik med låg tillväxt, sönderkörda statsfinanser och stigande arbetslöshet. Och som av en händelse fick vi nästkommande gång med motsvarande regering i regeringsställning låg tillväxt, negativ tillväxt, sönderkörda statsfinanser och massarbetslöshet.

Det är möjligt, Mats Odell, att det har varit otur att de borgerliga regerat vid varje sådant tillfälle. Det kan ju vara så, men det finns också en del objektiva åtgärder som förklarar varför ni hamnade i krisen. Låt oss inte gråta över detta, låt oss se framåt.

Skala bort retoriken och kom nu fram till talarstolen, Mats Odell! Läs in till protokollet tillväxtsiffrorna för åren 1991–1994. Berätta sedan hur kds skall medverka till att återskapa ett statsfinansiellt förtroende för Sverige genom att orka spara och inte bara genom att tala om sådana enkla utvägar som en tillväxt som inte finns. Det är vad det handlar om.

Skulle Mats Odell här i talarstolen i dag kunna ge ett besked om att han kommer att stödja regeringen, är det klart att det skulle påverka räntor och förtroendet för Sverige. Är det så att han inte orkar att ge ett sådant besked, får vi kanske vänta ytterligare en vecka. Men det som jag nyss hörde från Mats Odell lät inte särskilt hoppfullt. Det måste jag ju säga.

Anf. 22 MATS ODELL (kds)

Herr talman! Jag gläder mig åt Göran Perssons goda betyg i historia. Det vore bra om detta kunde skymta fram också i de texter som vi får oss till livs i finansplaner och annat.

Göran Persson undrade om jag tror på sambandet mellan sönderkörda statsfinanser och tillväxt. Ja, det gör jag. Jag tänker inte använda tillväxtvariabeln som någon sorts regulator för att slippa spara. På den punkten kan jag ge ett klart besked till Göran Persson.

Däremot är jag helt övertygad om att just tillväxten är den kritiska punkten i den budget som Göran Persson har lagt fram. Den låga tillväxten gör att det krävs mera besparingar. Jag tycker ändå att vi borde kunna koppla av de ideologiska övertonerna och säga att det har skett en förbättring.

Men den tiden är inte särskilt långt borta när startandet av ett nytt företag närmast sågs som förberedelse till skatteflykt. De regler som i dag gäller tillkom på den tiden, de snåriga, krångliga och byråkratiska regler som gäller för landets företagare. Detta borde Göran Persson börja att ta itu med. Han borde se till att den nye näringsministern bör-

jar att jobba med detta i stället för att komma med fantasifulla förslag som innebär att man strör miljarder omkring sig.

När det gäller vårdnadsbidraget på 2,7 miljarder, Göran Persson, undrar jag hur han kan kritisera det samtidigt som han själv kastar i väg 4 miljarder kronor på en reform som skall gynna oss som vanligtvis är friska och som har jobb. Det gäller borttagandet av karensdagen, vilket kostar 1,5 miljarder mer än vad ni får in genom nedskärningen av barnbidragen. Det kostar 50 % mer än vad vårdnadsbidraget kostade. Jag tror att de utländska långivarna tittar på även detta.

Vi kommer att stödja de budgetförstärkningar som ligger väl i paritet med dem som Göran Persson har föreslagit. Men – och det är det som är själva poängen med min interpellation – vi måste också, Göran Persson, ägna oss åt de saker som driver på och bidrar till en tillväxt i sysselsättning och i ekonomisk utveckling. Där tycker jag att ni alldeles för mycket har gått i armkrok med Gudrun Schyman och låtit er ideologiska kompass visa er fel när det gäller alla dessa återställare, varav jag bara har haft tid att räkna upp några.

De 7 miljarder som ni vill kasta efter de största exportföretagen är lika mycket pengar som det skulle kosta att sänka arbetsgivaravgiften med 1,5 % och därmed åstadkomma bättre förutsättningar för tjänsteföretagen och för hemmamarknaden att komma i gång. Göran Persson bör ändå erkänna att det finns ett klart samband mellan möjligheten att öka sysselsättningen och tillväxten i hemmamarknadsföretagen och att lägga 30 miljarder kronor i skatte- och avgiftshöjningar på arbete.

Anf. 23 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Herr talman! Jag tackar för Mats Odells ambition att koppla bort de ideologiska övertonerna. Det hade kanske varit en bättre upptakt på den här debatten om den ambitionen hade gällt under Mats Odells framrusning till talarstolen inför det första inlägget.

Det är rätt att de 7 miljarder som nyanställningsstödet representerar innebär ungefär samma summa som en sänkning av arbetsgivaravgiften med 1,5 % skulle innebära. Dessa 7 miljarder är ett tillfälligt stöd som skall utgå under ett år. Om vi sänker arbetsgivaravgiften med 1,5 % tillfälligt under ett år, tror jag inte att detta skulle ha någon som helst effekt på sysselsättningen.

Men vi erbjuder nu de företag som inför konjunkturuppgången tvekar att anställa eller väntar med att anställa en efterskänkning av de arbetsgivaravgifter som gäller – totalt ca 6 000 kr per månad – om de anställer i år. Det innebär en mycket kraftfull stimulans för nyanställningar till skillnad från vad en sänkning av arbetsgivaravgiften med 1,5 % skulle innebära.

Jag tror att vi har gjort den rätta avvägningen. Man kan självfallet aldrig vara säker, men detta är definitivt ett säkrare sätt att stödja nyanställningar än en generell sänkning av arbetsgivaravgiften, vilket Mats Odell uppenbarligen lutar åt. I sak finns det tydligen inte någon skillnad när det gäller budgetsaldot. Där fanns inget besparingsutrymme för Odell att hämta hem.

Sedan är karensdagen kopplad till 75 % ersättningsnivå. Det är ju inte en reform i den meningen att det är fråga om nya pengar. Det är helt enkelt en insikt om, Mats Odell, att det finns grupper i det här landet som drabbas ohyggligt hårt av karensdagen. Mats Odell drabbas ju inte, inte heller jag drabbas. Men det finns ensamstående föräldrar som har t.ex. skiftarbete eller uppehållstjänster. När de sedan blir sjuka får de ett sådant inkomstbortfall att hela deras privatekonomi slås sönder. Det är dessa människor som vi tänker på och naturligtvis inte på Mats Odell. Vi kan se denna orättvisa och att dessa människor allt oftare går sjuka till jobbet. Om vi då kan ordna saken genom att alla försäkrade – Mats Odell, jag och alla andra – sänker sin ersättning till 75 %, är väl detta en rimlig social reform. Dessutom sparar hela paketet en halv miljard till statskassan.

Herr talman! Sammanfattningsvis: Tillväxtpolitik är viktigt, men man skall kvalificera sig för en sådan politik genom att se till att man först kan sköta det enkla, nämligen balans i statsfinanserna.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 1994/95:42 om föreningslivets lotteri- och spelverksamhet

Anf. 24 Civilminister MARITA ULVSKOG (s)

Herr talman! Stig Bertilsson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att stärka föreningslivets och idrottens ställning på lotteri- och spelmarknaden på annat sätt än att överlåta AB Tipstjänst till föreningslivet. Vidare har Stig Bertilsson frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att ge idrotten och föreningslivet möjlighet till inkomstförstärkningar utanför lotteri- och spelmarknaden.

Den svenska lotterimarknaden är vid en internationell jämförelse hårt konkurrensutsatt. Både antalet aktörer och antalet olika spel som marknadsförs är mycket högt. Aktörerna konkurrerar med varandra, inte bara med olika sorters spel utan också – vilket inte brukar förekomma i jämförbara länder – med samma typer av spel. En hårdnande konkurrens på spelmarknaden med åtföljande negativa verkningar på den totala lönsamheten förefaller vara på väg. Till detta kommer den tekniska utvecklingen på telekommunikationsområdet, som inom en snar framtid kan komma att påverka hela den nuvarande spelmarknadsstrukturen. Den alldeles färska lotterilagstiftning som vi har och som gäller från den 1 januari i år kan sannolikt inte förhindra denna utveckling.

Regeringen har följaktligen i december förra året beslutat att tillsätta en arbetsgrupp inom Finansdepartementet som skall analysera situationen och lämna förslag till

- en policy för hur den framtida spelmarknaden bör utvecklas,
- målen för det statliga engagemanget på spelmarknaden,

–åtgärder som bedöms nödvändiga för att nå målen och få en tydlig och långsiktigt hållbar struktur på lotterimarknaden.

En särskild uppgift för arbetsgruppen är att studera vilka förutsättningar som finns för folkrörelserna – och däribland naturligtvis också idrottsrörelsen – att samverka med de statliga spelföretagen. Samverkan kan vara av såväl finansiell som annan natur. Arbetsgruppen skall också överväga om det är lämpligt att slå samman de två statliga spelföretagen, dvs. AB Tipstjänst och Penninglotteriet, till ett företag eller organisera dem i en koncern.

Arbetet i arbetsgruppen skall redovisas till regeringen senast den 10 mars 1995.

Av min redovisning framgår att regeringen ser allvarligt på frågan och har tagit initiativ i syfte att stärka föreningslivets möjligheter till inkomster från lotterier. På sikt ser jag en stor fara i att låta den nuvarande utvecklingen av spelmarknaden fortsätta ohämmat. Det gäller att få ordning och reda på lotterimarknaden för att bl.a. långsiktigt tillförsäkra folkrörelserna säkra inkomster därifrån.

Stig Bertilsson frågar mig också om vilka åtgärder jag avser att vidta för att ge idrotten och föreningslivet möjlighet till inkomstförstärkning utanför lotteri- och spelmarknaden. Jag utgår från att frågan avser också andra åtgärder än samhällets bidrag. Som svar vill jag säga att det inte är regeringens uppgift att föreskriva eller ens föreslå det fria föreningslivet olika tänkbara vägar att skaffa pengar till den verksamhet föreningslivet vill driva. Detta får föreningslivet självt fundera ut. Om det finns något förslag från föreningslivet, där regeringen kan tänkas hjälpa till på ett eller annat sätt, är jag däremot självfallet öppen för en diskussion.

Anf. 25 STIG BERTILSSON (m)

Herr talman! Som framgår av den allmänna debatten har spel- och lotterifrågorna fått en allt större betydelse för idrotten. Det är min förhoppning att civilministern har både förmåga och möjlighet att i konkreta handlingar bidra till att skapa förutsättningar för att intäkterna för föreningslivet skall kunna öka från det här området. Tyvärr ges inte i dagens svar något som helst besked i den riktningen. Det är en besvikelse. Jag vill ändå ge civilministern litet historik om vad som har hänt.

Idrotten hade under hela 80-talet, när vi hade socialdemokratiska regeringar, en kraftig tillbakagång på sin traditionellt mycket starka finansieringsmarknad, nämligen spel och lotterier. De statliga bolagen fick utvecklas, och de växte, agerade skickligt. Vi moderater insåg problemen och drev motionskrav år efter år på att idrotten skulle få ökade möjligheter att skaffa sig intäkter på den här marknaden. Men socialdemokraterna var minst sagt ljumma. Man satsade i stället på bidragsgivning. Hur farligt det är ser vi inte minst i dag när också socialdemokraterna skär i anslagen till de ideella organisationerna och idrotten.

Sedan fick vi en borgerlig regering 1981. Då började saker och ting faktiskt hända som uppfattades som mycket positiva. Lotteriutredning-

en lade i full enighet fram flera förslag. Bingoskatten avskaffades. Det betydde 50–70 miljoner kronor i ökade intäkter för det svenska föreningslivet. Bingolotto växte fram. Det var förvisso inte efter något politiskt initiativ, men framför allt såg vi politiker till att inte lägga hinder i vägen eller komma med statliga motåtgärder. Vi fick en ny lotterilag, som mottogs mycket positivt. Vi fick med den beslut om att värdeautomaters överskott skall gå till folkrörelserna. Framför allt fattades beslut i riksdagen om att regeringen skulle sälja Tiptjänst till det svenska föreningslivet.

Det såg alltså väldigt bra ut, och det är ingen tvekan om att det fanns en betydande tillförsikt hos idrotten i situationen våren 1994.

Så fick vi en ny regering. Vad hände? På det här området kan man tala om närmast kaos. Det började med att olika regeringsföreträdare gick ut och talade om att Tiptjänstförsäljningen inte blir av. Det fanns olika argument för det. Finansministern, som vi tidigare i dag har hört med en icke obetydlig självsäkerhet uttala sig i andra frågor, konstaterade att man inte hade råd med det. Han hade uppenbarligen – det är min enda reaktion – inte satt sig in i förslagets egentliga betydelse. Det har fortfarande inte kommit några definitiva besked i frågan. I stället fick vi se hur Tiptjänst började konkurrera med Bingolotto. Då sade de annars så självsäkra socialdemokratiska statsråden att här kan vi inte agera därför att det vore ministerstyre osv. Självklart hade det, herr talman, inte varit det. Vad vi fått se är hur en skicklig verksledning på Tiptjänst arbetade för att utveckla sitt bolag, medan ägaren inte alls brydde sig om att agera vare sig i styrelse eller på annat sätt.

Värdeautomaterna, som vi fattade ett beslut om, har hamnat i ett vakuum. Ingen vet egentligen i dag vad som kommer att hända. Alla undrar. Dessutom har civilministern spätt på med att genom regeringsbeslut och muntligt i kammaren göra uttalanden som gör att lottförsäljningsautomaterna står stilla en efter en. Allt fler av de lottförsäljningsautomater som ger idrotten och föreningslivet i övrigt inkomster står nu stilla därför att det har uppstått en situation som minst sagt är oklar.

Vad gör regeringen när den väl samlas efter några månader? Jo, då meddelar civilministern att man skall utreda detta, utreda frågan om lottförsäljningsautomaterna som ju, det vill jag säga till civilministern, kartlades i betydande grad i Lotteriutredningen och i det arbete som föregick den nya lotterilagen. Man vill återigen utreda spelmarknaden, säger man.

Den spontana känslan efter civilministerns så innehållslösa svar är att frågan i interpellationen kvarstår. Jag skall be att få utveckla den litet för att kanske kunna få svar och slippa känna det jag kände efter att ha läst svaret: Vad göras skall är allaredan gjort.

Vilka är regeringens intentioner här? Får den positiva trend som uppstod under de borgerliga regeringsåren när det gäller spelmarknaden för föreningslivet fortsätta? Tillåter och accepterar ni det? Accepterar ni att de ideella föreningarna får växa på spelmarknaden? Då menar jag också i relativa tal. Det är en viktig fråga.

Hur ser civilministern på att idrotten själv får en möjlighet att agera på spel- och lotterimarknaden? En sak är att få del av överskottet, en annan att själv få utveckla kompetens och agera på denna marknad. Jag har uppfattat det så – jag skulle vilja höra civilministerns uppfattning – att man inom idrotten är mycket mån om att få en möjlighet att själv vara verksam på denna marknad för att inte enbart behöva vara beroende av ett överskott som andra skapat.

Anf. 26 LENNART BRUNANDER (c)

Herr talman! Jag tänkte ta till orda i debatten, eftersom den gäller en fråga som intresserar mig och även Centerpartiet ganska mycket. Idrotten är en viktig del av den svenska demokratin. Den ger en god fysisk och även annan fostran till ungdomar och skapar aktiviteter av mycket hög kvalitet. Den skapar också mycket god underhållning både på arenorna och i TV. För att illustrera det litet skall jag bara nämna att omkring 3 miljoner svenskar deltar som ledare och aktiva eller på något annat sätt i idrottsutövandet. Vi har 20 000 idrottsföreningar, och 1,8 miljoner människor idrottar regelbundet. Vi har 500 000 ledare som jobbar ideellt. Dessa ledare drar in väldigt mycket pengar genom sitt engagemang men också genom att aktivera sig för att skapa ekonomiska förutsättningar för sina föreningar. Då måste de ges rimliga förutsättningar om de skall kunna klara det. Det är ett absolut samhällsintresse att så sker.

Regeringen har nu stoppat det arbete och den aktivitet som höll på att utvecklas under den förra regeringen för att ge idrottsföreningarna och föreningslivet i övrigt en möjlighet att påverka spelmarknaden. Civilministern konstaterar i sitt svar: "Aktörerna konkurrerar med varandra inte bara med olika sorters spel utan också – vilket inte brukar förekomma i jämförbara länder – med samma typer av spel. En hårdnande konkurrens på spelmarknaden med åtföljande negativa verkningar – – –." Jag kan hålla med om det.

Med den utgångspunkten förvånar det mig att regeringen, som ägar av Tiptjänst, inte sett till att konkurrensen inte blev sådan som den blev, dvs. att Tiptjänst tillåts starta Tips-Bingo för att konkurrera med det för idrottsrörelsen så viktiga Bingolotto. Det är det som redovisas i svaret. Civilministern tycker uppenbarligen inte om detta, men låter det ändå ske genom att inte göra någonting.

I svaret kan vi läsa att regeringen tar allvarligt på dessa frågor. Jag kan dock inte se att man gör det. Jag vill därför fråga: Vad är det man ser allvarligt på? Civilministern säger vidare att man inte gillar att den nuvarande utvecklingen på spelmarknaden fortsätter ohämmat. Vilken utveckling är det som inte får fortsätta ohämmat? Handlar det om det faktum att idrotten och föreningslivet tappar mer och mer av sin andel av spelmarknaden? Det är ju vad som har hänt under de senaste tio femton åren. Det har just vänt så att idrott och föreningsliv tagit över en del. Är det kanske den utvecklingen som inte är bra?

Det vore bra med ett klarläggande på den punkten. Vilken negativ utveckling är det som skall brytas?

Jag anser att det är mycket angeläget att fullfölja det arbete som var praktiskt taget färdigt när det gäller att överföra Tipstjänst till folkrörelsen, där ju idrottsrörelsen är en stor del. Det skulle vara intressant om civilministern kunde tala om om man tänker fullfölja. Det skulle ge idrotten det inflytande man behöver på spelmarknaden och möjligheter att öka sina intäkter.

När det gäller övrig spelverksamhet skulle jag vilja veta vilka intentioner och vilken planering regeringen har. Som Stig Bertilsson sade tidigare har det hela stannat upp. Det fanns och finns möjligheter, men det har uppstått osäkerhet om hur man skall tyda lagstiftningen och övergångsreglerna.

Anf. 27 Civilminister MARITA ULVSKOG (s)

Herr talman! Stig Bertilsson försöker undervisa mig i historia, liksom Mats Odell i den förra interpellationsdebatten försökte undervisa finansministern. Stig Bertilsson gör sig dock skyldig till historieförfälskning. Han påstod att folkrörelselotteriernas andel av spelmarknaden skulle ha utvecklats oerhört positivt under de borgerliga regeringsåren. Låt oss gå tillbaka till 1976 då vi fick en borgerlig regering. Under åren 1976 till 1982 sjönk folkrörelsernas andel av spelmarknaden från ca 27 % till 17 %. Det var en kraftig tillbakagång när det gällde folkrörelselotteriernas ställning på spelmarknaden.

Sedan blev det en socialdemokratisk regering. Den kunde inte vända utvecklingen förrän i slutet av 1980-talet då den lotteriutredning som statsrådet Ulf Lönngvist hade tillsatt kom med förslag som gjorde att folkrörelselotterierna åter kunde börja knappa in marknadsandelar. Under den senaste borgerliga regeringen har folkrörelselotterierna fortsatt att ha vissa framgångar. Det beror dock inte alls på några politiska insatser från Stig Bertilssons och Lennart Brunanders regeringskamrater utan enbart på att man har varit duktig inom idrottsrörelsen och skapat Bingolotto.

Historieskrivningen är inte korrekt. Samtidigt finns det – och det tror jag är svaret på en del av de frågor Lennart Brunander ställde – en ideologisk skillnad mellan framför allt moderater och socialdemokrater när det gäller synen på lotterier i förhållande till folkrörelserna och däribland idrottsrörelsen. Stat och kommuner ger idrottsrörelsen och folkrörelserna ett samhällsstöd bara för att visa att de är så oerhört viktiga inslag i samhället. Vi vill inte byta ut det mot att göra hela idrottsrörelsen och folkrörelserna beroende enbart av spelverksamhet. Vi vet att det kan vara mycket osäkra inkomster som dessutom är kolossalt konjunkturberoende. Vi vet ju dessutom att spel kan ha en baksida om de antar alltför våldsamma dimensioner, särskilt för de barn och ungdomar som exempelvis idrottsrörelsen vänder sig till i hög grad.

Det finns säkert ideologiska skillnader, och beskrivningen av historien är oriktig.

I 1991 års valrörelse utlovade Stig Bertilsson ett stöd till idrottsrörelsen på sammanlagt 1 miljard kronor. Resultatet av det blev en uppräkning av bidraget från Tipstjänst till idrotten från 50 miljoner till 55 miljoner kronor. Av miljarden blev det alltså en ökning med 5 miljoner.

I det läget fanns ett naturligtvis ett partipolitiskt intresse från moderaternas sida att i regeringsställning försöka uppfylla ett vallöfte genvägen genom att privatisera Tiptjänst och överföra det till idrottsrörelsen. Tiptjänst hade emellertid en prislapp. Det skulle ha kostat idrottsrörelsen miljardbelopp varje år att överta Tiptjänst. Det var ingen gåva utan prislapp.

Vi vill inte privatisera den här typen av verksamhet. Samhället skall ta ansvar och stödja folkrörelserna och idrotten. Vi tycker att spelverksamhet skall vara noggrant reglerad. Vi tycker att folkrörelsen och idrottsrörelsen skall ha ett stort inflytande på spelverksamhet. De skall ha möjlighet att hävda sig på marknaden och de skall kunna garanteras det överskott som vi nu räknar med att de nya värdeautomatspelen kommer att ge, dvs. de som den nya lagstiftningen tillåter från den 1 januari.

Anf. 28 STIG BERTILSSON (m)

Herr talman! Jag beklagar att civilministern inte lyssnade ordentligt på det jag sade inledningsvis. Jag noterade inga framgångar för föreningslivet på spel- och lotterimarknaden under de borgerliga åren. Jag konstaterade att det var då vi började ändra på lagstiftningen så att vi fick förutsättningar för en ändring. Det är stor skillnad.

Dessutom underströk jag att Bingolotto inte är en politisk produkt. Men skillnaden mellan oss och den nuvarande regeringen är att vi inte lade några hinder i vägen för en fortsatt utveckling.

Civilministern säger att det rör sig om en ideologisk skillnad, att föreningslivet skall ha anslag i stället för att vara beroende av spel. Vad som har skett sedan vi fick en ny regering är att vi har fått kaos på spel- och lotterimarknaden, och vi har fått en regering som sänker anslagen till den svenska idrottsrörelsen.

Civilministern säger att spel och lotterier är konjunkturberoende och att man därför skulle akta sig för att låta idrotten få för stor del av detta. Så är det ju inte. Spel och lotterier är inte konjunkturberoende. Det ser man om man studerar utvecklingen under en lång följd av år. Däremot lyckas ju de spelformer som får möjlighet att ha attraktiva priser och attraktiva vinstmöjligheter. Det är där vi som är politiskt engagerade har till uppgift att sätta ramarna och ange möjligheterna för föreningslivet. Vi ser nu att socialdemokraterna uppenbarligen inte är tilltalade av att medverka till detta utan försämrar möjligheterna på marknaden och dessutom skär ned idrottens anslag.

Vi moderater har aldrig gått till val på löften om ökade anslag eller på det som civilministern kallar ett löfte om en miljard i 1991 års valrörelse. Vad det som av socialdemokratiska företrädare tämligen ofta har tolkats som 1 miljard handlar om var att ökade möjligheter på spelmarknaden, bl.a. genom övertagande av Tiptjänst, skulle kunna leda till mycket stora intäkter. Men vi moderater har aldrig satt beloppet 1 miljard på något som helst papper.

Civilministern säger också att Tiptjänst satte en prislapp på överlåtsen, och det är förvisso sant. Vi hade inte heller tänkt oss att föröda nationens ekonomi genom att dessutom lämna över stora, redan befint-

liga vinstbelopp. Jag skulle tro, civilministern, att den motpart som regeringen diskuterade detta med, bl.a. Riksidrottsförbundet, insåg att det fanns en prislapp. Trots det var man mycket intresserad av att få ta hand om Tipstjänst och därmed få en möjlighet att agera på den svenska spel- och lotterimarknaden.

Prot. 1994/95:53
19 januari

Svar på
interpellationer

Anf. 29 LENNART BRUNANDER (c)

Herr talman! Civilministern tar upp ett ideologiskt resonemang och säger att det här går en ideologisk skiljelinje mellan framför allt socialdemokraterna och moderaterna, och debatten därom får ni väl i så fall föra. Spel på lotteri m.m. har också återverkningar som inte alltid är så roliga, men de inträffar oavsett om en förening säljer lotterna eller om försäljningen ombesörjs av statens spelbolag.

Vad gäller den ideologiska diskussionen vill jag säga att vi inte skall byta ut all bidragsgivning mot tillgång till en spelmarknad. Det är inte det som debatten gäller. Samhället ger ett grundläggande stöd till idrotten mot bakgrund av, som jag tidigare sade, den betydelse som idrotten i olika avseenden har. Därutöver krävs det rätt mycket mer pengar för en utveckling av idrotten, både för statliga åtgärder och annat som gör att kostnaderna stiger. Såvitt jag förstår har vi också nu en del sådant framför oss. Vi måste därför finna nya former för att klara verksamheten, och då är spelmarknaden viktig.

Spelmarknaden har alltid varit viktig, men den minskade under många år, som har sagts här tidigare, mycket kraftigt, och det var inte bra. Det gällde oavsett vilka regeringar som då satt vid makten. Det är därför angeläget att vi får till stånd en förändring.

Vad idrotten vill i detta sammanhang är att få en chans att vara med och påverka utvecklingen på spelmarknaden. Bingolottoverksamheten kommer inte att kunna fungera i all evighet, utan man måste utveckla nya former och idéer, och det är det som regeringen nu förhindrar idrotten att göra genom att gå in som ägare och få en bas att stå på i det här arbetet.

Jag vill i detta inlägg avslutningsvis om ideologin säga följande. Det finns ju socialdemokratiska uttalanden om hur idrotten skall skötas, om hur möjligheter skall skapas för att alla skall kunna vara med och hur pengar skall kunna komma fram. Om jag tolkar civilministern rätt går det här också en ideologisk skiljelinje mellan de socialdemokrater som är aktiva i idrottsrörelsen och de socialdemokrater som företräder den svenska regeringen

Anf. 30 Civilminister MARITA ULVSKOG (s)

Fru talman! Stig Bertilsson talar om kaos på spel- och lottmarknaden. Låt oss då se hur detta kaos – om vi nu skall använda detta starka ord – uppstod. Det uppstod under framför allt det sista borgerliga regeringsåret i och med att framför allt moderaterna drev bl.a. privatiseringen av Tipstjänst. En statssekreterare i Statsrådsberedningen medgav vidare att Penninglotteriet fick starta ett nytt bingospel inom ramen för den koncession som man där redan hade. Sedan tillät skatteminister Bo

Lundgren, efter en förfrågan från Tiptjänst några månader senare, Tiptjänst att inom dess nuvarande koncession dra i gång Tipsbingo.

Detta inträffade alltså lång före regeringsskiftet, och vad man då skapade var förväntningar på en del håll inom idrottsrörelsen och folkrörelserna och stor oro på andra håll. Man tvingade fram ytterligare hårdhet mellan aktörerna på spelmarknaden. Kaos åstadkoms genom att man river upp gamla revirgränser och skapar osäkerhet om framtiden. På en del områden skapar man förväntningar, på andra oro.

Detta kaos lever vi med nu. Vi räknar med att senast den 10 mars ha en utredning om detta klar. Det behövs ytterligare en dryg månad för att försöka reda upp detta kaos.

Jag är tacksam över att Lennart Brunander tycks stå på samma sida som jag i den ideologiska debatten och anse att idrottsrörelsen och folkrörelserna icke skall vara hänvisade enbart till spel och dobbel. Det handlar om att samhället tar ett ansvar för och har ett intresse av att stödja dessa oerhört viktiga rörelser. Bertilsson vill däremot, av ideologiska skäl, kasta ut en del i det kalla vattnet, andra i det varma vattnet. Framför allt menar han att politiker och samhället icke skall ha något ansvar och intresse för detta.

Frågan om miljarden är i och för sig historia, men det står fullständigt klart att moderaterna i 1991 års valrörelse – och jag tror att det är det som är upphovet till dagens debatt i dessa frågor – talade om att idrottsrörelsen skulle tillföras betydande medel via spel. Riksidrottsförbundet skickade omedelbart efter det att Stig Bertilsson hade gjort sina utspel ut ett pressmeddelande där det talades om den miljard som Bertilsson och Moderaterna ville ställa upp med.

I radioprogram där Bertilsson medverkade talades det om mångmiljonbelopp och om en miljard, och Stig Bertilsson höll med – han dementerade inte uppgifterna.

Det må vara hur det vill med detta. Allt handlar ändå om att moderaterna har försökt att göra denna viktiga fråga till en partipolitisk gyttejebrottning. Det som vi nu skall göra är att reda upp i denna röra. Både de statliga spelbolagen och folkrörelserna måste få klart för sig hur gränserna skall dras. Folkrörelserna måste få ett ordentligt inflytande och möjlighet att hävda sig på spelmarknaden. Hur inflytandet skall utformas vill inte jag inte föregripa i mina svar på Brunanders eller Bertilssons frågor. Låt nu utredningen arbeta några veckor till. Idrottsrörelsen säger själv att det viktiga är att det blir ett bra beslut som gör att den känner att den har ett inflytande och inte bara tar emot en summa pengar. Jag tycker att det är en schyst grundinställning, som vi skall försöka tillmötesgå.

Det viktiga är dock att idrottsrörelsen och folkrörelserna vet att de som ett komplement till samhällets stöd kan även framöver räkna också med vissa inkomster från spel.

Anf. 31 STIG BERTILSSON (m)

Fru talman! Jag vill bara fästa statsrådets uppmärksamhet på en sak, nämligen att anslaget från staten till idrottsrörelsen inte sänktes under de borgerliga åren. Nu när vi har fått en socialdemokratisk regering går

regeringen i spetsen för en sänkning av anslaget. Jag tycker att det säger ganska mycket om tomheten i civilministerns utläggningar om hur vi vill att idrotten skall fungera.

Dessutom var citatet från valrörelsen 1991 ofullständigt, civilministern. Som jag förut sade har vi från vårt håll inte på något sätt angivit att vi skall överföra en mängd pengar. Att idrottsrörelsen skulle få möjlighet att genom eget arbete och genom överförandet av Tiptjänst erhålla mycket stora belopp är sant, men det är något helt annat än löften om nya anslag eller bidrag. Hur uppstod då detta kaos? Civilministern har en förklaring, som dess värre icke är korrekt den heller. Vad gäller de förändringar på spel- och lotterimarknaden som har skett efter regeringsskiftet har den nya regeringen inte haft fullt klart för sig vad det har fått för effekter på ett håll om man har petat på ett annat.

Resonemanget om Tipsbingo och Tiptjänst är direkt felaktigt. Tiptjänst hade faktiskt möjlighet att starta det här spelet redan under 80-talet. Tiptjänst har alltså, som det uttrycks, haft spelet hos sig "i pipeline" under alla år. Man övervägde att starta i början på 90-talet men gjorde det inte då, utan man kom väl, kanske efter en diskussion i styrelsen, fram till att det inte var lämpligt.

När det däremot stod klart att Tiptjänst skulle överlåtas till folkrörelserna fanns det, civilministern, ingen som helst anledning, allra minst för en regering, att ha synpunkter på att detta bolag skulle stärkas, utan då var det folkrörelsernas sak att själva avgöra hur man ville hantera olika former av intäkter.

Det finns en positiv sak i civilministerns svar som jag tar fasta på, och det är att civilministern ändå lovar att det skall finnas inflytande för folkrörelserna i spel- och lotterifrågorna. Det är egentligen det som detta handlar om, nämligen att det inte bara skall komma en check, ett anslag eller ett bidrag, utan att det faktiskt är idrottens och föreningslivets egna insatser, arbete och inflytande som ger resultat. En av anledningarna till att idrottsrörelsen var så positiv till Tiptjänst var just att det gav en möjlighet att agera på spel- och lotterimarknaden.

Jag hade, fru talman, en fråga till i den här interpellationen, en fråga som gällde möjligheten att stärka ekonomin utanför spel- och lotterimarknaden. Men eftersom hela debattiden redan har använts konstaterar jag att det inte finns möjlighet att utveckla denna fråga ytterligare i dag. Jag vill nu ändå förvarna civilministern om att jag avser att återkomma i den delen.

Anf. 32 LENNART BRUNANDER (c)

Fru talman! Civilministern fortsätter att prata om ideologin, och det är naturligtvis viktigt i sammanhanget att man vet vart man vill komma. Problemet är väl att ideologin fick ta överhanden och att omvårdnaden om idrotten kom i andra hand när den nya regeringen tog vid. Det är naturligtvis ett bekymmer. De praktiska göromålen måste ju ändå skötas, och ideologin kan då vara det medel som gör att man ordnar de praktiska förehavandena på rätt sätt. Det har inte varit fallet här.

Jag är själv aktiv i idrottsrörelsen och vet vad det handlar om, och det känns faktiskt som om idrottsrörelsen har hamnat i det kalla vatten

som civilministern pratar om. Vi ligger och simmar i det kalla vattnet och vet inte riktigt åt vilket håll vi skall simma, för vi vet inte var regeringen befinner sig någonstans. Skall vi vänta till den 10 mars för att klara ut frågan så vet jag inte hur det går – då hinner vi kanske frysa ihjäl innan, eftersom det dessutom är kallt i vattnet.

Vi måste alltså lösa problemet. Mitt råd, för att inte säga min bön, till civilministern är: Resonera med idrottsrörelsen för att få fram ett bra resultat, en bra slutsats. Vad det handlar om är att ge idrottsrörelsen möjligheter att agera för att täcka sina ekonomiska behov, som inte är små. Vi vet att spelmarknaden är föränderlig och att Bingolotto inte kommer att verka i all evighet. Därför måste idrottsrörelsen ha en möjlighet till utveckling.

Avslutningsvis: Ta det här resonemanget med idrottsrörelsen, och kom fram till ett bra resultat. Det är viktigt för oss alla.

Anf. 33 Civilminister MARITA ULVSKOG (s)

Fru talman! Vad som händer under den närmaste tolv månadersperioden, Stig Bertilsson, är att regeringen sänker de *statliga* anslagen till idrotten, som ju är betydligt mindre än de kommunala anslagen, som sammanlagt uppgår till ca 4,5 miljarder kronor. De statliga anslagen sänks från 512 miljoner kronor till 502 miljoner kronor. Väldigt många människor som är aktiva inom idrottsrörelsen har haft väldigt litet kritik att rikta mot denna besparing, detta mot bakgrund av de drastiska nedskärningar som vi tvingas till på en rad andra områden därför att den regering som har letts av Stig Bertilssons partikamrater har skaffat oss sådana underskott och en sådan snabb tillväxt av den svenska statsskulden att vi nu befinner oss i en ytterst allvarlig ekonomisk situation. De 10 miljonerna kan idrottsrörelsen ställa upp med. Under åren framöver handlar det om ytterligare ett antal miljoner – jag tror att totalsumman blir 26 miljoner under valperioden.

Sedan till frågan om Tipstjänst. Jag har fört resonemang med idrottsrörelsen i stort sett från andra eller tredje veckan efter det att jag tillträdde som civilminister. Jag har träffat representanter för idrottsrörelsen på hög nivå, på mellannivå och på låg nivå. Frågan om Tipstjänst är sannerligen inte något debattämne hos de breda grupperna inom idrottsrörelsen. Dessa grupper har inget krav på att få överta Tipstjänst, alldeles särskilt inte när de får klart för sig att det handlar om en gigantisk prislapp, som fogades till denna s.k. överlåtelse.

Jag vill upprepa att den här arbetsgruppen senast den 10 mars kommer att ha gått igenom spelmarknaden, och då kommer också frågan om spelbolagens framtida struktur att vara någorlunda utredd. Min önskan är att så snart som möjligt ge besked om hur det skall bli med värdeautomatspelen, för det är den enda utvidgning av spelen som den nya lotterilagen medger. Detta besked vill jag ge direkt till idrottsrörelsen utan en massa ideologiska förtecken, vilket jag anser att Stig Bertilsson försöker föra in i debatten.

Tack!

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 34 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Fru talman! Roy Ottosson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta så att unika svenska naturområden i storleksklassen 5–20 hektar bevaras.

Roy Ottosson hävdar, bl.a. genom att hänvisa till ett exempel i sin hemkommun Sundsvall, att Naturvårdsverket inte vill tillgripa naturreservat för områden som understiger 20–30 hektar och att skogsvårdsstyrelsen inte kan tillämpa biotopskyddet på områden som är större än 5 hektar.

Jag vill framhålla att det när det gäller naturreservat inte finns något stadgat, vare sig i naturvårdslagen eller i naturvårdsförordningen, om någon minsta storlek. Naturvårdsverket har inte heller utfärdat rekommendationer eller allmänna råd om någon minsta storlek för naturreservat. Det står därför länsstyrelsen fritt att föreslå bildande av naturreservat även om området skulle vara mindre än 20 hektar. Givetvis måste området då också ha naturvärden som är så stora att länsstyrelsen prioriterar reservatsbildning av just detta område framför andra värdefulla naturområden.

Beträffande biotopskyddet definieras detta i 21 § naturvårdslagen. I paragrafens första stycke står det: "Arbetsföretag som kan skada naturmiljön får inte utföras inom sådana mindre mark- eller vattenområden (biotoper) som utgör livsmiljö för utrotningshotade djur- eller växtarter eller som annars är särskilt skyddsvärda." Någon exakt areal av vad som menas med "mindre mark- eller vattenområden" anges inte.

Det finns alltså formellt sett ingenting som hindrar länsstyrelserna från att bilda naturreservat på områden som är mindre än 20 hektar. Eftersom biotopskyddet är ett nytt skyddsinstitut är det enligt min uppfattning för tidigt att uttala sig generellt om hur det kommer att fungera i olika avseenden. Skogsstyrelsen har i uppdrag att varje år redovisa resultatet av genomförandet av biotopskyddet.

I sammanhanget vill jag gärna lyfta fram möjligheterna för kommunerna att bilda kommunala naturreservat, precis som nu har skett i Sundsvalls kommun. Det ligger också i linje med det lokala Agenda 21-arbete som nu växer fram och även i linje med intentionerna i konventionen om biologisk mångfald. I en tid med mycket små ekonomiska möjligheter måste alla goda krafter hjälpas åt så att våra finaste naturmarker kan få det skydd de förtjänar. Kanske kan kommunerna hjälpa till med skyddet av just de mellanstora områdena på mellan 5 och 20 hektar.

Jag kan slutligen försäkra Roy Ottosson om att jag mycket noga kommer att följa hur biotopskyddet tillämpas.

Anf. 35 ROY OTTOSSON (mp)

Fru talman! Jag tackar för svaret. Detta är ett större problem än man kanske först anar. Det är begränsade summor som staten anslår för köp av skyddsvärd mark. Urskogarna i Sverige är mycket få. Det finns

*Svar på
interpellationer*

några få procent kvar. Vi vet att med den nuvarande takten kommer det i vissa sammanhang att ta upp emot 250 år för att dessa urskogar skall bli skyddade. Det kommer i alla fall att ta mycket lång tid.

Detta är skälet till att Naturvårdsverket i praktiken sätter en nedre gräns för hur pass små områden man är beredd att gå in och betala för. Av praktiska skäl måste man prioritera de allra största områdena. Därför har man i praktiken den här gränsen på 20 hektar. I norra delen av landet ligger den kanske på upp emot 100 hektar.

Ministerns svar skulle kunna tyda på att hon vill göra något åt detta. Då måste man anslå mera pengar. På det sättet kan man gå ner i storlek och även rädda de spillror av urskog som är mindre än 20 hektar.

Vi i Miljöpartiet har i många år krävt att det skulle införas en biotoplagstiftning. Nu har vi fått en sådan, men den är svag. Den innebär att skogsägaren inte får någon ersättning utan får tåla att området får vara i fred. Det handlar om speciella biotopområden typ hassellundar, ädellövträd och liknande. I Skogsstyrelsens anvisningar om hur stora arealer som kan skyddas genom biotopskyddet står det 5 hektar. Det är den övre gräns man kan tänka sig att tillåta. Skogsvårdsstyrelserna runt om i landet tillämpar detta strikt.

Jag har flera exempel på detta, förutom det som nämns i interpellationen, och de kommer från hela landet. Skogsstyrelsen skickar ju ut samma broschyrer till alla. Det går bra att läsa innantill där. Det är faktiskt så att det i praktiken inte finns något skydd från statsmakten när det gäller områden som är mellan 5 och 20 hektar.

Nu tycker ministern att kommunerna kan gå in i stället. I Sundsvall har vi lyckats få kommunen att göra det i ett särskilt fall. Men man kan inte tvinga kommunerna att ta på sig detta att bilda reservat enligt naturvårdslagen. Det resonemanget håller inte. Det är ganska få kommuner som har tagit på sig det här och är beredda att jobba med det. Det kostar ju pengar även för kommunerna. Det är trots allt regeringen som har skrivit på Rioavtalet. Det är riksdagen som har beslutat att den biologiska mångfalden i landet skall bevaras. Därför är det statens uppgift att se till att det finns lagliga och ekonomiska medel för att klara det här skyddet. Det gör man inte i dag.

Jag tror att det behöver införas ett generellt biotopskydd där man kan ha strandskyddet som förebild. Just den här typen av biotoper, hassellundar, ädellövträd norr om Dalälven, vissa typer av våtmarks-skogar osv., borde kunna skyddas generellt i landet ungefär på samma sätt som stränder skyddas. Då skulle vi slippa mycket av den här problematiken.

Vi behöver dessutom ha mer anslag för att köpa in de mycket få kvarvarande urskogar som vi har i landet. Internationellt sett ligger vi mycket dåligt till. I Kanada är ungefär 40 % av skogarna fortfarande orörda. Av de tropiska regnskogarna är åtminstone 20 % fortfarande orörda. Jag tror att siffran t.o.m. är högre, kanske 30 %. I Sverige är några få procent orörda, kanske 5 % om man räknar generöst.

Vi vet var dessa urskogar finns. Det pågår mycket omfattande nyckelbiotopinventeringar i landet. Där upptäcker man just dessa sista spillror på löpande band. Dessa inventeringar kommer att fortgå ytter-

ligare något år. För att ta till vara de kunskaper som kommer fram där skulle det vara mycket angeläget att dels ändra lagen så att vi får ett generellt biotopskydd, dels anslå mer medel. Det vore intressant att få veta vad ministern anser om dessa åtgärder. Det här areella gapet, som vi kallar det för, måste ju slutas.

Prot. 1994/95:53
19 januari

*Svar på
interpellationer*

Anf. 36 TALMANNEN

Låt mig i all vänlighet och omtanke påpeka att om vi klarar av den här debatten före den muntliga frågestunden slipper vi avbryta den mitt i och återuppta den efter frågestunden och informationen från regeringen.

Anf. 37 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Fru talman! Jag skall fatta mig mycket kort. Jag vet att det ofta är problem när det gäller just den här storleken. Därför kommer jag att mycket noga följa hur biotopskyddet utvecklas. Vi vet ju att det i speciella fall kan gälla även större områden än 5 hektar. Man kan även ha flera biotopskyddade områden liggande bredvid varandra.

Jag tror också att Roy Ottosson och jag är överens om att det inte finns några formella begränsningar när det gäller naturreservat. Det handlar mer om vilken lämplighet man tycker att det finns för att bilda naturreservat. Jag har förstått att Naturvårdsverket i det aktuella exemplet inte har avvisat att vara med och bidra till en permanent naturreservatsbildning i Sundsvall.

När det gäller medlen, för till syvende och sist handlar det ju också om ekonomiska resurser, tycker jag att det är bra att kunna bibehålla anslag oförändrade även om man tar över ett ekonomiskt moras. Men vi måste hitta ett annat system för framtiden så att vi kan öka resurserna. Därför har vi t.ex. gett Miljövårdsberedningen i uppdrag att tillsammans med berörda departement analysera möjligheterna att införa en naturvårdsavgift.

Anf. 38 ROY OTTOSSON (mp)

Fru talman! Låt mig bara göra en kort kommentar för att vi skall kunna komma i gång med frågedebatten om några minuter.

Att köpa urskogar måste ses som investeringar för mycket lång tid framåt. Det är inte meningen att det skall bli fler. Detta är investeringar som man kan ta lån för att betala. Man kan t.ex. betala igen lånen med en avgift som tas ut från skogsbruket. Men skall man ta ut en sådan avgift är åtminstone jag av den mycket bestämda uppfattningen att man måste avskaffa den nya fastighetsskatten på skog. Den verkar ju faktiskt i den motsatta riktningen.

De beslut som har fattats här på initiativ från regeringen har faktiskt verkat i motsatt riktning, nämligen att påskynda avverknings av gammal skog. Om vi ser hur det ser ut i verkligheten är det just gammal skog som avverkas snabbast. Skogsbolagen går uppifrån i åldersklasserna. Det är just den skogen som är urskog och mest skyddsvärd. Just nu går det alltså helt åt fel håll.

Anf. 39 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Fru talman! Med hänsyn till frågestunden skall jag åter vara mycket kort. Vi kommer att ha lång tid på oss att diskutera hur man skall finna de ekonomiska resurserna. Under tiden tycker jag att alla goda krafter skall samverka, både frivilliga, kommuner och staten.

Anf. 40 ROY OTTOSSON (mp)

Fru talman! Jag har gett några tips som jag gärna vill upprepa. Vi vill ha ett generellt biotopskydd, behålla anslaget och helst öka det. Se det som en investering som vi betalar av under de närmaste 50 åren! Vi kommer att ha glädje av urskogarna i oändlig tid. Vi vill ta bort en del av de formella begränsningar som nu finns, t.ex. Skogsstyrelsens instruktion om att 5 hektar skall vara en övre gräns för biotopskyddet. Regeringen borde se till att den försvinner även ur deras broschyrer.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslöt kl. 14.27 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.30 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.30.

13 § Muntliga frågor till regeringen

Anf. 41 TALMANNEN

Jag hälsar dagens sexmannadelegation från världens mest jämställda regering välkommen till världens mest jämställda riksdag.

Kontroll av valutaflödet

Anf. 42 BIRGER SCHLAUG (mp)

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till statsministern.

I valrörelsens slutskede uttryckte Ingvar Carlsson ganska stor sympati för miljöpartiets krav på friktionsavgifter när det gäller valutaflöden och annat, inte minst utifrån att 80-90 % av de pengar som flödar över gränserna i dag inte har med handel att göra.

Är statsministern villig att ta internationella kontakter för att se till att vi får internationella spelregler som ökar trögheten i de här flödena?

Anf. 43 Statsminister INGVAR CARLSSON (s)

Fru talman! Det är riktigt att jag tycker att vi måste på det internationella planet diskutera hur det kan skapas rimliga balanser mot den

internationella marknaden. De kan bestå av nya medel i den internationella ekonomiska politiken, och de kan bestå av ett ökat samarbete inom regionala organisationer.

På ett område har det i det avseendet skett en mycket stor och enligt min mening mycket positiv förändring, och det är att Sverige numera är medlem av Europeiska unionen, där vi alltså har möjligheter att skapa politiska motvikt mot marknaden.

Dessutom tycker jag att det vore bra, inte minst, om de skickligaste nationalekonomerna i dag ägnade sig åt den här frågan. Det är inte bra heller på det internationella planet, om marknaden får makt där egentligen demokratin bör ha det avgörande inflytandet.

Barnbidragen

Anf. 44 BO KÖNBERG (fp)

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till finansministern.

I dagens nummer av Dagens Nyheter finns det en artikel på temat att det är trist att sänka barnbidrag, och det är lätt att hålla med om. Men det finns också en analys över att barnbidragen är en del av det svenska skattesystemet, något som jag helt och hållet instämmer i.

Om jag utgår ifrån att finansministern också delar Anna Hedborgs och min uppfattning på den här punkten, så är min fråga: Varför vill finansministern höja skatten just bara för barnfamiljer?

Anf. 45 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Fru talman! Jag har inte läst Dagens Nyheter i dag, så jag kan inte stödja mig på den artikeln. Dock kan jag meddela Bo Könberg och övriga att barnfamiljer, pensionärer, sjuka, arbetslösa, alla får vara med och ta landet ur den statsfinansiella kris som den regering har ärvt som jag ingår i.

Det är inga lätta beslut. Det är utomordentligt svåra beslut. Icke desto mindre är de nödvändiga att ta. Annars sätter vi oss ännu djupare fast i ett ekonomiskt förfall som kommer att hota ännu större delar av välfärdssystemet.

Anf. 46 BO KÖNBERG (fp)

Fru talman! Det var inte riktigt det jag frågade om, utan jag frågade varför man skulle höja skatten enbart för barnfamiljer.

Vill finansministern dementera att hans förslag innebär att den som inte har hemmavarande barn slipper undan med noll kronor, medan den som har tre barn drabbas av en skattehöjning på 4 500 kr?

Anf. 47 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Fru talman! Jag måste säga att Bo Könberg nog har följt den politiska debatten litet dåligt. Är det någonting vi har klarat av att göra den senaste tiden så är det att höja skatter, och det är minsann inte bara för barnfamiljer.

Vi har höjt skatten för kapitalägare, vi har höjt skatten för förmögna, vi har höjt skatten för höginkomsttagare, vi har höjt skatter på olika

typer av miljöutsläpp, och vi har höjt skatter på olika typer av energiförbrukning, rakt över – summa summarum 48 miljarder kronor. Så i den meningen brister regeringen inte i handlingsförmåga, verkligen inte.

Att rycka ut en bit ur det här jättelika saneringspaketet, som vi nu tvingas till därför att vi ärvt förfallet, och tro att man kan driva opinionsbildning omkring detta och sedan låtsas som att det andra inte har skett, det är, menar jag, inte särskilt hederligt.

Tjetjenien

Anf. 48 BJÖRN VON SYDOW (s)

Fru talman! Jag har en fråga till statsministern.

Vad gör regeringen när det gäller Tjetjenienkrisen, särskilt frågan om internationella observatörer?

Anf. 49 Statsminister INGVAR CARLSSON (s)

Fru talman! Sverige var ett av de länder som reagerade mest kraftfullt och tydligt, när vi genom utrikesminister Lena Hjelm-Wallén sade att det som den ryska regeringen ägnade sig åt var oacceptabelt. Därmed har vi markerat mycket tydligt vår principiella uppfattning.

Jag vill gärna även säga, eftersom jag i andra egenskaper än statsminister arbetar med de globala säkerhetsfrågorna, att världssamfundet enligt min mening bör gå vidare på vägen som FN redan har inlett, att kunna agera även i s.k. inre angelägenheter.

Det innebär i förlängningen att jag anser att Sverige i en sådan här konflikt också som nation skall kunna medverka i detta, från början i preventiva och sedan också fredsbevarande åtgärder och att stabilisera en situation, om man kan komma fram till någon form av överenskommelse.

Anf. 50 BJÖRN VON SYDOW (s)

Fru talman! Om det inte visar sig vara möjligt att få till stånd internationella observatörer genom internationella organ, kan svenska regeringen ekonomiskt stödja att oberoende observatörer ändå kan komma på plats?

Anf. 51 Statsminister INGVAR CARLSSON (s)

Fru talman! Detta är ett område där Sverige traditionellt har gjort stora insatser. Vi har deltagit i den större andelen av fredsbevarande insatser. Skulle det visa sig att man behöver överväga okonventionella vägar för att finansiera t.ex. oberoende observatörer, är vi säkerligen beredda att i positiv anda pröva detta.

Tjänster i EU

Anf. 52 CARL FREDRIK GRAF (m)

Fru talman! Jag har en fråga till statsrådet Hellström.

Nu när Sverige har blivit medlem i Europeiska gemenskapen, skall ju en hel del befattningar tillsättas av svenskar. Mot den bakgrunden är det intressant att veta vilken strategi regeringen har när det gäller att ta till vara den erfarenhet och kompetens som finns samlad hos den personal som i dag arbetar inom EFTA:s övervakningsmyndighet ESA.

Har regeringen någon strategi för att hjälpa just dessa svenskar att få tjänster inom EU, för att kunna tillgodogöra sig den kompetens som finns?

Anf. 53 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s)

Fru talman! Regeringen har en strategi för rekryteringsarbetet som vi arbetar med inom en rekryteringsgrupp, där min statssekreterare Gunnar Lund är ordförande.

Vi har också gått igenom med riksdagens tidigare EU-delegation de sakområden där det är viktigt att svenskar från ett brett spektrum i vårt samhälle skall kunna nomineras och där det finns möjligheter för den svenska regeringen att på något sätt i olika grad påverka att svenskar kommer på plats i EU-systemet.

Det är ju i varierande grad som regeringen direkt kan påverka tjänster. Vi har vissa möjligheter att påverka områden för kanske ett 40-tal tjänster. Inom en mera begränsad ram kan vi också påverka personer. Självklart tillhör de som nu arbetar inom internationella organisationer också den krets av personer som i högsta grad är intressant i det här sammanhanget.

Anf. 54 CARL FREDRIK GRAF (m)

Fru talman! Jag delar bedömningen att den här kategorin utgör en intressant grupp att rekrytera ur. Men jag fick inte klart för mig av statsrådets svar om han är beredd att göra något särskilt för att tillgodogöra sig just dessa människors kompetens.

Anf. 55 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s)

Fru talman! De som arbetar i internationella organisationer som EFTA tillhör förvisso den krets som är mycket viktig i sammanhanget. Det gäller också att få en så bred och allsidig sammansättning som möjligt av de tjänster där svenskar kan komma in i EU-systemet, från ett mycket brett spektrum av vårt samhällsliv. Det handlar alltså inte enbart om de människor som i dag arbetar internationellt.

Nu är vi medlemmar av Europeiska unionen. Det innebär att mycket av det som tidigare har varit internationellt samarbete nu är en del av vårt så att säga vardagsinre arbete. Det är viktigt att också människor med erfarenheter från andra delar av samhället ges möjlighet att arbeta i EU-organen.

Tjetjenien

Anf. 56 CHARLOTTA L BJÄLKEBRING (v)

Fru talman! Jag har en fråga till Ingvar Carlsson.

Jag känner mig rätt upprörd över det som tidigare sades om Tjetjenien. Det är nämligen så att jag har följt det som hänt rätt så noga, och jag såg då att Ingela Thalén dementerade de övergrepp som var gjorda i Tjetjenien först den 3 januari.

Jag vill fråga Ingvar Carlsson om han anser att detta var ett tillräckligt tidigt stadium att gå ut och dementera de övergrepp som är gjorda på den ryska befolkningen.

Anf. 57 Statsminister INGVAR CARLSSON (s)

Fru talman! Jag känner till att börja med inte till något uttalande av Ingela Thalén. Jag undrar om det är ett riktigt påstående och om det inte är en förväxling.

Vi har gjort våra uttalanden genom utrikesministern. Utrikesministern har talat å den svenska regeringens vägnar. Det har varit uttalanden om det orättfärdiga och orimliga i att försöka lösa denna tvist, denna motsättning, med våld. Dessutom var Sverige bland de första länder som fattade beslut om humanitär hjälp till Tjetjenien. Ca 4 miljoner kronor kanaliseras via SIDA till Internationella Rödakorskommittén.

Jag hörde också i dag att den tyska regeringen genom förbundskansler Kohl har skärpt sin kritik.

Man kan i och för sig kritisera att det internationella samfundet har reagerat långsamt, men jag tycker inte att det är en kritik som kan riktas mot den svenska regeringen.

Anf. 58 CHARLOTTA L BJÄLKEBRING (v)

Fru talman! Jag ber så mycket om ursäkt. Jag hade faktiskt inte tänkt att ställa denna fråga här i dag. Det var en ren impuls. Det är givetvis Lena Hjelm-Wallén jag har avsett att tala om. Det var hon som gick ut och dementerade övergreppen den 3 januari.

Jag har fortfarande den uppfattningen. Jag var nämligen i de baltiska länderna den 17 och 18 december. Redan då påtalade man att det verkligen krävs snabba beslut. Jag hoppas att regeringen efter det som har hänt fattar ännu snabbare beslut än vad man gjorde denna gång.

Anf. 59 Statsminister INGVAR CARLSSON (s)

Fru talman! Nu ställs en fråga till en ledamot som inte är närvarande och inte kan svara. Jag har inte sett något uttalande från Lena Hjelm-Wallén där hon har dementerat övergrepp. Tvärtom har hon protesterat mot övergrepp.

Anf. 60 TALMANNEN

Jag vill erkänna att jag borde ha påpekat det själv. Frågorna bör ställas direkt till här närvarande statsråd.

Vägbyggen

Anf. 61 ELISA ABASCAL REYES (mp)

Fru talman! Jag har en fråga till statsrådet Göran Persson. Jag läste på text-TV att han föreslår vägbyggen som en sysselsättningsskapande

åtgärd. Avser statsrådet i så fall ytterligare vägbyggen, utöver dem som redan är planerade, eller omfattar det bara de vägbyggen som är planerade?

Prot. 1994/95:53
19 januari

*Muntliga frågor till
regeringen*

Anf. 62 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Fru talman! Det är snarare så att vi i budgetpropositionen gör en neddragning av anslagen på infrastrukturområdet, alltså vägbyggen. Om det är så att det i text-TV i dag har återopats någonting som jag har sagt måste det i sin tur vara kopplat till det sysselsättningspaket vi lägger fram, som har tyngdpunkten på underhåll på vägsidan. Det kan säkert Anders Sundström utveckla vidare.

Ökad arbetsbelastning på socialtjänsten

Anf. 63 RAGNHILD POHANKA (mp)

Fru talman! Jag vill fråga om finansministern och socialdemokratis-
ka regeringen har någon förberedelse för det ökade tryck på kommunernas socialbyråer som torde bli en följd av besparingarna i socialförsäkringssystemet – barnbidragen, förtidspensioner, sjukförsäkring och arbetslöshetsförsäkring.

Anf. 64 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Fru talman! Jag har två synpunkter på frågan. Den totala avvägningen av kommunernas ekonomi görs i kompletteringspropositionen efter överläggningar med kommun- och landstingsförbund. Vi kommer tillbaka till den diskussionen.

De åtgärder vi nu tvingas vidta därför att vi är i en statsfinansiell kris innebär för många människor en utomordentligt svår situation. Det känns i många svenska hushåll. Vi kommer inte förbi en sådan situation.

Om det är så, vilket vi också tror, att den politik vi nu bedriver leder till en ökad sysselsättning, blir de totala effekterna av regeringens åtgärder av sådant slag att vi inte skall behöva se en ökad belastning på kommunernas socialbyråer.

Den absolut avgörande frågan i sammanhanget är alltså följande: Om fler människor får jobb och sätts i arbete kommer fler att försörja sig. Om inte det inträffar, utan det bara blir nedskärningar, inträffar situationen att fler tvingas leva på socialbidrag. Det är självfallet inte regeringens avsikt.

Anf. 65 RAGNHILD POHANKA (mp)

Fru talman! Jag menar att fördelningsprofilen kunde ha sett annorlunda ut än vad den gör. Besparingarna drabbar så jämnt över att även de allra svagaste grupperna drabbas. Sjukpensionärerna förlorar t.ex. 500 kr per månad.

Det är fördelningsprofilen jag vänder mig emot. Man kunde ha skyddat de svagaste grupperna. Jag tror att alla här i riksdagen är överens om att neddragningarna är nödvändiga.

Anf. 66 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Fru talman! Alla tycks vara överens om nödvändigheten av att spara, men när det sparas är ingen beredd att ställa upp på sparåtgärder. Däri ligger den politiska kraftlösheten.

Den fördelningsprofil regeringens åtgärder har ser sådan ut – det finns redovisat i finansplanen – att de 10 % av hushållen som har de högsta inkomsterna bär 30 % av saneringen av statsfinanserna. De 10 % av hushållen som har de lägsta inkomsterna bär 5 % av saneringen av statsfinanserna.

Det innebär inte att de 10 % som har de lägsta inkomsterna skulle ha en lätt situation. Så djup är krisen att också de hushållen måste vara med och ta sin del av bördan. Men det är de starkaste som bär mest, och så måste det vara.

EU-nämnden

Anf. 67 BIRGER SCHLAUG (mp)

Fru talman! Jag har en väldigt kort fråga som gäller EU-nämnden.

På senaste mötet var inget statsråd närvarande, och underlaget var som vanligt väldigt bristfälligt. Jag undrar om statsministern skall försöka verka för att statsråden faktiskt kommer och informerar i EU-nämnden och inte skickar en statssekreterare, och att underlaget blir mer fylligt än det har varit. Det har funnits klagomål ganska länge – sex månader i stort sett – ända sedan delegationen startade.

Anf. 68 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s)

Fru talman! Jag har fått en förfrågan från EU-nämndens ordförande om just statsrådets närvaro i går. Jag har också redovisat för regeringen att det är önskvärt att statsråden närvarar.

Jag tror att det har varit tillfälligheter och inte någon planerad strategi att icke närvara. Tvärtom har väldigt många statsråd ansträngt sig ordentligt att delta i den tidigare EU-delegationens sammanträden. Det är också vår ambition i fortsättningen.

Vi avvaktar också från EU-nämndens sida en redovisning av vilket underlag som EU-nämnden för sin del vill begära i förhållande till fackutskotten. Vi har efterfrågat detta från EU-nämnden. EU-nämnden kommer vid ett möte den 27 januari att diskutera vad man formellt vill kräva av regeringen. Det är en dialog mellan oss och EU-nämnden.

Det har varit enstaka fall – absolut inte många – av klagomål. Jag har varit med vid de flesta av dessa sammanträden. Det har inte varit kritik i många fall, som Birger Schlaug säger. Det stämmer inte.

Biståndsmålet

Anf. 69 PER LAGER (mp)

Fru talman! Jag skulle vilja fråga statsministern om biståndsmålet. När kan vi räkna med att åter vara tillbaka på 1 %? Vad gör regeringen för att vi skall nå upp dit?

Anf. 70 Statsminister INGVAR CARLSSON (s)

Fru talman! Det sker när Sveriges ekonomi åter är stark, och det hoppas jag att den skall bli relativt snart med den socialdemokratiska politiken. Det sammanhänger med om riksdagen orkar fatta beslut om de saneringsåtgärder som är önskvärda och nödvändiga. Till detta kan alla partier medverka.

Prot. 1994/95:53
19 januari

*Muntliga frågor till
regeringen*

Starta-eget-bidrag

Anf. 71 BARBRO JOHANSSON (mp)

Fru talman! Jag vill rikta en fråga till arbetsmarknadsministern. Det gäller starta-eget-bidrag. Jag undrar om man kan styra dessa bidrag så att de verkligen kommer till nytta och går till personer som har kreativa idéer och kanske kan starta företag som kan vara ett led i att vi så småningom får ett uthålligt samhälle.

Som det är nu kan bidragen missbrukas. Jag har ett exempel från en mellansvensk stad där starta-eget-bidrag har gått till icke utbildade frisörer som har öppnat affär eller frisersalong och som utan riktig utbildning klipper folk för under halva priset och konkurrerar ut de befintliga frisörerna i staden så att de går i konkurs. Därefter klipper de ett tag, men sedan går de själva i konkurs. Det här har gjort medlemmar i Frisörförbundet i denna stad väldigt upprörda.

Anf. 72 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Fru talman! Det är riktigt att den förra regeringen väldigt hårt prioriterade starta-eget-bidraget. Det gjorde att man drev fram starta-eget-projekt som ibland inte gick igenom ordentligt.

Det här är ett bidrag som den enskilde tilhandahålles. När samhället ger ett bidrag till en individ att starta ett företag tar också samhället på sig ett ansvar. Man ger därmed egentligen individen ett råd att dra i gång ett företag och att sätta sig i skuld för att satsa på en affärsidé.

När man ger ett bidrag har man alltid ett ansvar. Det följer med bidragsgivningen. Därför har jag i samtal med Arbetsmarknadsverket understrukt att det är oerhört viktigt att de människor som får starta-eget-bidrag får en ordentlig rådgivning innan de ger sig in i projekt.

Man skall inte ge subventioner som snedvrider konkurrensen, ofta på en lokal marknad, på det sätt som ni beskriver. Det är oerhört viktigt att starta-eget-bidraget också följs av ett stort ansvarstagande från samhället som ger detta bidrag.

Anf. 73 BARBRO JOHANSSON (mp)

Fru talman! Jag har en kort följdfråga.

Hur skall man se till att arbetsförmedlingarna följer upp att starta-eget-bidraget har getts till en företagare som verkligen klarar av att fullfölja intentionerna?

Anf. 74 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Fru talman! Länsarbetsnämndsdirektörerna och Arbetsmarknadsverket har uppdraget att också följa upp starta-eget-bidraget och se till att det används på ett korrekt sätt.

Det jag sade om ansvaret innebär inte att regeringen inte tycker att det är viktigt att det startas väldigt många nya företag och att vi också skall stimulera folk att starta egna företag. Men med stimulansen följer ansvaret, och det tycker jag kanske inte alltid tillräckligt har betonats.

Nyanställningsstödet

Anf. 75 ROY OTTOSSON (mp)

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till Anders Sundström som anknuter till föregående fråga.

Det finns ett förslag i budgetpropositionen att den som anställer en arbetslös slipper att betala arbetsgivaravgift för den personen under en tid i början.

Detta leder till precis samma problem. Då slår den personen ut någon annan som skulle ha varit anställd, eller någon annan firma eller något annat företag som konkurrerar med detta företag. Det blir en konkurrenssnedvridande fördel att kunna ta in nya anställda, kunna slå sig in på en marknad och slå ut befintliga företag.

När nu Anders Sundström säger att det finns ett ansvar från samhällets sida, eller om det var från AMS, frågar man sig naturligtvis: Hur skall det ansvaret se ut i det här fallet? Hur skall det följas upp? Hur skall man förhindra att det blir konkurrenssnedvridande? Hur har Anders Sundström tänkt sig det?

Anf. 76 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Fru talman! Jag vill till att börja med understryka att det är en väsentlig skillnad mellan att ge bidrag där samhället täcker hela lönekostnaden – som starta-eget-bidraget, ungdomspraktiken, ALU-verksamhet och den typen av åtgärder som präglade mycket av den gamla regeringens åtgärder – och att ge ett rekryteringsstöd för att nyanställa folk, där arbetsgivaren tar på sig ett långsiktigt ansvar att ge en människa ett arbete.

Mot detta ansvar som arbetsgivaren tar på sig får arbetsgivaren en rabatt på lönen som är långt mycket mindre än den totala lönekostnaden.

I nyanställningsstödet är just det som ni pekar på avvägt. Arbetsgivaren måste tänka igenom noga och fråga sig: Vad tar jag på mig för åtaganden? Det är inte ett bidrag till 100 % som utgår, som vid de andra typen av stöd.

Ungdomsintroduktionen

Anf. 77 SVEN BERGSTRÖM (c)

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till arbetsmarknadsministern. När man är ute och talar med arbetsförmedlare och länsarbetsdirektörer

märker man att det finns en utbredd oro för att ungdomsintroduktionen inte kommer att ge lika mycket jobb till ungdomar som ungdomspraktiken har gjort.

Jag undrar vad det finns för bedömningar bakom detta skifte. Vilka värderingar och bedömningar ligger bakom att man tar bort ungdomspraktiken och inför ungdomsintroduktionen? Vad är det som tyder på att det skulle kunna ge fler jobb till ungdomar?

Prot. 1994/95:53
19 januari

*Muntliga frågor till
regeringen*

Anf. 78 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Fru talman! Först gör Sven Bergström sig skyldig till en, hoppas jag, felsägning. Ungdomspraktiken var inget jobb, utan det var precis som det heter, en praktik.

Den här regeringen har inte tänkt att bygga upp sysselsättningen på att människor skall gå i praktik hela livet. Vi skall förhoppningsvis försöka att få ut människor i ett arbete. Ungdomsintroduktionen har just den inriktningen.

Arbetsgivaren får ett stöd för att anställa ungdomar. Det stödet betalas av samhället under de första fyra månaderna. Men för att få detta stöd krävs av arbetsgivaren att man tar på sig ett ansvar för anställning.

Det finns åtgärder som innebär praktik men som en del tyvärr använder som jobb. Jag hoppas att inte Sven Bergström menar att vi skall använda dem som jobb, men det fanns de som använde dem som jobb.

Det är ett allvarligt missbruk som kan leda till att vi permanentar en hög ungdomsarbetslöshet. Den här regeringen vill satsa på riktiga jobb.

Anf. 79 SVEN BERGSTRÖM (c)

Fru talman! Jag upprepar min fråga: Vilka bedömningar ligger bakom detta, och hur mycket tror man att det ger? Jag tror inte att ungdomar i första hand funderar på om det är praktik. Det viktiga är att man får in en fot på arbetsmarknaden.

Det är det som är det viktiga för många ungdomar, och det hjälper inte att arbetsmarknadsministern försöker att dölja detta i retorik. Jag skulle gärna vilja veta: Hur mycket uppskattar man att ungdomsintroduktionen ger i jobb till ungdomar?

Anf. 80 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Fru talman! Jag vill vänta med att säga någonting om hur volymen blir. Det kommer att ske en utvärdering av detta. Vi får se hur duktiga arbetsförmedlingen och Arbetsmarknadsstyrelsen är att marknadsföra stödet och vilket intresse det finns hos arbetsgivarna.

Det viktiga är att vi satsar resurserna på att förmå arbetsgivarna att utöka antalet anställda. Det innebär inte att det är förbjudet att bedriva praktik. Det är t.o.m. lämpligt att man går på praktik.

Frågan är den: Skall man använda ungdomspraktik som ett sätt att kvala in till en ny a-kasseperiod? Det skedde under den förra regeringens tid. Praktik får man alltid syssla med under den period man är arbetslös.

Vi vill lägga samhällets stöd på att förmå arbetsgivarna att anställa ungdomar. Vi tycker också att det ligger ett värde i att man använder sig av praktik för de individer som vill.

Fördelningspolitiken

Anf. 81 BO KÖNBERG (fp)

Fru talman! Återigen en fråga till finansministern. Han har i flera sammanhang åbropat de fördelningspolitiska studierna i samband med budgetförslaget, och så även under denna frågestund.

Om jag förstod honom rätt hävdar han att det är en bra fördelningspolitisk profil. I studien tycks det vara så att flerbarnsfamiljer i vårt land är de som för den största minskningen av sitt utrymme.

Min enkla fråga är: Anser finansministern att de har extra stor bärkraft?

Anf. 82 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Fru talman! Den fördelningspolitiska studie jag återopade är den som finns redovisad i finansplanen och som rör olika hushållstyper.

Bland de olika hushållstyperna finns naturligtvis hushållstyper med olika inkomstmöjligheter och också med olika antal barn. Det är ingen tvekan om att det såväl bland dem med hög inkomst som dem med låg inkomst finns flerbarnsfamiljer.

När vi nu tvingas skära i de sociala stöden får vi en fördelningspolitisk profil. Vi skär t.ex. ner flerbarnsstödet, som naturligtvis drabbar flerbarnsfamiljerna. Det är ofrånkomligt. Men det är icke desto mindre ett resultat av den ekonomiska kris vi sitter i.

Anf. 83 TALMANNEN

Den muntliga frågestunden är härmed avslutad. Jag tackar de ledamöter från regeringen och kammaren som har medverkat i frågestunden.

14 § Information från regeringen om regeringens politik rörande informationsteknik

Anf. 84 Statsrådet JAN NYGREN (s)

Fru talman! Regeringen har i dag fattat beslut om att tillsätta en IT-kommission med medföljande direktiv. Regeringen har också fattat beslut om att utse ett ungdomens IT-råd med medföljande direktiv.

Den förra regeringen hade en IT-kommission som arbetade i form av en myndighet och därmed utan några mer formaliserade direktiv. En del av det arbete som denna IT-kommission startade kommer att följas upp av den IT-kommission som regeringen nu har tillsatt. Den IT-kommission som nu har tillsatts kommer också att ha en del andra uppgifter i förhållande till vad den tidigare kommissionen hade.

Likheterna består i att den nya IT-kommissionen skall vara rådgivande till regeringen i övergripande och strategiska frågor inom infor-

mationsteknikens område. Den skall också vara pådrivande och kunskapsspridande i fråga om informationsteknikens möjligheter i samhällsutvecklingen. Kommissionen skall hålla sig orienterad om utvecklingen internationellt och särskilt inom EU. Kommissionen skall också vara framåtblickande, aktualisera nya frågeställningar och ta initiativ som uppmuntrar till en ökad användning av informationsteknik. Detta sammanfaller åtminstone delvis med de arbetsuppgifter den tidigare IT-kommissionen hade.

Den nuvarande regeringen har också sagt, vilket är en komplettering av uppgifterna, att kommissionen skall belysa vilka följder utnyttjandet av informationsteknik kan få i samhällslivet i vid mening samt till följd av kommissionens förslag och överväganden.

Vid sidan av det positiva och det mycket angelägna i att arbetet med att driva informationsteknikfrågorna vidare, framstår det också som angeläget att parallellt studera vilka konsekvenser den nya tekniken kan få. I direktiven står bl.a. att ambitionen måste vara att göra den nya tekniken tillgänglig för alla och inom samtliga samhällssektorer.

Jag vill understryka att det faktum att det står "ambitionen" och inte att den nya tekniken "skall" göras tillgänglig är en viktig markering. Ty ambitionen måste vara den som beskrivs i kommissionens direktiv. Men insikten om att också väldigt många sannolikt inte kommer att kunna ta del av informationstekniken är en lika viktig utgångspunkt för kommissionens arbete. På den positiva färdens mot ett utbyggt IT-samhälle är det viktigt att också ha klart för sig att konsekvenserna kan bli risker för utanförskap för dem som inte till alla delar kan ta till sig tekniken. Detta måste man kunna säga utan att bli betraktad som fientlig. Tvärtom är omhändertagandet av denna typ av analyser och frågeställningar oerhört viktigt för att det fortsatta arbetet med informationstekniken skall kunna gå smärtfritt och utan problem.

Regeringen har också, som jag nämnde, tillsatt ett ungdomens IT-råd. Varför? Jo, om man är i medelåldern och helt nyligen har lärt sig hur en dator fungerar och möter 17-, 18-, 19- och 20-åringar förstår man vilken oerhörd potential som finns i dessa system. De flesta – inte alla – ungdomar i den åldern har kunskaper om dessa system som vida överstiger de som åtminstone jag har lyckats skaffa mig, och då tycker jag ändå att jag har hunnit en bit på väg. Det är ett av skälen till att regeringen tycker att ett ungdomens IT-råd bör få chansen att se över hur man skall främja barns och ungdomars användning av informationsteknik.

Vi har också konstaterat att det mycket ofta är just pojkar som lockas av den datorteknik som finns tillgänglig i form av spel och andra företeelser. En annan viktig uppgift för ungdomens IT-råd är självfallet att försöka finna åtgärder som främjar flickors intresse för kunskaper om den nya tekniken, såsom det byråkratiskt uttrycks i direktiven.

Ungdomens IT-råd leds av Helena Larsson. Ytterligare tre ledamöter är utsedda. De får därefter själva komplettera med flera ungdomar som de tycker passar in i gruppen.

IT-kommissionens ledamöter är, förutom jag själv som av regeringen har förordnats som ordförande, universitetskansler Stig Hagström

som är vice ordförande, kanslichef Ann-Marie Nilsson, Stattel, direktör Jan-Åke Kark, EP Consulting Group i Karlskrona – ett Ericssonföretag –, forskningschef Mirka Mikes Lindbäck, ABB Atom, regionchef Olof Uhlander, Telia AB i Sundsvall, rektor Boel Flodgren, Lunds universitet, professor Peter Seipel, Stockholms universitet, Ann-Margret Wachtmeister, EU-kommissionen i Bryssel, verkställande direktör Lars Engqvist, Filminstitutet, länsdirektör Margareta Foyer, Arbetslivsfonden i Gävleborgs län, näringslivschef Gunnar Hedborg, Arvidsjaur, verkställande direktör Ulla Frang, TeleFrang AB, undersköterska Ingela Ronnheden, Sahlgrenska sjukhuset, direktör Eva Jacobsson, Handikappinstitutet och förbundsdirektör Mona Hillman-Pineiro, ABF.

Kommissionen har fått formen av en kommitté, men kommer att jobba löpande så som ordet kommission ger föreställningar om.

Anf. 85 PER UNCKEL (m)

Fru talman! Jag beklagar att det ofrånkomliga intrycket av Jan Nygrens redovisning här i dag och på presskonferensen är att socialdemokraterna nu riskerar att devalvera Sveriges ambitioner när det gäller möjligheterna att vidga användningen av IT.

Nyckelbegrepp när Jan Nygren talade inför pressen var att man skulle förvalta arvet från den tidigare kommissionen. Det var nu fråga om att gå in i en lugnare fas.

Fru talman! Slutsatsen från den IT-kommission där jag själv hade förmånen att medverka var den motsatta, nämligen att IT-arbetet måste gå in i en starkare och snabbare fas. Det gäller de juridiska förändringarna liksom den stora satsning på skolan som vi föreslog.

Vi slog fast som en ambition för vår del att Sverige till år 2010 borde tillhöra den globala utvecklingens absoluta spjutspetsar beträffande varje del av utnyttjandet av informationsteknologin. Den ambitionen, fru talman, finns över huvud taget inte med när regeringen nu efter mycket funderande har bestämt sig för att också den tänker intressera sig för informationsteknologin.

Jag har två frågor till statsrådet Jan Nygren. Min första fråga gäller just skolan. Statsrådet sade vid presentationen inför medierna att man nu skall fundera över skolan. Finns det något konkret i regeringens planer om vad man faktiskt skall göra för att åstadkomma den nödvändiga förnyelsen av skolarbetet?

Min andra fråga handlar om förnyelsen av rätten. Jag misstänker att statsrådet har märkt att nästan varenda lag är skriven för ett annat samhälle än informationsteknologins. Vilka planer har man i regeringens kansli för att snabbt – tiden rinner i väg – åstadkomma en förändring av all lagstiftning, inte bara den som är omedelbart IT-relaterad?

Anf. 86 Statsrådet JAN NYGREN (s)

Fru talman! När regeringen bestämde sig för att ta tid på sig när det gäller hur man vill hantera IT-frågorna, har jag vid åtskilliga tillfällen sagt, och vid några tillfällen även skrivit, att snabbheten inte får lägga krokben för klokheten.

Jag har också sagt att den tid under vilken IT-frågorna kastades upp som en boll i taket och applåderades, inte minst av den tidigare regeringen i honorerade tal, är förbi. Den tid är också förbi då man skall betrakta IT-frågorna som en statsbidragsberättigad verksamhet. Det betyder att jag tycker att regeringens hantering av IT-frågorna bör gå in i en annan och möjligen lugnare lunk. Det har ingenting att göra med utvecklingens fart eller något slags värdering att informationsteknikfrågorna, på marknaden och i skolorna eller varhelst annorstädes, nu skall bromsas upp. Men jag tror att det är viktigt att var tid har sitt uttrycks-sätt.

Jag ger gärna en eloge – det har jag också sagt tidigare – till den tidigare regeringen för att IT-frågorna placerades i ett politiskt fokus. Att förvalta det arvet betraktar jag inte som något negativt utan som något mycket positivt. Men jag anser att det finns ett antal effekter av informationstekniken som man måste kunna ägna sig åt utan att för den skull bli betraktad som teknikfientlig eller som bromskloss. En sådan fråga är just utanförskapet och de effekter, konsekvenser och risker som faktiskt finns med den i övrigt mycket positiva utvecklingen.

Vad gäller skolan har den tidigare IT-kommissionen lämnat ett antal förslag till den stiftelse som hade och har att förvalta ett antal resurser på detta område. Det mesta av det som lagts fram är positivt, men från kommissionens sida vill vi gärna snabbt titta närmare på de förslag som den tidigare kommissionen lämnade till Staffan Burenstam Linders stiftelse. Det betyder varken utredning eller långhalning. Det betyder att vi är intresserade av att satsa på skolan i likhet med tidigare regering.

Det faktum att vi i huvudsak råkar ha en samsyn med tidigare regering på den här punkten är ingenting som jag tänker skämmas för ens i denna talarstol.

Frågan om den legala aspekten finns också angiven i direktiven som en av de frågor som kommissionen bör fortsätta att arbeta med. Kommissionen bör ta initiativ och vända sig till lagstiftare och departement för att skynda på processen. Men det skall inte ske så, att man blint säger att allt som nu är ett hinder för informationsteknikens utveckling skall bort – jag tror inte heller att Per Unckel menade så, även om det kan låta så ibland – utan genom en vettig analys av lagstiftningens förutsättningar, där man tar hänsyn både till den nya teknikens utveckling och till de människor som skall hantera den.

Anf. 87 PER UNCKEL (m)

Fru talman! Jag noterar att svaret på min fråga är: Vi skall tänka efter. Det är alltid klokt, Jan Nygren, att tänka efter – jag medger gärna detta. Men tänk efter med sådan hastighet att Sverige har en chans i den internationella kapplöpningen om informationsteknologin som just nu pågår. I snabbheten ligger det unika i den nya teknologin. Detta är inte en teknologi som kan hanteras på vanligt sätt. Det var därför den förra regeringen satte sin främsta företrädare som ordförande. Det är viktigt att denna typ av markeringar görs.

I den mån som statsrådet enligt reglerna får svara på ytterligare en fråga skulle jag vilja få reda på vad det var för klokskap som ingöts i direktiven under den långa tid som gick för att tänka ut dem; det är jag rysligt nyfiken på. Det är nämligen inte alldeles lätt att själv finna svaret på detta när man läser direktiven.

Anf. 88 Statsrådet JAN NYGREN (s)

Fru talman! Det är mycket glädjande att notera att även Per Unckel tycker att eftertanke kan vara klokskap. Det är alldeles riktigt att förutsättningarna för den nya tekniken ligger i snabbheten. Men det är inte alldeles säkert att det i det beslutsfattande som skall ange förutsättningarna för den nya tekniken är ställt exakt lika.

Vi har tagit tre månader på oss för att fundera om ifall vi skall fortsätta med en kommission, ifall det skall vara en myndighet som tidigare eller ifall det skall vara en kommission av det här snittet. Vi har också funderat över hur den skall sammansättas och vilka frågor som, utöver den vällovliga positivism som den tidigare regeringen gav uttryck för, också bör diskuteras i denna kommissions hägn.

Om inte Per Unckel upptäckt klokskapen i detta genom att läsa direktiven, lär jag inte kunna övertyga honom från talarstolen. Jag konstaterar då bara att vi så att säga plockat ned hyllningsbollen från taket och valt att gå in i den andra fasen av informationsteknologiteknikens hantering i regeringen. Det innebär inte någon nedvärdering av frågan. Tvärtom tycker vi att en hantering från hyllningsfas till genomförandefas – om jag får uttrycka mig så – är vad informationstekniken faktiskt förtjänar.

Anf. 89 NILS T SVENSSON (s)

Fru talman! Det var speciellt glädjande att höra att ett ungdomens IT-råd kommer att tillsättas. Ett sådant råd har säkert mycket att tillföra denna fråga. Det är ju ungdomarna som framöver kommer att vara de verkligt berörda.

Statsrådet Nygren berörde en aspekt som jag tycker är oerhört viktig, nämligen när det gäller de grupper i samhället som inte kan tillgodogöra sig denna nya teknik fullt ut. Han exemplifierade också med vissa grupper som då blir underförsörjda. Risken för utanförskap finns ju redan och kan komma att ytterligare utvecklas.

Eftersom kommissionens uppgift är att vara rådgivande till regeringen är min fråga: Kommer man inom kommissionens ram att vara operativ på så sätt att man startar t.ex. försöksverksamhet för att uppmärksamma dessa grupper som är underförsörjda, detta utanförskap? Finns det några operativa tankar i kommissionens arbete? Speciellt intressant vore det om ungdomens IT-råd hade resurser till denna typ av operativa insatser.

Anf. 90 Statsrådet JAN NYGREN (s)

Fru talman! Svaret på frågan är: Ja! Det är meningen att kommissionen skall vara operativ på det viset. Däremot har jag sagt – också tidigare – att det är rimligt att kommissionen, innan det bestäms inom

vilka områden som den skall initiera eventuella försök, bör få en chans att träffas, för att diskutera och fundera över vilka områden som den vill prioritera. Det har den inte haft chans till att göra.

Jag kan personligen ha ett antal uppfattningar, som jag vill avstå från att redovisa här. Men kommissionen kommer så fort som möjligt att diskutera ett antal av de åtgärder som ligger i närheten av det som Nils T Svensson frågade om.

Prot. 1994/95:53
19 januari

*Information från
regeringen*

Anf. 91 ELISA ABASCAL REYES (mp)

Fru talman! Jag vill säga till statsrådet att det är positivt att även andra aspekter av IT-utvecklingen tas upp, såsom fördelning av kunskaper mellan pojkar och flickor – män och kvinnor – både åldersmässigt och framför allt etniskt. Invandrare har ju som bekant i dag mycket svårt att ta sig in på arbetsmarknaden. IT-kunskaper skulle då kanske kunna utgöra en fördel.

Av studier har det ju framkommit att IT-kunskaper sprider sig mer och mer ute i landet, bl.a. är Linköping ett av de ledande IT-centrumen just nu.

Planerar kommissionen att sprida kunskapen även upp till Norrland? Norrland är väldigt missgynnat kommunikationsmässigt i de framtida satsningarna och bör inte drabbas av att bli missgynnat också på IT-området.

Sedan undrar jag om kommissionen kommer att arbeta från ett ekologiskt perspektiv och se hur man kan använda informationsteknologi på ett sätt som minskar miljöpåfrestningarna.

Det finns en stor kapacitet inom EU för IT-forskning. Där kommer jag till en negativ synpunkt. Jag tycker att kommissionens arbete verkar vara litet väl att gå på i ullstrumporna. Det skulle behövas litet mera snabbhet och kanske litet mer initiativförmåga.

Jag vet att Frankrike och Danmark har bestämt sig för att bygga s.k. elektroniska motorvägar för att göra IT tillgänglig för fler personer. Finns det något uppdrag i kommissionens arbete att ta lärdom av EU:s exempel?

Anf. 92 Statsrådet JAN NYGREN (s)

Fru talman! För det första ligger Sverige mycket långt framme också när det gäller utbyggnad av s.k. elektroniska motorvägar.

För det andra måste jag nog säga att det inte är riktigt så illa ställt i Norrland. Sundsvall och Arvidsjaur, för att nämna två orter, har mycket långt framskriden verksamhet på informationsteknikens område.

Däremot kan man säga att det kan vara ett allmänt önskemål om att hitta former för att nyttja informationstekniken på andra ställen än just där det finns stora ansamlingar av industrier eller offentligt verksamhet. Men det gäller inte bara Norrland, utan naturligtvis hela landet. Det ingår i kommissionens arbete att följa den utvecklingen.

Vi får inte vara så snabba med att döma ut arbetssättet för en kommission som ännu inte har börjat jobba. Huruvida den går på i ullstrumporna eller inte lär väl visa sig när den nu har tillsatts och skall i gång med sitt arbete.

Jag tycker att det jag sade inledningsvis om att se upp med att betrakta informationstekniken som en sorts bidragsberättigad verksamhet äger stor giltighet. Det pågår oerhört stor verksamhet ute i landet – i offentlig verksamhet, i industri, i kommuner och på en rad olika ställen, finansierad av dem som skall sköta eller ansvara för verksamheten. Stora belopp satsas. IT är inte något annat än ett kompetent hjälpmedel för verksamhetens utformande. Det är den fasen vi är på väg in i.

Jag tror alltså att slaget om informationstekniken redan är vunnet. Nu gäller det för regering och riksdag med instrumentet IT-kommissionen att följa verksamheten, initiera ett antal försök och att analysera effekten av denna teknik på litet längre sikt.

Anf. 93 ELISA ABASCAL REYES (mp)

Fru talman! Självklart kan man inte döma ut kommissionens arbete redan på det här stadiet men det är direktiven man kan kommentera, och de här direktiven är enligt min mening något tyglade.

Att det inte skulle vara bidragsberättigad verksamhet kan ses på två sätt. I dag har många – både inom näringslivet och som privatpersoner – inte möjlighet att göra IT-satsningar fast det skulle vara fördelaktigt ur flera synpunkter, därför att de inte kan satsa.

Jag förstår inte hur statsrådet Jan Nygren kan påstå att Norrland – förutom exemplet Arvidsjaur – inte är missgynnat infrastrukturmässigt jämfört med södra Sverige.

Anf. 94 Statsrådet JAN NYGREN (s)

Fru talman! Det sade jag inte, men jag uppfattade av det tidigare inlägget att Norrland skulle vara helt utan den här typen av resurser. Det var det jag svarade på, att så illa ställt är det faktiskt inte.

Eftersom jag också sade att en intressant fråga är hur denna teknik kan nå glesbygden i större utsträckning är det naturligtvis per definition också intressant för Norrland, eftersom det där vid sidan av centrumen också finns väldigt mycket glesbygd.

Anf. 95 STIG SANDSTRÖM (v)

Fru talman! Jag tycker det är en bra ansats att regeringen lugnar ned sig och tänker efter. Jag delar inte Per Unckels uppfattning att det bara är att rusa i väg och haka på det här tåget. Vi ser ju vad man använder tekniken till nu för tiden. Det är oftast till nöje och spel och sådana saker, men även naturligtvis till administration.

Vad som är intressant ur de politiska beslutsfattarnas synpunkt, som jag ser det, är vad man kan använda den här tekniken till. Man behöver inte bara passivt analysera den utveckling som pågår. Man kanske kan i viss mån styra den.

Det är framför allt tre områden jag tänker på där tekniken är användbar.

Först är det kontrollmöjligheterna, som är uppenbara och används i stor utsträckning. Man kan väl sätta ett frågetecken för om det är den högsta politiska meningen att vi skall använda den här tekniken på det sättet.

Sedan finns stora möjligheter på miljöområdet. Det gäller framför allt att vi på ett bättre sätt kan hushålla med resurser, beräkna hur mycket som skall gå åt av olika varor. Vi kan slippa spill och vi kan utnyttja tekniken på ett mycket bra sätt. Det gäller även inom kommunikationer och den typen av verksamhet.

Vidare finns, med min utgångspunkt, ett tredje målområde. Det är själva arbetet och arbetsorganisationen och att vi kan utnyttja tekniken till att kanske korta arbetsdagen. Vi vet att den teknologiska utvecklingen har varit väldigt stark och den minskar inte.

Jämsides med att man analyserar utvecklingen skall man också bilda sig en uppfattning om vad vi vill nå med den här tekniken och ställa upp politiska mål. Det gäller att se om man kan styra in tekniken åt det hållet och uppmuntra den typen av verksamhet.

Jag hoppas att IT-kommissionen också tar tag i de frågorna.

Anf. 96 Statsrådet JAN NYGREN (s)

Fru talman! Alla de tre frågor Stig Sundström tar upp ryms inom ramen för kommissionens arbete. En del av dem finns mera direkt angivna i direktiven, bl.a. de legala aspekterna med kontrollfrågor kommer in. Arbetslivets struktur och organisation hittar man också som några av de exemplifierade punkter som kommissionen bör ägna sig åt.

Vid sidan av de punkter som finns exemplifierade i direktiven är det kommissionens uppgift att ta initiativ och väcka frågor även om de inte finns angivna i direktiven.

Överläggningen var härmed avslutad.

15 § Svar på interpellationerna 1994/95:35 och 44 om uppehållstillstånd på grund av familjeanknytning

*Svar på
interpellationer*

Anf. 97 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)

Fru talman! Bakgrunden till Ulla Hoffmanns frågor är att hon anser svenska kvinnor på olika sätt vara diskriminerade när de valt att sammanleva med en utländsk man, och bakgrunden till Ragnhild Pohankas frågor är att hon anser reglerna vid anknytningsinvandring vara alltför stelbenta, vilket får till följd att familjen tillfogas onödig splittring och lidande. Jag väljer att besvara de i interpellationerna framställda frågorna i ett sammanhang.

Till en början vill jag slå fast att det inte finns någonting i de nuvarande reglerna om familjeåterförening, eller i tillämpningen av dessa, som skulle innebära att kvinnor diskrimineras jämfört med män.

Jag kan förstå att det kan uppfattas på det sättet eftersom så många fler svenska kvinnor än svenska män får ett negativt besked till tillståndsfrågan vad gäller den utländske partnern. Men detta är inte utslag av någon form av diskriminering, utan beror helt enkelt på att gruppen ensamma utländska män som söker uppehållstillstånd i Sverige är avsevärt mycket större än gruppen ensamma utländska kvinnor.

I anslutning till detta vill jag därför tillägga att jag anser att Sverige mycket väl lever upp till våra internationella åtaganden när det gäller att ge familjer möjligheter att leva tillsammans.

Däremot instämmer jag i kritiken att en del av reglerna på området, och tillämpningen av dessa, i vissa fall har varit väl stelbenta och fått resultat som verkat stötande. Det är därför jag har för avsikt att lägga fram en proposition till våriksdagen som tar sikte på detta problem. Förslaget innebär ändringar dels för anknytningar som åberopas under asylprövningstiden, dels för anknytningar som åberopas efter det att ett lagakraftvunnet avvisningsbeslut har meddelats.

Den ändring förslaget medför är att en mer flexibel tillämpning blir möjlig. Till skillnad från nuvarande praxis bör det i fall där anknytningen uppstått under asylprövningstiden inte ställas något krav på att parterna skall ha sammanbott viss tid. Det avgörande bör vara om förhållandet är seriöst och om det är uppenbart att tillstånd skulle ha beviljats om ansökan gjorts från ett annat land än Sverige. Även när det gäller anknytning som uppstått efter det att lagakraftvunnet avvisningsbeslut meddelats, dvs. när det är fråga om en ny ansökan, sker en viss uppmjukning av reglerna när anknytning kan beaktas.

Såväl Ragnhild Pohanka som Ulla Hoffmann är kritiska mot det principiella kravet att uppehållstillstånd skall ha beviljats före utlänningsens inresa i landet, dvs. Sverige. Jag anser dock att denna huvudregel måste vara kvar eftersom den är ett viktigt led i upprätthållandet av den reglerade invandringen som riksdagen beslutat om. Däremot kan en lagändring ge ett visst ökat utrymme för de beslutande myndigheterna att göra undantag från huvudregeln.

Ragnhild Pohankas och Ulla Hoffmanns kritik mot uppskjuten invandringsprövning har jag svårt att instämma i. Jag anser att en sådan ordning bör tillämpas även i fortsättningen när tillstånd beviljas på grund av ett äktenskap eller ett sammanboende som varat endast en kortare tid. Utan denna möjlighet att pröva huruvida ett åberopat förhållande är seriöst skulle det bli nödvändigt att inta en mer restriktiv hållning till invandring på denna grund. Från den utgångspunkten är ordningen alltså till förmån för dem som söker.

Ragnhild Pohanka påstår i sin interpellation bl.a. att myndigheterna i anknytningsärenden inte tar hänsyn till rådande omständigheter, såsom att den sökande riskerar förföljelse eller tortyr vid ett återsändande till hemlandet. Jag menar att Ragnhild Pohanka här måste ha missförstått reglerna. De omständigheter som Ragnhild Pohanka nämner är sådana som den sökande skall åberopa i sin asylansökan, och om de är riktiga ger de rätt till asyl i Sverige. Att beviljas tillstånd av sådana politiska och humanitära skäl är en helt annan sak och skall inte sammanblandas med tillstånd som meddelas på grund av anknytning till Sverige.

Till sist vill jag framhålla att jag tror att många av de problem som Ulla Hoffmann och Ragnhild Pohanka tar upp i sina interpellationer kommer att lösas i den proposition som överlämnas under våren.

Vi är medvetna om att det skall läggas fram en proposition troligen i mars, möjligen i april. Vi ser fram emot den propositionen. Detta har varit ett problem som man under många år inte kunnat få fram en lösning till. Det har blivit ett omfattande lidande för både män, kvinnor och barn.

*Svar på
interpellationer*

I fall med par som har varit gifta med varandra och där kvinnan har varit gravid har mannen skickats tillbaka till t.ex. Turkiet. Han har haft mycket svårt att återkomma därifrån. Det har funnits en onödig byråkrati som har gjort att förenandet av familjer har fördröjts i årtal och ibland aldrig kommit till stånd.

Jag tycker inte att vi lever upp till våra internationella åtaganden att ge familjer möjlighet att leva tillsammans. Det gäller just situationen här – låt oss hålla oss till den. Det finns också andra exempel. Människor kan få vänta i årtal på att få leva ihop fastän de t.o.m. har gemensamma barn.

Jag har en ytterligare fråga. Varför skall dessa människor delas upp i grupper? Det gäller dels ändringar för anknytningar som återopas under asylprövningstiden, dels för anknytningar som återopas efter det att ett lagakraftvunnet avvisningsbeslut har meddelats. Vi är medvetna om de långa väntetiderna för uppehållstillstånd – eller i sämsta fall utvisning. Någonting borde göras åt detta.

Men detta kan göra att människor kanske inte talar om att de har ett förhållande eller har varit sammanboende med en svensk. De berättar sedan vid ett senare tillfälle och blir inte trodda. Där borde vittnen kunna användas för att bevisa fallet. Det är en enkel sak. Jag kanske snart får ett svar på frågan om denna uppdelning.

En del flyktingar med uppehållstillstånd, eller som kanske redan har blivit svenska medborgare, åker till utlandet, t.ex. Turkiet, och gifter sig. Efter ett par månader är deras fruar här. Svenska medborgare som gifter sig med asylsökande i Sverige har ofta inte den naturliga anknytningen för att bo tillsammans.

Utländska män som är gifta eller sammanboende med utländska kvinnor har samma problem. Det är ofta män som är gifta med ryska kvinnor eller kvinnor från andra öststater som har stora svårigheter att bo tillsammans.

Statsrådet nämnde riksdagens beslut om reglerad invandring. I dag finns det i stort sett inte någon invandring. Det är fråga om asylpolitik, asylinvandring, flyktinginvandring och anknytningsfall. Det är svårt att komma till Sverige. Det är så gott som omöjligt att gå till ambassaden i Ankara – om jag skall hålla mig till det landet. En del bevakas på vägen och kommer aldrig så långt. Därför är det viktigt att ta hand om dem som har kommit hit och inte skickar tillbaka dem.

Jag tror inte att jag har missförstått reglerna. Jag vet ett stort antal fall där människor som har varit utsatta för tortyr har skickats tillbaka. I min tidigare fråga till invandrarministern visades på flera exempel på flyktingar som har blivit utvisade fast de har förklarats som flyktingar enligt UNHCR.

Jag hoppas, liksom invandrarministern, att många av problemen kommer att lösas i samband med att propositionen läggs fram.

Anf. 99 ULLA HOFFMANN (v)

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Det känns bra att statsrådet instämmer i att en del av reglerna och tillämpningarna på området har varit väl stelbenta och i vissa fall rent stötande. Det är väl kul att vi kan vara överens om någonting.

Det låter också bra att statsrådet tror att de problem som Ragnhild Pohanka och jag tar upp kommer att få sin lösning i den kommande propositionen. Jag skulle förstås ha föredragit att statsrådet hade vetat att problemen får sin lösning. Jag hoppas förstås att propositionen kommer att lösa situationen för de kvinnor och män vi här diskuterar, inte bara framtida fall.

Jag vill också påpeka att jag inte har kritiserat den uppskjutna invandrarprövningen i den här interpellationen. Men jag återkommer förstås gärna med en interpellation i den frågan.

Jag delar däremot inte statsrådets uppfattning att det inte finns någonting i nuvarande regler eller tillämpning som skulle innebära att kvinnor inte diskrimineras jämfört med män. I Kulturdepartementets promemoria, som precis har kommit, om uppehållstillstånd för vissa anhöriga står det att det är svårt att ställa upp en generell regel för hur länge parterna skall ha känt varandra för att tillstånd skall beviljas. Har parterna fått kontakt via annons och aldrig träffats förutsätts en långvarig och regelbunden brevkontakt. Har en anknytning genom äktenskap eller sammanboende uppkommit efter inresan i Sverige krävs enligt praxis antingen att parterna har sammanbott i cirka ett år eller att de har eller väntar barn tillsammans.

Om vi tittar bakom dessa ord finner vi att de som får kontakt via annons nästan uteslutande är män. De som väntar barn tillsammans med en utlänning är nästan uteslutande kvinnor. Kraven på och reglerna för männen är alltså enklare; för dem räcker det med korrespondens. Det ställs betydligt hårdare krav på kvinnor när det gäller att bevisa seriositeten i deras förhållanden. Jag tror att JämO, om detta hade hört till hennes område, skulle kalla det för en indirekt diskriminering.

Det är tillämpningen av reglerna om familjeåterförening som gör att svenska kvinnor inte fritt kan välja makar. Det egentliga problemet är alltså den hårda asylprövningen. Om vi hade levt upp till de olika FN-konventionerna hade vare sig Ragnhild Pohanka eller jag behövt ställa dessa frågor till statsrådet.

Tillämpning och praxis har hårdnat betydligt under de senaste åren. Jag tycker att det är trist att inte statsrådet tar itu med just frågan om tillämpning och praxis.

Om det föreligger någon fara för utlänningens liv eller någon risk för bestående men för hans psykiska eller fysiska hälsa kan ansökan beviljas. Enligt en enkät som Återföreningen har gjort fångslas eller torteras 53 % av dem som har avvisats till hemlandet.

Jag blev t.ex. upprörd tidigt en morgon under julhelgen av en förtyvlad svensk kvinna. Hennes man som kommer från Bangladesh hade

fått avvisningsbeslut från Utlänningsnämnden. Anknytningsutredning pågår. Halv fem på morgonen kom polisen och hämtade honom och satte honom i arrest för att han inte skulle gå under jorden. Det har gjorts en tortyrutredning som har visat att han har varit utsatt för tortyr. I Bangladesh väntar honom ett långt fängelsestraff av politiska orsaker, och man har tagit ifrån honom hans pass. Han skall alltså enligt gällande regler kunna överklaga Utlänningsnämndens beslut från fängelset.

En annan kvinna har ringt och berättat att hon har blivit uppmanad av Invandrarverket att styrka seriositeten i sitt förhållande genom att åka till det land dit hennes make har tagit sin tillflykt. Hon måste alltså lämna barn och jobb här i Sverige för att Invandrarverket skall tro på henne.

51 % av Återföreningens medlemmar har blivit förespeglade att de, om de gör på ett visst sätt, kommer att få ett positivt beslut. Endast 3 % har fått ett sådant efter det att de har följt SIV:s uppmaningar.

58 % av medlemmarna i Återföreningen – 96 % av medlemmarna är kvinnor – upplever att de har blivit otrevligt bemötta av personalen på SIV. Jag anser att denna behandling är kränkande för kvinnor.

Anf. 100 GULLAN LINDBLAD (m)

Fru talman! Jag tycker att det är positivt att invandrarministern säger att han instämmer i kritiken att en del av reglerna på området, och tillämpningen av dessa, i vissa fall har varit väl stelbenta och fått resultat som verkat stötande.

Jag vill också säga att jag delar uppfattningen att man skall hålla sig till den regel som för närvarande finns. Den skall alltså vara huvudregel även i fortsättningen. Det är positivt att vi relativt snart kan förvänta oss en proposition i frågan.

Jag var tidigare ordförande i socialförsäkringsutskottet; numera är jag vice ordförande. Jag vill därför säga att vi i socialförsäkringsutskottet verkligen har följt denna fråga med ett stort intresse. I april 1994 väntade vi på den översyn av utlänningslagstiftningen som en dåvarande utredare hade hand om. Redan då sade vi att utskottet anser det rimligt att en uppmjukning sker så vitt gäller möjligheten att söka uppehållstillstånd under vistelse i Sverige.

Det har varit rent stötande att människor från t.ex. Iran eller liknande länder egentligen borde åka tillbaka till sina länder. Alla förstår att det inte går. Det har funnits direkta hinder för äktenskap i dessa fall.

Utskottet gjorde någonting relativt ovanligt den 1 juni 1994. Jag kan nämna att den nuvarande talmannen tillsammans med mig var något av initiativtagare till detta. Vi gav faktiskt regeringen till känna att vi ville att en proposition skulle påskyndas. Vi sade också att utvecklingen har varit sådan, inte minst vad gäller antalet asylsökande och de långa väntetiderna, att frågan om hur de uppkomna anknytningsarna skall hanteras åter bör studeras. Vi sade också att regeringen skyndsamt bör se över hur anknytningar som uppkommer under asyltid eller därefter hanteras och överväga förändringar i dessa avseenden. Detta gav vi alltså regeringen till känna. Vi ville särskilt titta på just de

Prot. 1994/95:53
19 januari

Svar på
interpellationer

människor som under en lång väntan på asyl knyter starka band här i Sverige.

Det kom en proposition den 23 juni som handlade om en del av detta, nämligen om uppehållstillstånd efter inresa. Den nuvarande regeringen drog in denna proposition. Det är tyvärr sådant som händer vid regeringsskiften. Det finns andra exempel på det sedan tidigare. Därför säger jag ingenting om det. Men det var litet synd att detta skedde. Man hade nämligen kunnat lösa en del av problemet om man hade antagit det som fanns av substans i den propositionen.

Nu har vi förhoppningsvis en proposition att förvänta där man verkligen har tagit del av vad ett enhälligt utskott tyckte var viktigt. Vi ville ha upp frågan på regeringens och riksdagens bord så snart som möjligt. Det är roligt att säga att vi var eniga från vänster till höger. Jag skall inte orda så mycket mer om detta. Jag vill bara säga att det här är en fråga som verkligen engagerar alla partier. Det märks också i dag; flera partier är representerade. Vi tycker att frågan är angelägen. Det är en viktig kvinnofråga, men det är framför allt en humanitärt viktig fråga. Vi skall lösa upp de byråkratiska knutarna där det är möjligt att göra det. Jag ser fram emot den här propositionen med förväntan. Vi har kanske möjlighet att återkomma i en debatt i den här frågan.

Anf. 101 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)

Fru talman! Jag skall börja med att bemöta Gullan Lindblad. Jag kan säga att i alla fall fyra partier finns representerade här, om jag får räknas in trots att jag råkar vara man.

Jag tycker också att det är viktigt att göra dessa förändringar. Vi ansåg att den proposition som kom tidigare borde ses över. I en senare debatt får vi diskutera om det blev en bättre lösning med den nya propositionen. Vi tror att det går att få en smidigare hantering och att undvika många av de situationer – kanske inte alla – som flera av kvinnorna i Återföreningen har hamnat i.

Jag har träffat dessa kvinnor. Jag måste säga att man känner en väldig empati – om jag skall använda det konstiga ordet. Man försöker leva sig in i deras situation och förstå dem. Många av dem har hamnat i en förödande eller katastrofal situation, såväl känslomässigt och socialt som ekonomiskt, beroende på hanteringen av dessa fall. Jag ser gärna att man kan undvika att människor hamnar i sådana situationer. Det är också det som är syftet med vårt arbete.

Men, som Gullan Lindblad säger, måste det finnas en grundregel. Vi avser att ha kvar den nuvarande men vill försöka få bort de avarter som finns. Jag tycker att det är viktigt att vi försöker ge oss i kast med detta. Det tror jag att vi alla är överens om. Sedan får vi se om vi lyckas tillräckligt bra. Men vi hoppas det.

Ulla Hoffmann återkommer till frågan om ojämlikhet mellan män och kvinnor osv. Hon talar också om Återföreningen och om personer som har avvisats och har hamnat i svårigheter i hemlandet. Hon påstår att de har utsatts för tortyr och kastats i fängelse. Jag har litet svårt att se att det har förekommit någonting sådant.

Det är viktigt att skilja mellan å ena sidan det fallet när man söker asyl och å andra sidan det fallet när man söker återförening mellan två personer som har fattat tycke för varandra. Det är två helt olika grunder. Jag säger inte att en person som har råkat i den situationen att han eller hon tycker om någon inte kan ha asylgrunden, men det är ändå viktigt att skilja mellan dessa fall. Det har inte att göra med bedömningen av asylfrågan, även om det är ett sätt att hantera frågan.

Det är självklart att en människa som har kommit till Sverige av asylskäl får stanna, men det har egentligen ingenting att göra med själva lagstiftningen och rätten för en person att förenas med sin älskade här i Sverige. Men båda grunderna kan alltså gälla i ett och samma fall – det är jag också övertygad om.

Jag skall ta upp något av det Ragnhild Pohanka sade. Vilket ansvar har vi som råkar ha träffat varandra, tycker om varandra och skulle vilja leva tillsammans? Vilket ansvar har jag själv som svensk för att klara ut vilka regler som gäller om jag träffar en utländsk kvinna? Jag bör ta reda på om hon bara kan följa med mig hem eller om det möjligen finns några regler. I många fall skulle man säkert ha undvikit problem om man hade gjort det.

När mannen eller kvinnan i fråga har följt med till Sverige har man fått veta att man enligt lagen skulle ha gjort ansökan från hemlandet. Då kanske man inte vill åka hem eller åberopar att man av andra skäl inte kan göra det. Då sitter man där, och tiden går, månader och kanske år. Om man hade gjort rätt från början kanske man hade klarat sig bättre.

Precis som när man skall köra bil på vägarna, finns det här ett regelsystem. Man har skyldighet att sätta sig in i den rådande lagstiftningen för att i möjligaste mån kunna leva upp till den. Därmed gör man livet enklare både för sig själv och för andra. Det är ett viktigt påpekande i sammanhanget.

Ragnhild Pohanka sade att vi inte lever upp till våra internationella åtaganden. Jag har tidigare svarat att vi gör det, så i den frågan har vi olika uppfattning. Jag tycker att Sverige i alla avseenden är mer noggrant än de flesta länder när det gäller att leva upp till internationella åtaganden. Det skall vi vara. Vi har drivit många frågor internationellt, fått gehör för en hel del och förbättrat många konventioner. Det är självklart att vi också i andra änden skall vara bra på att leva upp till våra åtaganden.

Det ställdes en fråga varför det görs en uppdelning i grupper. Jag är inte säker på att jag kan reda ut just det. I det ena fallet gäller det problematiken när det uppstår tycke under asylprövningstiden och i det andra fallet när någon redan har fått besked om avvisning. Då har man i princip inte rätt att vistas i landet, och vid det tillfället kommer man att åberopa det skälet att man har träffat en man eller en kvinna. Det är två skilda synsätt, och tillämpningen kan bli olika. Oavsett om det är det ena eller det andra i framtiden, måste vi se över det och skapa förutsättningar för att undvika att människor hamnar i trassel. Jag vågar inte ge ett tydligt svar på frågan varför det är så. Då kanske jag är ute och cyklar – vem vet?

Ragnhild Pohanka sade också att människor med utländsk bakgrund i Sverige och svenskar inte behandlas lika i de här avseendena. Det skulle vara anmärkningsvärt om det var så. Jag antar att det är samma prövning som görs i båda fallen.

Anf. 102 RAGNHILD POHANKA (mp)

Fru talman! Det som invandrarministern sade sist är jag inte riktigt med på, men det får vi ta upp senare.

Jag kan hålla med om att vi är mer noga än andra länder med att leva upp till internationella konventioner – vi är också ett land som borde vara föregångare. Men vi har t.ex. ratificerat barnkonventionen och varit med om att utforma ILO-konventionen 169 för urbefolkningar, och dem har vi inte levt upp till. Utlänningsnämnden säger ibland att man inte behöver ta hänsyn till barnkonventionen därför att den inte är transformerad till svensk lag. På den punkten håller jag alltså inte med invandrarministern.

De människor man träffar utomlands är sällan flyktingar, med flyktingskäl, och de behöver inte vara ängsliga för att vara kvar i sitt land och söka uppehållstillstånd och sedan komma efter till Sverige. Jag tänker på de asylsökande man träffar i Sverige. Det händer att den som har flyktingskäl inte får stanna. Senast var det ett fall med en man från Bangladesh. Säkerhetspolisen var på väg att ta honom i Dacca, men svenska ambassaden var underrättad och hjälpte honom. Han är numera gömd. Ulla Hoffmann tog upp ett liknande fall, där det fanns tre barn, även om det inte var gemensamma barn. I ett samboförhållande eller ett äktenskap där det finns andra barn blir ju den nya partnern en verklig förälder, trots att det inte är den biologiska föräldern. Man skall ta hänsyn även till de barnen.

När det gäller diskrimineringen är det naturligtvis i första hand de mänskliga rättigheterna som är viktiga; man får inte diskriminera någon människa. Men det är ännu allvarigare när det handlar om att också svenska medborgare diskrimineras, som inte får leva ihop med dem som de har valt. Man har ju flera rättigheter som svensk medborgare.

Vi måste också betänka att det oftast gäller unga människor. Svenska ungdomar är kanske inte vana vid att det finns restriktioner när det gäller att välja partner eller maka/make. Det gör det ännu svårare. Det gäller alltså inte människor med stor livserfarenhet, utan för det mesta mycket unga människor. Därför borde man vara ännu mera generös i dessa fall.

Vi väntar, som sagt var, på propositionen.

Anf. 103 ULLA HOFFMANN (v)

Fru talman! Jag skulle vilja fortsätta att ta upp de saker som vi har diskuterat. Leif Blomberg säger att man har skyldighet att sätta sig in i reglerna innan man kommer till ett land. Men om man befinner sig i en krigssituation eller om man måste fly för sitt liv tar man inte fram en lagbok och läser den, utan man sticker.

När man har flytt till ett land kan det hända att man blir kär i någon – att det säger klick, som det gjorde en gång i tiden för kungen och

drottningen. Då måste man ha möjlighet att stanna. Det är där de hårdnande asylreglerna, tillämpningen och praxis kommer in. Det är detta som gör att man i dag skickar tillbaka män och även fäder till de barn som har hunnit födas under tiden eller som finns i mammans mage. Det som sades om familjeåterförening stämmer alltså inte riktigt.

Jag har inte fått svar på alla mina frågor. En fråga sammanfaller med det som även Ragnhild Pohanka tog upp, om att svenska kvinnor fritt skall få välja make även från t.ex. Marocko, Tunisien och Algeriet.

Allt sådant här skulle kunna undvikas om Leif Blomberg bara såg till att kräva eller göra en granskning ur könsperspektiv vad gäller handläggningen av Invandrarverkets och Utlänningsnämndens ärenden.

Prot. 1994/95:53
19 januari

Svar på
interpellationer

Anf. 104 GULLAN LINDBLAD (m)

Fru talman! Jag gjorde mig skyldig till ett fel tidigare, när jag sade att det var ett enhälligt betänkande. Det var så gott som enhälligt, men Ny demokrati hade en reservation därför att man ansåg att detta skulle kunna förhåla ärendena. Det är klart att vi alla är måna om att ärendehandläggningen skall ske så snabbt som möjligt. Det är också den allmänna trenden för närvarande.

Jag skall i övrigt inte gå in i detalj på denna fråga. Jag tycker att det är viktigt att den äntligen får sin lösning.

Jag vill verkligen understryka att vi lever upp till våra internationella åtaganden. Samtidigt är ingenting så bra när det gäller hanterandet av vår lagstiftning att det inte kan göras bättre. Det är det som vi nu har ambitionen att göra tillsammans.

Jag vill också gärna säga att vi i utskottet har tagit mycket stort intryck av det som har hänt i vårt land. Det har väckts många motioner i frågan, och de har behandlats som vanligt och för det mesta avslagits. Men det som har framförts i dem har etsat sig allt djupare i oss. Utskottet hade förra året en stor offentlig hearing, och vi har haft flera interna diskussioner. Vi har också verkligen lyssnat på de människor som det handlar om.

Det gläder mig att invandrarministern säger just att vi skall vara mänskliga, att vi skall känna empati när vi hanterar lagen. Vi skall inte bara följa bokstaven, utan lagens mening. Jag ser fram emot att vi skall kunna göra det på ett ännu bättre sätt.

Anf. 105 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)

Fru talman! Ragnhild Pohanka tog upp barnkonventionen. Jag måste kommentera detta också.

Många påstår att vi bryter mot barnkonventionen. Men jag vill understryka att vi är måna om att vi skall följa svensk lag. Svensk lag har av riksdagen ställts emot barnkonventionen och riksdagen har sagt att vår lagstiftning uppfyller andan och meningen i barnkonventionen. Även om barnkonventionen inte är lag i Sverige, är ändå den lagstiftning vi styrs av i de här ärendena jämförd med den. När eventuella korrigeringar har gjorts skall vi kunna uppfylla villkoren. De skall finnas där. Då pratar vi om att svensk lag uppfyller barnkonventionens krav på oss och så tillämpar vi den.

Här sägs gång efter annan att vi inte tillämpar barnkonventionen. Det jag är intresserad av att veta är i så fall i vilka konkreta fall vi och våra myndigheter inte följer barnkonventionens anda och mening i den lagstiftning vi har.

Jag vet att Johan Fischerström och andra i utredningen säger att vi inte har upphöjt barnkonventionen till lag. Det är rätt. Men lagstiftningen är av den karaktären att den ändå uppfyller barnkonventionen, men via svensk lag. Det är mycket viktigt.

Nu har vi överlämnat frågan till den flyktingpolitiska kommittén att med förtur granska just huruvida tillämpningen av vår lagstiftning är i överensstämmelse med vårt åtagande enligt barnkonventionen. Vi är måna om och tycker att det är viktigt att vi följer detta och svarar mot barnkonventionens grunder i den lagstiftning som vi har. I den mån vi inte gör det, får man ändra praxis eller korrigera lagstiftningen. Det är mycket viktigt. Jag har ingen annan uppfattning än ni.

Men när man ständigt påstår att vi bryter mot barnkonventionen, tycker jag att det är viktigt att man också visar på vilket sätt vi bryter mot den. I annat fall vet vi inte vad vi pratar om.

Till Ragnhild Pohanka vill jag igen säga att den som har flyktingskäl får stanna i Sverige. Så är det. Det är mycket viktigt att vi har det klart för oss. Vi skall inte blanda ihop flyktingskäl och asylprövning med att få återförenas eller förenas med den man älskar. Det är två skilda saker.

Det tredje som Ragnhild Pohanka tog upp var att man bör få leva med den man har valt. Det får man. Man får leva med den man har valt. Myndigheterna lägger sig inte i om man är förälskad i en marockan, om han råkar vara norrman eller vem det än är som man blir kär i. Det är mycket viktigt att det är så också.

Myndigheternas uppgift är inte att tala om vem man skall älska eller inte. Det enda som gäller är att det görs en noggrann prövning av om det är ett seriöst förhållande eller om man vill utnyttja detta i syfte att försöka låta en annan person komma till Sverige för att hitta ett bättre liv.

Det finns oändliga exempel på kvinnor som i olika avseenden ringer till myndigheter och även till departementet och säger: Kan ni inte skicka ut den där karlsloken? Nu har han stuckit, efter två år, när han är säker på att få stanna kvar. Nu dög jag inte längre.

Det är också sådana här saker man måste få in för att få en bild av helheten. Jag tycker att det är viktigt.

Det är också mot den bakgrunden vi har uppskjuten invandrarprövning när det gäller korta förhållanden. Det där blixtnedslaget eller klicket som Ulla Hoffmann pratade om, när det bara smäller till, kan man fråga om det är så seriöst. Det kan väl smälla till och vara rätt så behagligt under en kortare period, och sedan är det inte så mycket att ha längre. Det vet man inte. Det provas först under en längre period.

Skall man då till personen som förorsakade klicket säga: Du får leva och bo i Sverige. Efter en månad går klicket över. Är det rimligt? Det kan man diskutera. Jag tycker inte det. Det är därför jag säger att vi måste ha grundregeln kvar i vår lagstiftning. Därför menar jag också att

man även som svensk måste ha klart för sig vad lagen säger i de här avseendena. Vi måste självfallet vara tydligare i vår information.

Men det handlar också om asylreglerna. Om vi är tydligare med att tala om på vilka grunder man får stanna i Sverige, ger det också människor en bättre förutsättning att bedöma, även i svåra situationer i livet, om det är meningsfullt att åka till Sverige eller någon annanstans för att få stanna. Det är också viktigt. Det är skälet till att vi i de kommittéer som vi har tillsatt också skall tydliggöra vår politik för att göra det lättare både hemma och utanför vårt land att ta reda på vad lagen säger och vilka regler det är som gäller här i Sverige.

Gullan Lindblad kan jag bara hålla med. Det är inte mycket mer att säga om det. Inget är så bra att det inte går att göra bättre. Det är klart att det är så.

Anf. 106 ULLA HOFFMANN (v)

Fru talman! Jag skulle vilja göra en kommentar rörande de här kvinnorna som ringer till Leif Blomberg och säger: Kan ni inte skicka ut karlsloken? Jag önskar att det i så fall kunde gälla alla kvinnor. Vid vissa tillfällen har jag faktiskt önskat att det hade funnits en myndighet som jag som kvinna kunnat ringa till och säga: Släng ut honom! Det skulle vara oberoende av vilken nation han tillhör.

Det finns ingen som är som vi svenskar. Vi går våra myndigheter till mötes på ett sätt som är helt otroligt när det gäller tilltro och lit. Så gör även Leif Blomberg.

Jag har ingen anledning att inte tro på Leif Blomberg när han säger att svenska invandrarmyndigheter inte gör några övergrepp, alltså inte gör fel. Men jag skulle vilja skicka med ett par saker. Det ena är att Återföreningen har svarat på Kulturdepartementets promemoria. Läs den noggrant och ta de här kvinnorna på allvar! Jag har förstått i dag att Leif Blomberg faktiskt gör det. Men läs den, den har många intressanta saker att komma med!

Jag skulle också vilja skicka med en ödmjuk fråga: Hur skall vi lösa de nuvarande fallens situation, kommer den här propositionen att lösa framtidens fall eller kommer den också att ta hänsyn till de kvinnor som beskriver sin situation i Återföreningens yttrande?

Anf. 107 RAGNHILD POHANKA (mp)

Fru talman! Invandrarministern! Jag skall ta några exempel på när vi inte lever upp till barnkonventionen. Jag har inte diskuterat vad som står i lag. Det är en sak. Jo, en sak står faktiskt i lagen också. Det är att man tar barn i förvar. Enligt barnkonventionen skall man inte kunna göra det. Antalet fall har visserligen minskat till hälften, trots det tar vi fortfarande en hel del barn i förvar.

Vi sänder också ut barn om föräldrarna inte har tillräckliga flyktingskäl. Vi har också skickat ut en familj med flera barn därför att en pojke hade snattat för 98 kr, eller vad det var. Då tycker jag inte att vi lever upp till barnkonventionen.

Avslagen från Utlänningsnämnden innehåller ofta sådana fall. Jag har sett åtminstone tre exempel – det måste betyda att det finns många

fler – där Utlänningsnämnden säger att man inte tar hänsyn till barnkonventionen förrän den har transformerats till svensk lag.

Vi låter inte alla människor som har flyktingskäl stanna. I så fall skulle inte så pass många gripas på flygplatser och vid återkomsten försvinna och gömmas. Jag tror att det finns en uppriktig ambition att göra det. Men vi gör det alltså inte. Jag har därför skrivit en motion om uppföljning av utvisade flyktingar.

Under prövningen borde vi inte sända tillbaka de människor det här gäller. Jag tänker i första hand på dem som är här och söker asyl. Man sänder ut dem för att de skall söka från sitt hemland. Det tror jag är en av de viktigaste sakerna som bör ses över i det här fallet.

Jag tänkte beskriva litet av den skräck som man känner som kvinna när man är utvisad och skall föda ett barn. Man kan till och med vara gift med en svensk medborgare eller med någon som har permanent uppehållstillstånd. Kvinnan får föda barnet på lasarettet, men hela tiden finns risken för att hon skall hämtas och skickas ut. Det här gäller sådana som är gifta med varandra och vars barn föds i Sverige under en skräck att mamman tas på BB och skickas ut. Det är inte att följa barnkonventionen heller. Det gäller ju det lilla barnet också.

Anf. 108 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)

Fru talman! Till Ulla Hoffmann kan jag säga att jag inte sade att myndigheterna aldrig gör fel. Det kan man inte veta. Man kan notera att det görs fel i alla sammanhang. Det görs på sjukhus, i alla avseenden, och även på verkstaden, den miljö som jag kommer ifrån, körde vi varg många gånger.

När det ger fel som gäller människor är det mycket allvarligt. Trots att det är allvarligt och man har stora försiktighetsåtgärder, sker det ändå av misstag felbedömningar. Det har säkert skett också inom det här politikområdet. Det vore egendomligt om det inte skedde.

Men det påstås ofta att det sker i stor utsträckning och i stor omfattning. Det vill jag tillbakavisa. Jag anser inte att man i mycket hög utsträckning avvisar människor till tortyr, fortsatt förföljelse och sådana saker.

Visst kan det hända att man i enstaka fall har gjort en felbedömning eller att man inte har haft ett tillräckligt underlag för att kunna göra en korrekt bedömning – eller vad som nu kan inträffa i sådana här situationer. Det är väldigt svårt att veta. Jag tror att det är viktigt att vi inte tror att vi är ofelbara etc., för det är vi naturligtvis inte. Det är viktigt att vi säkerställer att kvaliteten på våra bedömningar blir så bra som möjligt.

När det gäller "återföreningsfallen" och framtiden kontra tiden bakåt är det i första hand en framtidsfråga att så att säga räta ut detta. Vi har funderat på detta och frågat oss: Går det att på något sätt medverka till att man vid ändring av lagstiftningen också löser en del av de frågor som nu finns och att det görs ganska snabbt? Det tittar vi på. Går det att göra det skall vi försöka åstadkomma en regel så att detta tas bort, så att man om det här hänt när lagen trädde i kraft skulle ha fått stanna. I de fallen skulle man ha försökt åstadkomma något. Jag kan

inte lova det, men vi har i varje fall ambitionen att se om det på något sätt går att åstadkomma detta.

Ragnhild Pohanka säger: Du tar inte upp vad som står i lagen, utan du tar upp vad som står i konventionen. Men jag pratar om lagen. Det är lagen som gäller här i Sverige. Den är anpassad och korrigerad. Enligt riksdagen uppfyller vi med vår lagstiftning barnkonventionens villkor och dess krav på oss. Då måste man titta på lagen och fråga sig: Följer vi den, eller följer vi den inte? Är det så att vi inte, som du säger, följer barnkonventionen och vår lag inte är anpassad till den, då är det en sak för den här församlingen att säga att t.ex. Miljöpartiet – om man nu så önskar – vill ha en bättre anpassning när det gäller barnkonventionen och den svenska lagen. Då finns det förutsättningar att motionera om det och peka på vad man tycker. Man får säga: Det här tycker vi. Sedan får vi ha en diskussion.

Men sedan har man kanske gjort detta och ändå inte fått som man velat. Och då fortsätter ni att påstå att vi bryter mot konventionen. Det är heller inte riktigt. Lagstiftaren, riksdagen, har i alla fall i demokratisk ordning fattat beslut.

Ragnhild Pohanka talar om snatterier, avgifter etc. Jag vet inte om det kan åberopas på det här sättet. Det sägs också att folk skickas tillbaka till tortyr osv.

Jag noterar dock att vi är ganska ense om inriktningen beträffande vad vi vill åstadkomma och hoppas att vi skall kunna åstadkomma vad vi alla avser.

Överläggningen var härmed avslutad.

16 § Hänvisning av proposition 1994/95:100 till utskott

Proposition 1994/95:100 Förslag till statsbudget för budgetåret 1995/96 föredrogs och hänvisades till utskott enligt följande:

Statsbudget för budgetåret 1995/96 till finansutskottet

Bil. 1 Finansplanen till finansutskottet

Bil. 2 Statschefen och regeringen till konstitutionsutskottet

Bil. 3 Justitiedepartementet till justitietskottet
med undantag för punkterna

A 1 Allmänna val och

A 2 Stöd till politiska partier till konstitutionsutskottet

G 2 Datainspektionen till konstitutionsutskottet

G 6 Gentekniknämnden till jordbruksutskottet

Bil. 4 Utrikesdepartementet till utrikesutskottet
med undantag för punkterna

B 6 Organisationer för internationell handel och råvarusamarbete m.m.
och

B 7 Internationell råvarulagring till näringsutskottet

Prot. 1994/95:53

19 januari

Svar på
interpellationer

- Litt. E Utrikeshandel och exportfrämjande, i vad avser inriktningen av besparingsåtgärder för budgetåren 1997 och 1998 under anslagen E 1, E 2 och E 9 (yrkande s. 165) till näringsutskottet
- punkterna E 1–3 Kommerskollegium – Exportkreditnämnden, täckande av vissa utgifter för skadeersättningar till näringsutskottet
- E 6 Europainformation till konstitutionsutskottet
- E 7–9 Kostnader för statsstödd export, kreditgivning genom AB Svensk exportkredit – Ersättning för extra kostnader för förmånlig kreditgivning till u-länder till näringsutskottet
- Bil. 5 Försvarsdepartementet till försvarsutskottet
- Bil. 6 Socialdepartementet till socialutskottet
- med undantag för
- Litt. A Familjer och barn, i vad avser inriktningen av besparingsåtgärder inom föräldraförsäkringsområdet för budgetåren 1997 och 1998 (s. 22 och 23, yrk. s. 31) till socialförsäkringsutskottet
- punkt A 2 Bostadsbidrag till bostadsutskottet
- punkterna A 3 Föräldraförsäkring, A 7 Barnpensioner och A 8 Vårdbidrag för handikappade barn till socialförsäkringsutskottet
- Litt. B Ekonomisk trygghet vid sjukdom, handikapp och ålderdom, i vad avser inriktningen av besparingar för budgetåret 1998 inom läkemedels- och tandvårdsområdena (s. 59 yrk. 1, 2 delvis och 3) till socialförsäkringsutskottet
- punkterna B 1–11 Sjukpenning och rehabilitering – Ersättning till Posten AB m.m. till socialförsäkringsutskottet
- punkt D 3 Bostadsanpassningsbidrag m.m. till bostadsutskottet
- Litt. F Myndigheter under Socialdepartementet, i vad avser inriktningen av besparingsåtgärder avseende statlig konsumtion inom Socialdepartementets område budgetåren 1997 och 1998 (yrk. s. 216, delvis) samt punkterna F 1 Riksförsäkringsverket, F 2 Allmänna försäkringskassor till socialförsäkringsutskottet
- Litt. G Jämställdhetsfrågor till arbetsmarknadsutskottet
- Bil. 7 Kommunikationsdepartementet till trafikutskottet
- Bil. 8 Finansdepartementet till finansutskottet
- med undantag för
- Litt. A Skatteförvaltningen och exekutionsväsendet, i vad avser yrk. 6 om inriktningen av besparingsåtgärder för budgetåren 1997 och 1998 inom skatteförvaltningen till skatteutskottet, inom exekutionsväsendet till lagutskottet
- punkterna A 1 Riksskatteverket (yrk. 1) och
- A 2 Skattemyndigheterna (yrk. 2) till skatteutskottet
- A 3 Kronofogdemyndigheterna (yrk. 3) och
- A 4 Förrättningskostnader m.m. (yrk. 4) till lagutskottet
- A 5 Ersättning för kostnader i ärenden och mål om skatt m.m. (yrk. 5) till skatteutskottet
- D 1 Tullverket till skatteutskottet
- D 3 Finansinspektionen till näringsutskottet
- Litt. E Statliga arbetsgivarfrågor till arbetsmarknadsutskottet
- Litt. F Bankstödsnämnden och åtgärder för att stärka det finansiella systemet till näringsutskottet

punkterna

I 1 Bidrag till vissa handikappade ägare av motorfordon och I 2 Exportkreditbidrag till skatteutskottet

I 3 Kostnader för vissa nämnder m.m. till arbetsmarknadsutskottet

I 4 Bokföringsnämnden och

I 5 Bidrag till Stiftelsen för utvecklande av god redovisningssed till lagutskottet

I 6 Statliga ägarinsatser m.m. i Nordbanken till näringsutskottet

I 10 Statlig kreditgaranti för bostadsanskaffningslån till arbetsmarknadsutskottet

Bil. 9 Utbildningsdepartementet till utbildningsutskottet med undantag för

Litt. B Folkbildning till kulturutskottet

punkt D 15 Arkivet för ljud och bild till kulturutskottet

Litt. E Studiestöd m.m. till socialförsäkringsutskottet

punkt F 1 Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco m.m. till kulturutskottet

Bil. 10 Jordbruksdepartementet till jordbruksutskottet med undantag för punkterna

D 1 Sametinget till konstitutionsutskottet

D 2–6 Främjande av rennäringen – Stöd till innehavare av fjällägenheter m.m. till bostadsutskottet

G 1 Statens livsmedelsverk,

G 2 Täckande av vissa kostnader för köttbesiktning m.m. till lagutskottet

Litt. H Utbildning och forskning till utbildningsutskottet

Bil. 11 Arbetsmarknadsdepartementet till arbetsmarknadsutskottet med undantag för

Litt. D Invandring m.m. till socialförsäkringsutskottet

Bil. 12 Kulturdepartementet till kulturutskottet med undantag för punkterna

B 8 Stöd till icke-statliga kulturlokaler,

B 17 Kulturstöd vid ombyggnad m.m. till bostadsutskottet

C 20 Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur till konstitutionsutskottet

C 26 Bidrag för konstnärlig utsmyckning i bostadsområden till bostadsutskottet

C 32–37 Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden – Stöd till radio- och kassettidningar till konstitutionsutskottet

D 1–3 Radio- och TV-verket – Avveckling av Radionämnden, Kabelnämnden, Närradionämnden och Styrelsen för lokalradiotillstånd till konstitutionsutskottet

Bil. 13 Näringsdepartementet till näringsutskottet med undantag för punkterna

A 6 och 7 Turistfrämjande – Kostnader för avveckling av Styrelsen för Sverige bilden till kulturutskottet

Litt. B Skogsnäring till jordbruksutskottet

punkterna C 1 Patent- och registreringsverket och

C 2 Patentbesvärsrätten till lagutskottet

- D 1 Marknadsdomstolen till lagutskottet
Litt. G Bygg- och bostadsväsendet till bostadsutskottet
Bil. 14 Civildepartementet till kulturutskottet
med undantag för
avsnittet Inledning, i vad avser inriktningen av besparingsåtgärder inom
Civildepartementets verksamhetsområde t.o.m. 1998 (yrk. s. 7,
delvis) till finansutskottet, lagutskottet, arbetsmarknadsutskottet och
bostadsutskottet
Litt. A, i vad avser inriktningen av besparingsåtgärder för littera A
Länsstyrelserna m.m. för budgetåren 1997 och 1998
(yrk. s. 10, i motsvarande del) till finansutskottet och bostadsutskottet
punkterna
A 1 Länsstyrelserna m.m. till bostadsutskottet
A 2 Kammarkollegiet: Myndighetsuppgifter och
A 3 Kammarkollegiet: Uppdragsverksamhet till finansutskottet
Litt. C Konsumentfrågor till lagutskottet
punkterna
E 2 Stöd till kooperativ utveckling till näringsutskottet
E 3 Bidrag till allmänna samlingslokaler m.m. till bostadsutskottet
E 5 Bidrag till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet till ar-
betsmarknadsutskottet
Bil. 15 Miljödepartementet till jordbruksutskottet
med undantag för
Litt. B Kärnsäkerhet, strålskydd m.m., i vad avser inriktningen av be-
sparingsåtgärder för budgetåren 1997 och 1998 (i motsvarande del)
till försvarsutskottet och näringsutskottet
punkterna
B 1 Statens strålskyddsinstitut till försvarsutskottet
B 2–4 Statens kärnkraftsinspektion – Visst internationellt samarbete i
fråga om kärnsäkerhet m.m. till näringsutskottet
Litt. C Lantmäteri- och fastighetsdataverksamhet m.m. till bostadsut-
skottet
Bil. 16 Riksdagen och dess myndigheter m.m. till konstitutionsutskot-
tet
med undantag för punkt
B 2 Riksdagens revisorer och deras kansli till finansutskottet
Bil. 17 Räntor på statsskulden till finansutskottet
Bil. 18 Oförutsedda utgifter till finansutskottet
Bil. 19 Beredskapsbudget för totalförsvarets civila del till försvarsut-
skottet

17 § Hänvisning av proposition 1994/95:105 till utskott

Proposition 1994/95:105 Förslag till tilläggsbudget till statsbudget
för budgetåret 1994/95 föredrogs och hänvisades till utskott enligt
följande:

Avsnitt 1 Inledning (textavsnitt) till finansutskottet

Avsnitt 2 Justitiedepartementet till jordbruksutskottet
Avsnitt 3 Utrikesdepartementet till utrikesutskottet
med undantag för punkt
E 10 Europainformation till konstitutionsutskottet
Avsnitt 4 Socialdepartementet till socialutskottet
Avsnitt 5 Kommunikationsdepartementet till trafikutskottet
Avsnitt 6 Finansdepartementet till finansutskottet
med undantag för punkt
D 3 Finansinspektionen till näringsutskottet
Avsnitt 7 Utbildningsdepartementet till utbildningsutskottet
Avsnitt 8 Arbetsmarknadsdepartementet till arbetsmarknadsutskottet
Avsnitt 9 Kulturdepartementet till kulturutskottet
med undantag för punkt
D 3 Åtgärder för invandrare till socialförsäkringsutskottet
Avsnitt 10 Näringsdepartementet till näringsutskottet
Avsnitt 11 Civildepartementet till kulturutskottet
Avsnitt 12 Anslagsförteckning till finansutskottet

Prot. 1994/95:53
19 januari

18 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Proposition

1994/95:103 Avtal om avräkning (nettning) vid handel med finansiella instrument och valuta

Motion

med anledning av prop. 1994/95:124 Ändringar i kriminalvårdslagstiftningen (anstaltsindelningen m.m.)

1994/95:Ju15 av Gun Hellsvik m.fl. (m)

19 § Anmälan om interpellation

Anmälades att följande interpellation framställdes

den 18 januari

1994/95:50 av Roy Ottosson (mp) till kommunikationsministern om Europaväg 4 i Sundsvallsområdet

Interpellationen redovisas i bilaga som fogas till riksdagens snabbprotokoll torsdagen den 26 januari.

20 § Anmälan om frågor

Anmäldes att följande frågor framställdes

den 17 januari

1994/95:247 av *Lars Stjernkvist* (s) till jordbruksministern om villkoren för svenskt jordbruk

den 18 januari

1994/95:248 av *Sigrid Bolkéus* (s) till justitieministern om rättshjälpslagen och biträdesbyten

1994/95:249 av *Lennart Fridén* (m) till socialministern om elallergi

1994/95:250 av *Georg Andersson* (s) till statsrådet Leif Blomberg om initiativ rätt för regeringen i enskilda utlänningsärenden

1994/95:251 av *Dan Ericsson* (kds) till miljöministern om importen av uran

1994/95:252 av *Göthe Knutson* (m) till jordbruksministern om Införsel av djur

1994/95:253 av *Lennart Brunander* (c) till jordbruksministern om ekologisk mjölkproduktion

1994/95:254 av *Lennart Brunander* (c) till jordbruksministern om ekologisk odling och kravet på träda

Frågorna redovisas i bilaga som fogas till riksdagens snabbprotokoll torsdagen den 26 januari.

21 § Kammaren åtskildes kl. 16.13.

Förhandlingarna leddes

av tredje vice talmannen från sammanträdets början t.o.m. 11 § anf. 29 (delvis),

av talmannen därefter t.o.m. 15 § anf. 105 (delvis) och

av andre vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

LISBET HANSING ENGSTRÖM

/Barbro Nordström

Innehållsförteckning

1 § Utökning av antalet suppleanter i vissa utskott och i EU-nämnden.....	1
2 § Val av extra suppleanter i vissa utskott och i EU-nämnden	1
3 § Avsägelser.....	2
4 § Anmälan om kompletteringsval till vissa utskott.....	4
5 § Justering av protokoll	6
6 § Meddelande om svar på interpellationer.....	6
7 § Svar på interpellation 1994/95:28 om den svenska ESK-politiken	6
Anf. 1 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s).....	6
Anf. 2 KRISTINA SVENSSON (s)	8
Anf. 3 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s).....	10
Anf. 4 KRISTINA SVENSSON (s)	11
Anf. 5 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s).....	11
Anf. 6 KRISTINA SVENSSON (s)	12
Anf. 7 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s).....	12
8 § Svar på interpellation 1994/95:47 om nyföretagandet i den privata sektorn m.m.	13
Anf. 8 Finansminister GÖRAN PERSSON (s).....	13
Anf. 9 BO LUNDGREN (m).....	16
Anf. 10 Finansminister GÖRAN PERSSON (s).....	17
Anf. 11 BO LUNDGREN (m).....	19
Anf. 12 Finansminister GÖRAN PERSSON (s).....	20
Anf. 13 BO LUNDGREN (m).....	21
Anf. 14 Finansminister GÖRAN PERSSON (s).....	21
9 § Svar på interpellation 1994/95:27 om totalisatorskatten	22
Anf. 15 Finansminister GÖRAN PERSSON (s).....	22
Anf. 16 STEN ANDERSSON (m)	23
10 § Svar på interpellation 1994/95:40 om nya arbetstillfällen i tjänstesektorn m.m.	23
Anf. 17 Finansminister GÖRAN PERSSON (s).....	23
Anf. 18 MATS ODELL (kds).....	24
Anf. 19 Finansminister GÖRAN PERSSON (s).....	26
Anf. 20 MATS ODELL (kds).....	27

Anf. 21	Finansminister GÖRAN PERSSON (s)	28
Anf. 22	MATS ODELL (kds)	29
Anf. 23	Finansminister GÖRAN PERSSON (s)	30
11 §	Svar på interpellation 1994/95:42 om föreningslivets lotteri- och spelverksamhet	31
Anf. 24	Civilminister MARITA ULVSKOG (s)	31
Anf. 25	STIG BERTILSSON (m)	32
Anf. 26	LENNART BRUNANDER (c)	34
Anf. 27	Civilminister MARITA ULVSKOG (s)	35
Anf. 28	STIG BERTILSSON (m)	36
Anf. 29	LENNART BRUNANDER (c)	37
Anf. 30	Civilminister MARITA ULVSKOG (s)	37
Anf. 31	STIG BERTILSSON (m)	38
Anf. 32	LENNART BRUNANDER (c)	39
Anf. 33	Civilminister MARITA ULVSKOG (s)	40
12 §	Svar på interpellation 1994/95:45 om bevarande av skog med höga naturvärden	41
Anf. 34	Miljöminister ANNA LINDH (s)	41
Anf. 35	ROY OTTOSSON (mp)	41
Anf. 36	TALMANNEN	43
Anf. 37	Miljöminister ANNA LINDH (s)	43
Anf. 38	ROY OTTOSSON (mp)	43
Anf. 39	Miljöminister ANNA LINDH (s)	44
Anf. 40	ROY OTTOSSON (mp)	44
	Ajournering	44
	Återupptagna förhandlingar	44
13 §	Muntliga frågor till regeringen	44
Anf. 41	TALMANNEN	44
	<i>Kontroll av valutaflödet</i>	44
Anf. 42	BIRGER SCHLAUG (mp)	44
Anf. 43	Statsminister INGVAR CARLSSON (s)	44
	<i>Barnbidragen</i>	45
Anf. 44	BO KÖNBERG (fp)	45
Anf. 45	Finansminister GÖRAN PERSSON (s)	45
Anf. 46	BO KÖNBERG (fp)	45
Anf. 47	Finansminister GÖRAN PERSSON (s)	45
	<i>Tjetjenien</i>	46
Anf. 48	BJÖRN VON SYDOW (s)	46
Anf. 49	Statsminister INGVAR CARLSSON (s)	46
Anf. 50	BJÖRN VON SYDOW (s)	46
Anf. 51	Statsminister INGVAR CARLSSON (s)	46
	<i>Tjänster i EU</i>	46
Anf. 52	CARL FREDRIK GRAF (m)	46
Anf. 53	Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s)	47
Anf. 54	CARL FREDRIK GRAF (m)	47

Anf. 55 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s).....	47
<i>Tjetjenien</i>	47
Anf. 56 CHARLOTTA L BJÄLKEBRING (v).....	47
Anf. 57 Statsminister INGVAR CARLSSON (s).....	48
Anf. 58 CHARLOTTA L BJÄLKEBRING (v).....	48
Anf. 59 Statsminister INGVAR CARLSSON (s).....	48
Anf. 60 TALMANNEN.....	48
<i>Vägbyggen</i>	48
Anf. 61 ELISA ABASCAL REYES (mp).....	48
Anf. 62 Finansminister GÖRAN PERSSON (s).....	49
<i>Ökad arbetsbelastning på socialtjänsten</i>	49
Anf. 63 RAGNHILD POHANKA (mp).....	49
Anf. 64 Finansminister GÖRAN PERSSON (s).....	49
Anf. 65 RAGNHILD POHANKA (mp).....	49
Anf. 66 Finansminister GÖRAN PERSSON (s).....	50
<i>EU-nämnden</i>	50
Anf. 67 BIRGER SCHLAUG (mp).....	50
Anf. 68 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s).....	50
<i>Biståndsmålet</i>	50
Anf. 69 PER LAGER (mp).....	50
Anf. 70 Statsminister INGVAR CARLSSON (s).....	51
<i>Starta-eget-bidrag</i>	51
Anf. 71 BARBRO JOHANSSON (mp).....	51
Anf. 72 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	51
Anf. 73 BARBRO JOHANSSON (mp).....	51
Anf. 74 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	52
<i>Nyanställningsstödet</i>	52
Anf. 75 ROY OTTOSSON (mp).....	52
Anf. 76 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	52
<i>Ungdomsintroduktionen</i>	52
Anf. 77 SVEN BERGSTRÖM (c).....	52
Anf. 78 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	53
Anf. 79 SVEN BERGSTRÖM (c).....	53
Anf. 80 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	53
<i>Fördelningspolitiken</i>	54
Anf. 81 BO KÖNBERG (fp).....	54
Anf. 82 Finansminister GÖRAN PERSSON (s).....	54
Anf. 83 TALMANNEN.....	54
14 § Information från regeringen om regeringens politik rörande informationsteknik.....	54
Anf. 84 Statsrådet JAN NYGREN (s).....	54
Anf. 85 PER UNCKEL (m).....	56
Anf. 86 Statsrådet JAN NYGREN (s).....	56
Anf. 87 PER UNCKEL (m).....	57

Anf. 88 Statsrådet JAN NYGREN (s)	58
Anf. 89 NILS T SVENSSON (s)	58
Anf. 90 Statsrådet JAN NYGREN (s)	58
Anf. 91 ELISA ABASCAL REYES (mp)	59
Anf. 92 Statsrådet JAN NYGREN (s)	59
Anf. 93 ELISA ABASCAL REYES (mp)	60
Anf. 94 Statsrådet JAN NYGREN (s)	60
Anf. 95 STIG SANDSTRÖM (v)	60
Anf. 96 Statsrådet JAN NYGREN (s)	61
15 § Svar på interpellationerna 1994/95:35 och 44 om up- pehållstillstånd på grund av familjeanknytning	61
Anf. 97 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)	61
Anf. 98 RAGNHILD POHANKA (mp)	63
Anf. 99 ULLA HOFFMANN (v)	64
Anf. 100 GULLAN LINDBLAD (m)	65
Anf. 101 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)	66
Anf. 102 RAGNHILD POHANKA (mp)	68
Anf. 103 ULLA HOFFMANN (v)	68
Anf. 104 GULLAN LINDBLAD (m)	69
Anf. 105 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)	69
Anf. 106 ULLA HOFFMANN (v)	71
Anf. 107 RAGNHILD POHANKA (mp)	71
Anf. 108 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)	72
16 § Hänvisning av proposition 1994/95:100 till utskott.....	73
17 § Hänvisning av proposition 1994/95:105 till utskott.....	76
18 § Bordläggning.....	77
19 § Anmälan om interpellation.....	77
1994/95:50 av Roy Ottosson (mp) till kommunikationsmi- nistern om Europaväg 4 i Sundsvallsområdet.....	77
20 § Anmälan om frågor.....	78
1994/95:247 av Lars Stjernkvist (s) till jordbruksministern om villkoren för svenskt jordbruk.....	78
1994/95:248 av Sigrid Bolkéus (s) till justitieministern om rättshjälpslagen och biträdesbyten	78
1994/95:249 av Lennart Fridén (m) till socialministern om elallergi.....	78
1994/95:250 av Georg Andersson (s) till statsrådet Leif Blomberg om initiativrätt för regeringen i enskilda utlän- ningsärenden.....	78
1994/95:251 av Dan Ericsson (kds) till miljöministern om importen av uran.....	78
1994/95:252 av Göthe Knutson (m) till jordbruksministern om Införsel av djur.....	78

1994/95:253 av <i>Lennart Brunander</i> (c) till jordbruksministern om ekologisk mjölkproduktion.....	78
1994/95:254 av <i>Lennart Brunander</i> (c) till jordbruksministern om ekologisk odling och kravet på träda.....	78
21 § Kammaren åtskildes kl. 16.13.....	78

Prot. 1994/95:53
19 januari
